ISSN 1685-8034 ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๔ ประจำเดือน ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๐

๘๐ พรรษาปวงประชาเป็นสุขศานต์

ภาพวาดเฉลิมพระเกียรติในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ในเขตพื้นที่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เด็กหญิงปาลฉัตร ยอดมณี
โรงเรียนฉวางรัชดาภิเษก จังหวัดนครศรีธรรมราช เขต ๒

เด็กหญิงภัณฑิรา ไชยแก้ว
โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย จังหวัดสงขลา

เด็กหญิงวราลักษณ์ จันตา
โรงเรียนทับปุดวิทยา จังหวัดพังงา

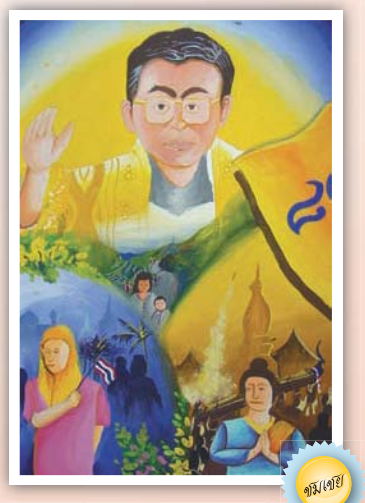

เด็กชายพีรณัฐ โชคภิรมย์
โรงเรียนสิชลคุณาธารวิทยา จังหวัดนครศรีธรรมราช เขต ๔

คำประพันธ์ชนะเลิศ
การประชันกลอนสด ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ช่วงชั้นที่ ๔)
โครงการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ปวงประชาเป็นสุขศานต์
ในเขตพื้นที่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๐
ณ ห้องราชาวดี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา

กระทู้ที่ ๑ บทร้อยกรองประเภท “ดอกสร้อย”

ภูเอ๋ยภูมิพล

ภูเอ๋ยภูมิพล บุญญาล้นปกเกล้าชาวสยาม
“อัครศิลปิน”ระบิลนาม ศิลป์งดงาม ธ สืบลักษณ์อักษรไทย
“ทฤษฎีใหม่” “ป่าพรุ” “ปศุสัตว์” หลากดำริคือดำรัสพัฒน์แก้ไข
องค์ภูมินทร์ครองราชย์ผงาดไกล ร่วมทำดีรวมใจเทิดไท้เอย

กระทู้ที่ ๒ บทร้อยกรองประเภท “สักวา”

สักวาแผ่นดินถิ่นสยาม

สักวาแผ่นดินถิ่นสยาม ทั่วเขตคามร่มเย็นเป็นสุขศรี
ชนชาวไทยรู้รักสามัคคี ด้วยบุญญาบารมี “ภูมิพล”
ดินน้ำป่าอุดมสมบูรณ์ยิ่ง แหล่งพักพิงน้ำใจเอื้อเกื้อกูลผล
แผ่นดินทองแผ่นดินธรรมล้ำกมล สร้างสุขล้นรู้ตอบแทนแผ่นดินเอย

กระทู้ที่ ๓ บทร้อยกรองประเภท “กลอนสุภาพ”

บารมีพระปกปักนครา

น้ำพระทัยในหลวงทรงห่วงราษฎร์ ฉัตรปกชาติจอมบพิตรพิสิฐสมัย
บุญญาเอื้อเกื้อประชาสง่าไกล ประทีปถิ่นประเทืองไทยได้ร่มเย็น
ถิ่นสยามพิลาศผงาดศักดิ์ ธ ปกปักประชาชนพ้นทุกข์เข็ญ
ทศพิธราชธรรม ธ บำเพ็ญ ธ ทรงเป็นศูนย์รวมใจไทยทุกดวง

ประพันธ์โดย

นางสาวกษมา หนูทอง
นายธีระนันท์ รัตตะ
นายพงศธร สุทธิบูลย์
โรงเรียนคงคาประชารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เขต ๔

ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๔ ประจำเดือน ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๐

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑ คำประพันธ์ชนะเลิศการประชันกลอนสด
พื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๔ บทบรรณาธิการ

๕ พระราชกรณียกิจ
พระราชกรณียกิจ ระหว่างเดือน ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๐

๑๖ การบรรยายพิเศษ (๑ ธันวาคม ๒๕๕๐) *อำพล เสนาณรงค์*
เศรษฐกิจพอเพียงกับสภาวะโลกร้อน

๒๕ การบรรยายพิเศษ (๓ ธันวาคม ๒๕๕๐) *เกษม วัฒนชัย*
การเรียนรู้จากหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๔๑ การบรรยายพิเศษ (๔ ธันวาคม ๒๕๕๐) *สุเมธ ตันติเวชกุล*
ตามรอยเบื้องพระยุคลบาท

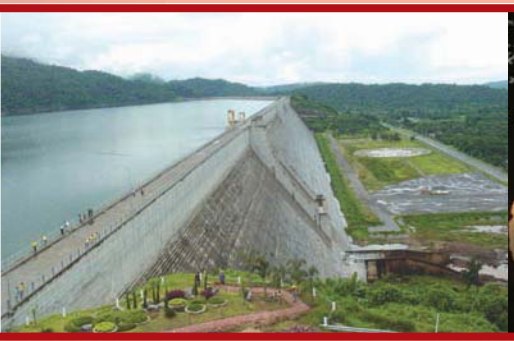

๕๕ **แนะนำโครงการ**
การประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๕๙ **ผลสำเร็จตามแนวพระราชดำริ**
หลักการดำรงตน : จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๖๙ **พระเกียรติเกริกไกร**
เหรียญสดุดีพระเกียรติคุณด้านการสงวนรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ

๗๑ **๘๐ พรรษา ปวงประชาเป็นสุขศานต์**
บทสรุป เฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาปวงประชาเป็นสุขศานต์

บทบรรณาธิการ

การดำเนินงานโครงการเฉลิมพระเกียรติ **“๘๐ พรรษา ปวงประชาเป็นสุขศานต์”** ในปี ๒๕๕๐ ที่มีขึ้นตามศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริทุกศูนย์ ซึ่งได้นำมาเผยแพร่ทางวารสารฯ นี้ ให้ผู้อ่านได้ทราบตามลำดับ และเมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน - ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ มูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงาน กปร. สำนักงบประมาณ และกรุงเทพมหานคร ร่วมกันจัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติที่ อิมแพ็ค เมืองทองธานี กรุงเทพมหานคร เพื่อแสดงถึงพระปรีชาสามารถและพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงงานหนักเพื่อให้ปวงชนชาวไทยได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และมีความสุขตามแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดงานเฉลิมพระเกียรตินี้ นอกจากจะมีนิทรรศการพระราชกรณียกิจด้านต่างๆ โดยเฉพาะโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่พระราชทานให้ปวงชนชาวไทยได้รับประโยชน์อย่างอเนกอนันต์แล้ว ได้มีการบรรยายพิเศษที่มีคุณค่าเป็นอย่างยิ่งโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้นำมาให้ผู้อ่านวารสารฯ นี้ได้ทราบด้วย คือ

“เศรษฐกิจพอเพียงกับสภาวะโลกร้อน” โดย ฯพณฯ นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี

“การเรียนรู้จากหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” โดย ฯพณฯ ศ.นพ. เกษม วัฒนชัย องคมนตรี

และ “ตามรอยเบื้องพระยุคลบาท” โดย นายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา

นอกจากนั้นได้มีการเสวนากับผู้ที่ได้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิต และประกอบอาชีพจนประสบความสำเร็จ ซึ่งได้นำบางตอนมาให้ท่านผู้อ่านวารสารฯ นี้ได้ทราบเช่นกัน

ทุกกิจกรรมที่ได้จัดขึ้นได้รวบรวมมาให้ผู้อ่านวารสารฯ ได้รับทราบด้วย อย่างไรก็ตามคอลัมน์อื่นๆ กองบรรณาธิการก็ยังจัดให้มีอยู่เช่นเคย จึงหวังว่าผู้อ่านจะได้รับทราบถึงพระราชกรณียกิจและการขยายผลของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในแง่มุมต่างๆ ที่ได้จัดไว้ที่ อิมแพ็ค เมืองทองธานี เหมือนกับท่านได้ไปชมนิทรรศการด้วยตัวของท่านเอง อย่างมีความสุข

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี

ระหว่างวันที่ **๑๕ – ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๐**

เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเฮงเค็ลไทย หมู่ที่ ๔ บ้านมะเซอย่อ ตำบลบ้องตี้ อำเภอไทรโยค โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านต้นมะม่วง บ้านพุหว้า หมู่ที่ ๗ ตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค และโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านทิไล่ป้า หมู่ที่ ๕ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีนายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ เลขาธิการ กปร. และเจ้าหน้าที่จากสำนักงาน กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเฝ้าฯ รับเสด็จ

วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๐ เสด็จฯ ไปยังโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสหธนาคารกรุงเทพ หมู่ที่ ๕ ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ในการนี้ได้พระราชทานสิ่งของแก่ครูตชด. ผู้ดูแลเด็ก ผู้แทนนักเรียนชาย – หญิง และพระราชทานไม้ผลแก่ผู้แทนชาวบ้าน และเสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์พระราชทาน และราษฎรที่มาเฝ้าฯ รับเสด็จ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

วันที่ **๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๐**

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปยังโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช ในการนี้ทรงรับฟังรายงานการดำเนินงานของโครงการฯ พร้อมกับทอดพระเนตรนิทรรศการการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

โอกาสนี้ ได้พระราชทานพระราชดำรัสกับนายธงชัย ชูชาติพงษ์ ผู้อำนวยการโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลุ่มน้ำปากพนังตอนล่าง ความตอนหนึ่งว่า *"ให้มีการทำนามากขึ้นในพื้นที่น้ำจืดและมีน้ำเพียงพอ และให้ส่งเสริมพันธุ์ข้าวที่เหมาะสม เพื่อให้เกษตรกรนำไปขายได้กำไรและราคาดี แต่ถ้าหากเกษตรกรจะปลูกไว้บริโภคเองก็ให้ใช้พันธุ์ข้าวพื้นเมืองได้"*

นอกจากนี้ ได้พระราชทานพระราชดำรัสกับนายบัณฑิต ตัณสิริ อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน ความตอนหนึ่งว่า *"...พื้นที่นาร้างที่พัฒนาแล้ว ให้กันพื้นที่ส่วนหนึ่งไว้ให้เกษตรกรผลิตข้าวพันธุ์ดี และให้เกษตรกรทดลองปลูกข้าวพันธุ์ดี..."*

และได้พระราชทานพระราชดำรัสกับอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ความตอนหนึ่งว่า *"...การส่งเสริมปลูกพืชต่าง ๆ ต้องมีการศึกษาหาตลาดรองรับผลผลิต ให้เกษตรกรจำหน่ายได้ราคาดี..."*

จากนั้นเสด็จฯ ไปยังโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านควนมีชัย หมู่ที่ ๘ ตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อทรงติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานของโรงเรียน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ในพื้นที่จังหวัดชุมพรและชลบุรี

ระหว่างวันที่ **๒๙ – ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๐**

วันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๐ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานของโรงเรียนบ้านน้ำฉา หมู่ที่ ๕ ตำบลครน อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านพันวาล หมู่ที่ ๑๑ ตำบลรับร่อ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร และโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสันตินิมิต หมู่ที่ ๑๐ ตำบลรับร่อ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ในการนี้ได้พระราชทานสิ่งของแก่ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูตชด. ผู้แทนนักเรียนชาย-หญิง

วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ เสด็จฯ ไปยังพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย ตำบลแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ในการนี้ได้ทอดพระเนตรเส้นทางศึกษาธรรมชาติ นิทรรศการเศรษฐกิจพอเพียงของสถาบันเศรษฐกิจพอเพียง เครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง และนิทรรศการของโรงเรียนที่ดำเนินตามโครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเกี่ยวข้าว ณ แปลงนาสาธิตโครงการทำนาในพื้นที่ว่างเปล่า โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก

วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปยังแปลงนาสาธิตโครงการทำนาในพื้นที่ว่างเปล่าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก เพื่อทรงเกี่ยวข้าวตามที่ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงปักดำกล้าข้าวพันธุ์ กข ๓๑ (ปทุมธานี ๘๐) เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๐ ที่ผ่านมา และได้พระราชทานรวงข้าวที่ทรงเกี่ยวแล้วแก่เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) และข้าราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสีเป็นข้าวสารใช้ในโครงการฯ ต่อไป

ในการนี้ ได้ทอดพระเนตรนิทรรศการการดำเนินงานในแปลงสาธิตการเกษตรของศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี การดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ และการดำเนินงานโครงการตามแนวพระราชดำริสวนเกษตรรวมใจ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจโรงเรียนหนองแวงวิทยานุกูล ตำบลหนองแวง อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม และศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

วันที่ **๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐**

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปยังโรงเรียนหนองแวงวิทยานุกูล โดยมี นายดนุชา สินธวานนท์ ผู้อำนวยการกลุ่มประสานงานโครงการ ๒ เจ้าหน้าที่จากสำนักงาน กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเฝ้าฯ รับเสด็จ ในการนี้ได้พระราชทานสิ่งของแก่ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้แทนนักเรียนชาย - หญิง ทรงเปิดอาคารโรงเรียน และทอดพระเนตรกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน อาทิ โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน บ่อเลี้ยงปลา แปลงผักสวนครัว กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน และได้พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ สรุปได้ดังนี้

ให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องต้นไม้ของท้องถิ่น เพื่อจะได้รู้จักชนิดและรู้ประโยชน์ของต้นไม้และสามารถนำมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนวิชาต่างๆ เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ฯลฯ โดยเอาความรู้จากธรรมชาติรอบๆ ตัวมาประยุกต์ใช้ในการเรียน

งานสหกรณ์โรงเรียน เป็นการฝึกหัดให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจการทำวาระการประชุม ทำรายงานการประชุม เพื่อแสดงให้เห็นการเป็นประชาธิปไตย รวมทั้งทำบัญชีร้านค้ารายรับ - รายจ่าย คิดต้นทุนกำไร เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะได้นำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานต่อไป

พร้อมกับให้คุณสมใจ ไรท์ จิตรกรสีน้ำ ซึ่งมีประสบการณ์ด้านการวาดภาพมาช่วยโรงเรียนสอนนักเรียนวาดภาพ

ต่อมาได้เสด็จฯ ไปยังศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ในการนี้ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรงานปศุสัตว์ โดยมีนายสัตว์แพทย์วิศุทธิ์ เอื้อกิ่งเพชร กราบบังคมทูลถวายรายงานและนำเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมชมกิจกรรมพัฒนาและสาธิตการเลี้ยงไก่ดำ กิจกรรมพัฒนาและสาธิตการเลี้ยงหมู กิจกรรมพัฒนาและสาธิตการเลี้ยงโคเนื้อ "ทาจิมะ" โอกาสนี้ได้พระราชทานพระราชดำรัส สรุปได้ ดังนี้

หมูกับไก่ที่เคยได้รับมาจากเซียงไฮ้ ประเทศจีน เมื่อ ๒๖ ปี มาแล้ว นำมาเลี้ยงก็เลี้ยงไม่รอด ตายหมด (สูญพันธุ์) และที่เห็นที่อื่นก็กลายพันธุ์ แต่ที่ศูนย์ฯ ยังคงรักษาพันธุ์เดิมอยู่

ในการนี้นายสัตวแพทย์วิศุทธิ์ เอื้อกิ่งเพชร ได้กราบบังคมทูลถึงกิจกรรมศึกษาความเป็นไปได้ในการเลี้ยงกวาง ได้มีพระราชดำรัสความว่า *"เขาอ่อนสามารถนำมาเป็นยาบำรุงได้"*

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมและทรงติดตามผลการดำเนินงาน โครงการศูนย์พัฒนา และบริการด้านการเกษตร ห้วยซอน-ห้วยซั้ว (หลัก ๒๒) และโครงการส่งเสริมกิจกรรมโรงเรียนวัฒนธรรมเด็กกำพร้า หลัก ๖๗ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วันที่ **๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐**

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ถึงอาคารสำนักงานโครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตร ห้วยซอน-ห้วยซั้ว (หลัก ๒๒) โดยมี นายลินละวง คุดไพทูน เจ้าครองนครหลวงเวียงจันทน์ นายลาดชะนีวง อะมาลาทิทาดา หัวหน้าแผนกกสิกรรมและป่าไม้ นครหลวงเวียงจันทน์ นายอะนุลม อุนาโลม หัวหน้าศูนย์ฯ นายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ เลขาธิการ กปร. นายพิมลศักดิ์ สุวรรณทัต กรรมการและเหรัญญิกมูลนิธิชัยพัฒนา นายสุวัฒน์ เทพอารักษ์ ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการ สำนักงาน กปร. และคณะทำงานฝ่ายไทย เฝ้าฯ รับเสด็จ

จากนั้นเสด็จฯ ไปทอดพระเนตรนิทรรศการ ผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาต่าง ๆ ของศูนย์ อาทิ การพัฒนาแหล่งน้ำ การพัฒนาที่ดิน การพัฒนาด้านวิชาการเกษตร การพัฒนาด้านประมง และการพัฒนาด้านปศุสัตว์ เป็นต้น พร้อมกันนี้ได้ทอดพระเนตรแปลงผักปลอดสารพิษ ได้แก่ ผักกาด มะละกอ ฯลฯ และรถแทรคเตอร์ขนาดเล็ก ที่ฝ่ายไทยจะให้การสนับสนุนเพื่อไว้ใช้ในกิจกรรมการเกษตร ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ ซึ่งจะช่วยบรรเทาปัญหาแรงงานของศูนย์ฯ ที่มีอยู่อย่างจำกัด

ต่อมาเสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมบ้านเกษตรกรครอบครัวตัวแบบของนายบุนตอง สอนพันไซ เกษตรกรครอบครัวตัวแบบที่เข้ามาอยู่ในศูนย์ฯ เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๙ มาจากเมืองปากกะดง แขวงบอลิคำไซ ปัจจุบันทำนาข้าว จำนวน ๒ ไร่ บ่อปลา ๐.๕ ไร่ ปลูกพืชผัก ๑ ไร่ ที่อยู่อาศัย ๑ งาน สวนกล้วย ๔ ไร่ เลี้ยงหมู ๒ ตัว และเลี้ยงเป็ด ๒๕ ตัว

โอกาสนี้ เสด็จฯ ไปยังโรงเรียนวัฒนธรรมเด็กกำพร้าหลัก ๖๗ โดยมีนายพูทอง แสนสุลินทา เจ้าเมืองโพนโฮง นายคำไหว ทองทีมะหาไซ ผู้อำนวยการโรงเรียน นักเรียน เจ้าหน้าที่กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ นายดนุชา สินธวานนท์ และเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. เฝ้าฯ รับเสด็จ ในการนี้ ได้พระราชทานอุปกรณ์การศึกษาและเครื่องกีฬาแก่ผู้แทนนักเรียนชาย-หญิง ๒ คน พร้อมพระราชทานทุนการศึกษา ซึ่งสถานเอกอัครราชทูตประจำ สปป.ลาว จัดถวาย ให้นักเรียนที่ยากจน จำนวน ๑๐ ทุน โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนเข้ารับพระราชทาน จากนั้นเสด็จฯ ไปทอดพระเนตรนิทรรศการการดำเนินงานของโรงเรียน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดงาน “๘๐ พรรษา องค์ราชันย์ มิ่งขวัญชาติ พรรณไม้งาม อร่ามสวนหลวง ร. ๙” ครั้งที่ ๒๐

วันที่ **๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๐**

เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๐ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปในงาน **๘๐ พรรษา องค์ราชันย์ มิ่งขวัญชาติ พรรณไม้งาม อร่ามสวนหลวง ร. ๙** ครั้งที่ ๒๐ ซึ่งมูลนิธิสวนหลวง ร. ๙ ร่วมกับกรุงเทพมหานคร และสำนักงาน กปร. จัดขึ้นระหว่าง วันที่ ๑-๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๐ ณ สวนหลวง ร. ๙ ในการนี้ ได้ทอดพระเนตรนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติของสำนักงาน กปร. ในหัวข้อ **๘ ทศวรรษแห่งการพัฒนา** ซึ่งนำเสนอโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริตั้งแต่โครงการแรกจนถึงปัจจุบัน ทั้งการพัฒนาดิน น้ำ ป่า พลังงาน ทฤษฎีใหม่ และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดงานในครั้งนี้ สวนหลวง ร. ๙ ได้เน้นการจัดสวนให้มีดอกไม้สวยงามเป็นพิเศษ กว่าทุกๆ ปี รวมทั้งให้ภาครัฐและภาคเอกชนร่วมจัดสวนหย่อมนานาชนิด บริเวณเกาะพฤกษศาสตร์และคลองหน้าสวนรมณีย์ โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ร่วมจัดให้มีตลาดน้ำดอกไม้ ต้นไม้ในเรือ

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่นๆ ที่จัดขึ้นเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมากมาย อาทิ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติของกรุงเทพมหานคร ที่จัดแสดงโครงการต่างๆ ที่พระราชทานแก่ชาวกรุงเทพมหานคร เช่น การป้องกันปัญหาน้ำท่วม การแก้ไขปัญหาจราจร เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ การแสดงนิทรรศการวัฒนธรรมต่างๆ ของไทย ทั้งนี้เพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ด้านวัฒนธรรมและประเพณีแก่ประชาชน ซึ่งทุกกิจกรรมล้วนแต่จัดขึ้นเป็นพิเศษ เพื่อเฉลิมฉลองในปีมหามงคลนี้

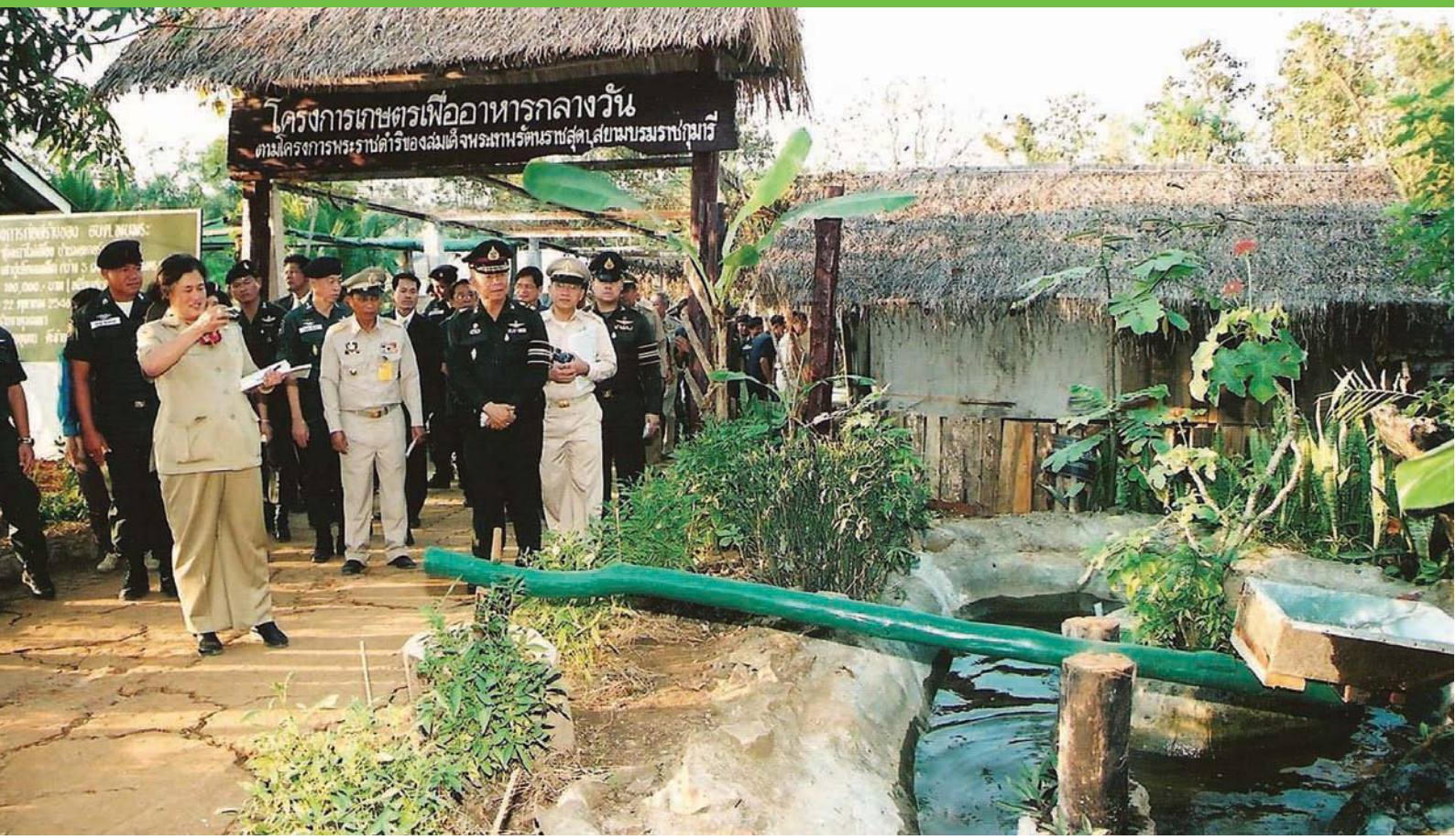

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในพื้นที่จังหวัดตาก

ระหว่างวันที่ **๒๗ – ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๐**

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในเขตพื้นที่จังหวัดตาก โดยมีนายปกรณ์ สัตยวณิช รองเลขาธิการ กปร. เจ้าหน้าที่จากสำนักงาน กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเฝ้าฯ รับเสด็จ โดยมีรายละเอียดดังนี้

วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๐ เสด็จฯ ไปยังโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตาก หมู่ที่ ๔ บ้านท่าข้าม ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง โรงเรียนบ้านสามหมื่น หมู่ที่ ๑ ตำบลสามหมื่น อำเภอแม่ระมาด และโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านมอเกอร์ หมู่ที่ ๖ ตำบลพบพระ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๐ เสด็จฯ ไปยังศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง บ้านมอโก้คี หมู่ที่ ๒ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง ศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวงบ้านเลอผาโด้ หมู่ที่ ๑๗ ตำบลแม่ต้าน อำเภอท่าสองยาง ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเลโพเด หมู่ที่ ๙ ตำบลแม่วะหลวง อำเภอท่าสองยาง และศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านตีนดอย หมู่ที่ ๕ ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

ในการนี้ได้พระราชทานสิ่งของแก่ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ตชด. ผู้แทนนักเรียนชาย-หญิง และทอดพระเนตรกิจกรรมต่าง ๆ ประกอบด้วย การสาธิตการเรียนการสอน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ห้องสมุด ห้องเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม จากนั้นเสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์พระราชทาน และราษฎรที่มาเฝ้าฯ รับเสด็จ ซึ่งได้สร้างขวัญและกำลังใจกับผู้ปฏิบัติงานเป็นอย่างยิ่ง

การบรรยายพิเศษ

นายอำพล เสนาณรงค์
องคมนตรี

ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย
องคมนตรี

นายสุเมธ ตันติเวชกุล
เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา

เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ร่วมกับมูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงบประมาณ และกรุงเทพมหานคร จัดโครงการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ปวงประชาเป็นสุขศานต์ ระหว่างวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ถึง ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ณ ศูนย์ประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ มากมาย และหนึ่งในกิจกรรมที่สำคัญก็คือ การบรรยายพิเศษจากองคมนตรีและผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนั้น เพื่อให้การเผยแพร่พระเกียรติคุณกว้างขวางยิ่งๆ ขึ้นไป กองบรรณาธิการจึงได้นำคำบรรยายพิเศษดังกล่าวบางเรื่องมาถ่ายทอดไว้ในวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับนี้อีกครั้ง ประกอบด้วย การบรรยายพิเศษของ นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี เรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียงกับสภาวะโลกร้อน” การบรรยายพิเศษของ ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี เรื่อง “การเรียนรู้จากหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และการบรรยายพิเศษของ นายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา เรื่อง “ตามรอยเบื้องพระยุคลบาท”

เศรษฐกิจพอเพียงกับสภาวะโลกร้อน

อำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี

ปัญหาโลกร้อนที่นำมาบรรยายในวันนี้ เนื่องจากปีที่แล้วเกิดภาวะวิกฤติหลายอย่าง ทั้งเรื่องสิ่งแวดล้อม ปัญหาฝนแล้ง น้ำท่วม ชายฝั่งทะเลโดนกัดเซาะ เกิดปัญหาแผ่นดินทรุด มากมาย และเมื่อคุณอัลเบิร์ต อาร์โนลด์ "อัล" กอร์ จูเนียร์ (Albert Arnold "Al" Gore Jr.) ได้ถ่ายทำสารคดี เรื่อง**จริงช็อกโลก** (An Inconvenient Truth) ว่าด้วยปัญหาสิ่งแวดล้อมและภาวะโลกร้อน ซึ่งได้รับรางวัลออสการ์ เป็นสารคดีที่บอกให้โลกรับรู้เรื่องสภาวะโลกร้อน และในประเทศเราเองก็ได้เริ่มสนใจว่าโลกร้อนคืออะไร

ผมคิดว่าทุกคนคงไม่เคยทราบว่าเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๒ เป็นเวลากว่า ๑๘ ปีมาแล้ว ที่พระตำหนักจิตรลดา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำรัสเกี่ยวกับปรากฏการณ์เรือนกระจก เมื่อผมได้ฟังก็เริ่มสนใจว่าเรือนกระจกคืออะไร จึงได้ไปหาข้อมูล และศึกษา จึงได้ทราบว่า เรือนกระจกคืออะไร และก็ได้มีการจัดสัมมนาข้าราชการในกรมวิชาการเกษตร เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๓๓ โดยผมใช้เวลากว่า ๑ ปี

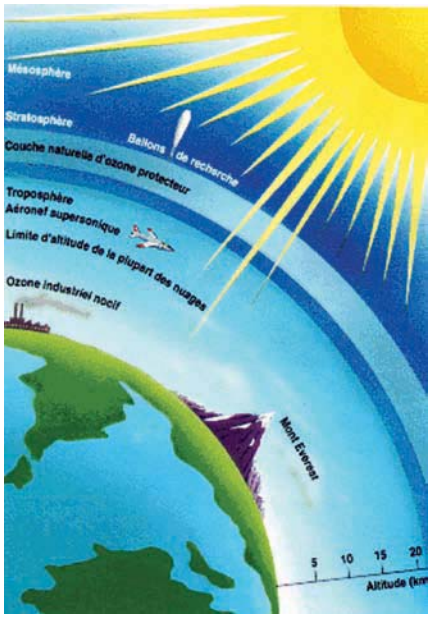

หลังจากที่ได้มีการศึกษาพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ต่อมาจึงได้มีการนำเสนอข้อมูลให้กับคนอื่นๆ

สาเหตุของโลกร้อน มีคำจำกัดความง่ายคือ เมื่อโลกเรามีลักษณะเหมือนส้มโอ โดยรอบนอกมีบรรยากาศหุ้มห่อถึง ๔ ชั้น คือ

๑. ชั้นโทรโปสเฟียร์ (troposphere ozone) เป็นชั้นที่อยู่ประชิดผิวโลก ยิ่งระดับสูงขึ้นอุณหภูมิจะเย็นลงเป็นลำดับ คือจะลดลงในอัตราประมาณ ๖.๕ องศาเซลเซียสต่อกิโลเมตร อากาศที่เย็นลงเมื่ออยู่สูงขึ้นไปจะมีการกระจายตัวหรือเคลื่อนไหวในแนวดิ่ง จึงมีการผสมผสานกันเป็นอย่างดีพอสมควรบรรยากาศชั้นนี้ในแถบเส้นศูนย์สูตรมีความสูงประมาณ +๑๕ กิโลเมตร ส่วนบริเวณขั้วโลกทั้งสองจะสูงเพียง ๑๐ กิโลเมตร

๒. ชั้นสตราโตสเฟียร์ (stratosphere ozone) เป็นชั้นบรรยากาศที่ ๒ ที่มีระดับความสูงประมาณ ๕๐ กิโลเมตร บรรยากาศชั้นนี้ยิ่งสูงขึ้น อุณหภูมิจะสูงขึ้นตามลำดับจนกระทั่งถึง ๒๗ องศาเคลวินหรือใกล้ศูนย์องศาเซลเซียส ในบรรยากาศช่วงนี้มีก๊าซโอโซน (ozone) เกิดขึ้นตามธรรมชาติแผ่เป็นชั้น จึงนิยมเรียกส่วนนี้ว่าชั้นโอโซน (ozone layer) ก๊าซนี้ทำหน้าที่ดูดซึม บางส่วนของรังสีอัลตราไวโอเลต จึงมีผลทำให้อุณหภูมิสูงขึ้น อากาศในชั้นนี้จึงไม่เคลื่อนที่ในแนวดิ่ง เป็นเหตุให้มีการผสมผสานในบรรยากาศตามควร

๓. ชั้นเมโซสเฟียร์ (mesosphere ozone) เป็นชั้นบรรยากาศที่เย็นที่สุด ยิ่งความสูงเพิ่มขึ้น อุณหภูมิจะลดลง ในระดับความสูง ๘๕ กิโลเมตรโดยประมาณ อุณหภูมิจะลดลงถึง ๑๗๕ องศาเคลวิน หรือ -๙๘ องศาเซลเซียส ลูกอุกกาบาต (meteors) มักจะเริ่มลุกเป็นไฟ เมื่อเข้าสู่บรรยากาศชั้นนี้

๔. ชั้นเทอร์โมสเฟียร์ (thermosphere ozone) หรือบางครั้งเรียกชั้นไอโอโนสเฟียร์ (ionosphere) เป็นบรรยากาศชั้นสูงสุด ซึ่งอุณหภูมิจะสูงขึ้นตามระดับความสูง และจะมีอุณหภูมิเกิน ๑,๐๐๐ องศาเคลวิน รังสีเอกซ์ และรังสีอัลตราไวโอเลตจากดวงอาทิตย์จะทำให้อิเล็กตรอนจากอะตอมและโมเลกุลหลุดออกเป็นอิสระ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางไฟฟ้าและเคมีต่อโมเลกุลของก๊าซในบรรยากาศชั้นนี้จึงเกิดคุณสมบัติในการนำไฟฟ้า และแรงสะท้อนคลื่นวิทยุเอเอ็ม กลับไปยังโลก

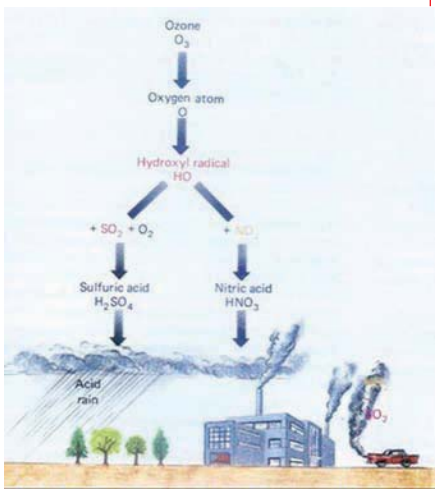

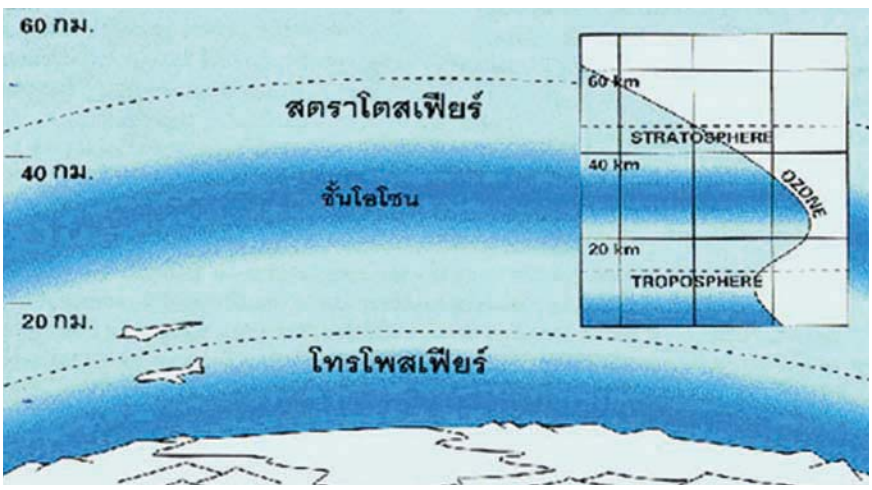

โลกเราจะมีก๊าซอยู่หลายชนิด ปัญหาจะเกิดเมื่อมีก๊าซไนโตรเจนมากที่สุด ก๊าซอื่น ๆ ได้แก่ คาร์บอนไดออกไซด์ (CO_2) มีเทน (CH_4) ซีพีซี ไนตรัสออกไซด์ (N_2O) โอโซน ก๊าซเหล่านี้ล้วนมีประโยชน์กับเรา เพราะเมื่อดวงอาทิตย์ส่องลงมา ก๊าซเหล่านี้จะช่วยกรองเอาไว้ ทำให้โลกเราอบอุ่น หากไม่มีเราจะหนาวเย็น แต่เดิมโลกเราจะมีความสมดุล มีการดูดซับน้ำจากทะเล ต้นไม้ เมื่อมนุษย์เราตัดต้นไม้ทำให้มันดูดซับไม่ได้ ทะเลก็เกิดการเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดความไม่สมดุลขึ้นในโลก

ปัจจุบันก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากโรงงานส่งขึ้นไปในบรรยากาศโลก ทำให้โลกอบอุ่นขึ้น ตอนนี้ ๑๐ ปีมาแล้ว อุณหภูมิโลกร้อนขึ้นประมาณ ๑.๘ องศาเซลเซียสต่อปี ประเด็นสำคัญเพราะก๊าซเหล่านี้มีมาก ประเด็นที่อยากจะเรียนต่อมาคือ ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ เกิดจากการเผาไหม้ ทั้งจากโรงงาน การเผาป่า รถยนต์ ซึ่งสามารถเก็บค่าความร้อน ๑ หน่วย ในโลกมีปริมาณร้อยละ ๕๐ ส่วนก๊าซมีเทน เกิดจากปศุสัตว์ สัตว์เคี้ยวเอื้องทั้งหลาย เก็บค่าความร้อน ๓๐ หน่วย ในโลกมีปริมาณร้อยละ ๑๘ เกิดจากนาข้าว ซึ่งเมื่อเทียบแล้วปริมาณก๊าซบ้านเราจะน้อยกว่าการเลี้ยงสัตว์ที่อเมริกาอีก ปัญหาที่เกิดจากประเทศของเรามีน้อยแต่ที่อเมริกาจะมีเยอะ อีกสิ่งหนึ่ง ก๊าซซีพีซี มีปริมาณน้อยจริงแต่มีค่าการเก็บความร้อนถึง ๑๐,๐๐๐ หน่วย ในโลกมีปริมาณร้อยละ ๑๔ มีอายุอยู่ในโลกนานถึง ๖๐-๑๐๐ ปีกว่าจะสลายตัว ก๊าซไนตรัสออกไซด์ เกิดจากการใช้ปุ๋ย สารเคมีต่างๆ ค่าการเก็บความร้อน ๑๕๐ หน่วย ในโลกมีปริมาณร้อยละ ๖ โอโซน มีค่าการเก็บความร้อน ๒,๐๐๐ หน่วย ในโลกมีปริมาณร้อยละ ๑๒ แต่เมื่อรวมแล้วก๊าซทั้งหมดที่กล่าวมามีปริมาณร้อยละ ๑ ของบรรยากาศโลกเท่านั้น นอกนั้นเป็นก๊าซไนโตรเจน

สาเหตุที่เกิดสภาวะเรือนกระจก มาจากประเทศต่างๆ ทั่วโลก จะเห็นว่าทวีปอเมริกาเหนือ ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรม ในประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา

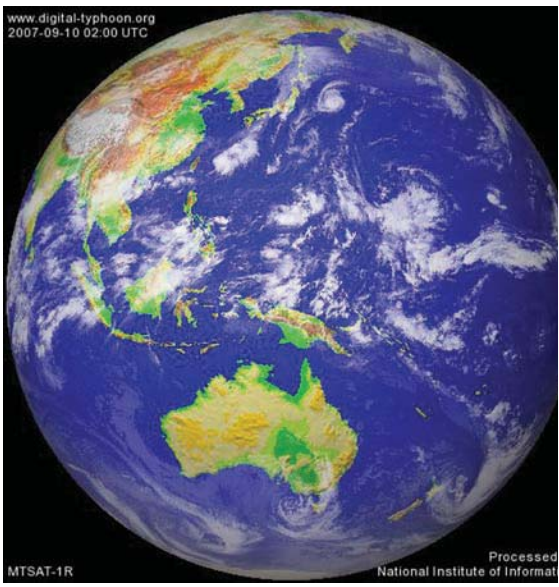

รองลงมา ยุโรปตะวันออก คือ รัสเซีย ฝรั่งเศส ส่วนแถบเอเชีย คือ จีนแดง ย่านแปซิฟิก คือ ประเทศกำลังพัฒนา รวมทั้งประเทศไทย ซึ่งประเทศเหล่านี้ได้ถกเถียงกันอยู่ในเรื่องของการลดภาวะเรือนกระจก ซึ่งประเทศสหรัฐฯ ไม่ยอมเป็นสมาชิกในการลดภาวะเรือนกระจก และกล่าวว่าประเทศไทยนั้นผลิตภาวะเรือนกระจกต่อคน ๔.๒ ตันต่อคนต่อปี ซึ่งมีจำนวนมาก จริง ๆ แล้วประเทศจีนทั้งประเทศมีการผลิตภาวะเรือนกระจกมากที่สุด แต่เขาไม่กล่าวถึง

เรื่องของโลกร้อนเริ่มมีนักวิชาการถกเถียงกันมาก ในบ้านเรานักวิชาการของเราก็กลัวน้ำท่วมกรุงเทพมหานคร คิดจะสร้างกำแพงกั้นน้ำซึ่งก็ดี ผมอยากกล่าวถึงผลกระทบที่เกิดจากภาวะเรือนกระจก ได้แก่

๑. ทำให้อุณหภูมิของโลกสูงขึ้น ๐.๘ องศาเซลเซียส ต่อระยะ ๑๐ ปี

๒. ทำให้ฤดูกาลและสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง มีฝนแล้งในหลายพื้นที่ มีอากาศปรวนแปร

๓. น้ำทะเลมีระดับสูงขึ้น เนื่องจากภูเขาน้ำแข็งละลายลง ทำให้น้ำทะเลสูงขึ้น

๔. เชื้อพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตสูญพันธุ์จากโลก เนื่องจากเกิดภาวะแห้งแล้ง ไฟป่า ทะเลทรายขยายพื้นที่มากขึ้น

๕. ผลิตผลทางอาหารลดลง หรือต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เพราะสภาพดินฟ้าอากาศไม่เอื้ออำนวย ศัตรูพืชเพิ่มมากขึ้น

๖. ค่าใช้จ่ายในอุตสาหกรรมสูงขึ้น

๗. แมลงศัตรูมากขึ้น เพราะอากาศอุ่นขึ้น

๘. เป็นมะเร็งผิวหนังมากขึ้น

ส่วนวิธีแก้ไขนั้น อยากบอกตรงนี้ว่า ตั้งแต่ผมได้ไปศึกษาโครงการต่างๆ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพบว่ามีหลายโครงการที่สามารถแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อน ซึ่งตรงกับที่นักวิชาการได้เขียน ผมจะขอกล่าวในส่วนของที่นักวิชาการได้เขียนไว้เพื่อป้องกันภาวะโลกร้อน ประกอบด้วย

๑. ปลูกต้นไม้ให้มากขึ้น

๒. ลดการตัดไม้ ทำลายป่า

๓. ใช้พลังงานอื่นแทนน้ำมันจากซากพืช ซากสัตว์

๔. ลดการเผาป่าและขยะ

๕. ประหยัดพลังงานทุกประเภท

๖. ลดความร้อนจากเครื่องยนต์

๗. อัดก๊าซเป็นของเหลวทิ้งก้นทะเล เช่น คาร์บอนไดออกไซด์อัดเป็นของเหลวทิ้งก้นทะเล และให้ปรับเครื่องยนต์ให้ประหยัดน้ำมันมากขึ้น

๘. เวลาเก็บเกี่ยวพืชอย่าเพิ่งไถกลบ ให้ปล่อยเอาไว้ก่อน

๙. อนุรักษ์ดินและน้ำ

๑๐. หมุนเวียนการใช้อินทรียวัตถุ

๑๑. ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและปลอดภัยกับสิ่งมีชีวิต

๑๒. ลดมลภาวะของน้ำและสิ่งแวดล้อม

๑๓. ลดอัตราการเพิ่มพลเมือง

๑๔. ช่วยให้พลเมืองมีความกินดีอยู่ดีมีสุขขึ้น

๑๕. ร่วมมือกันทุกคน ทุกประเทศ เพื่อรณรงค์และหาทางแก้ไขอย่างจริงจังในประเทศไทยของเราและให้มีการทำวิจัยเรื่องการปลูกต้นไม้ ว่าต้นไม้ชนิดไหนปล่อยกาซออกซิเจนมากที่สุด และมีความสามารถดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ โดยพบว่าต้นไม้ใบใหญ่ช่วยในการดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์เป็นอย่างดี ที่ผมกล่าวมาข้างต้นคือ เรื่องของภาวะเรือนกระจกที่มาจากตำรา จากข่าวให้เราทราบทุกวัน

เรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวข้องอย่างไรกับโลกร้อน คือเศรษฐกิจพอเพียงที่ผมใช้อยู่ ล้วนมาจากกระแสพระราชดำรัสที่พระราชทานมาให้กับหลายๆ คน ไปอธิบายต่อ ซึ่งแต่ละคนคงนำไปบรรยายไม่เหมือนกันนัก สิ่งที่ผมใช้และนำมาประยุกต์ ได้แก่

๑. พึ่งพาตนเอง และพึ่งพาโดยไม่ต้องมาขอใหม่ทุกปี ควรเลี้ยงตัวเองได้

๒. พอประมาณ

๓. เดินทางสายกลาง

๔. มีภูมิคุ้มกัน

๕. มีเหตุมีผล

๖. เป็นคนดี

๗. มีความสามัคคี

แปลงทฤษฎีใหม่แห่งแรก เป็นแปลงที่พระองค์นำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์เพื่อให้ประชาชนระดับรากหญ้าจริง ๆ นำไปปฏิบัติ ซึ่งตอนหลังมีบริษัทต่าง ๆ เช่น ปูนซีเมนต์ นำไปปฏิบัติใช้ในองค์กร ผมจะอธิบายว่าสามารถนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ และสอดคล้องกับโลกร้อนอย่างไร

๑. พึ่งพาตนเอง ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน สอนให้พึ่งตนเอง ช่วยเหลือให้พึ่งตนเองได้ ต้องเรียนรู้ หาประสบการณ์ ลดค่าใช้จ่าย ใช้อย่างมีเหตุมีผล อย่าฟุ่มเฟือย ใช้ของที่มีอยู่แล้ว ใช้ของในประเทศ รักศักดิ์ศรีตัวเอง เลิกระบบฝาก ระบบเส้น เกี่ยวข้องกับการปลูกพืชผสมผสาน คือ พยายามปลูกพืชผสมผสาน ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาโลกร้อน ใช้วิธีการเกษตรสมัยใหม่ ไม่รีบไถกลบ ปลูกพืชตอซัง ซึ่งหลักการปลูกพืชตอซังจะขัดกับของต่างชาติ เพราะต่างชาติจะบอกว่าถ้าปลูกพืชตอซังจะทำให้โลกร้อนขึ้น พืชตอซังได้แก่ ข้าว อ้อย กล้วย หม่อน ฯลฯ ต่อมาขุดสระน้ำ จะช่วยดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ ช่วยในการดำรงชีวิตของคน และอาจนำมาผลิตพลังงานไฟฟ้าแทนน้ำมันได้ อย่าเผาต้นไม้ ประหยัดการใช้ปัจจัย ๔ ลดการบริโภคเนื้อสัตว์ เนื่องจากการเลี้ยงปศุสัตว์ต้องถางป่าเลี้ยงสัตว์ ลดการซื้อของไกลบ้าน เพราะจะประหยัดน้ำมัน ลดการใช้

เชื้อเพลิง โดยการลดการใช้รถยนต์ ใช้จักรยาน ด้านการขนส่งเราต้องเน้นการขนส่งทางเรือ แยกน้ำบริโภค - อุปโภค โดยทำน้ำให้บริสุทธิ์ก่อนปล่อยทิ้ง ลดการใช้ไฟฟ้า กระดาษ ถุง ขยะไม่เผาให้แยกประเภท

๒. พอประมาณ ประเทศเราอยู่ในช่วงการพัฒนา เราเคยมีป่าไม้อุดมสมบูรณ์ แต่ในขณะนี้ป่าไม้เราเสื่อมโทรม และถูกทำลายมาก สิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้เกิดโลกร้อนทั้งสิ้น เมื่อประชากรเรามีมากขึ้นต้องรู้จักพัฒนา ให้ความรู้ประชากร รู้จักการวางแผนปฏิบัติที่ดี ในพระราชดำรัส พอมีพอกินพออยู่มีความสงบ อีกครั้งพระราชทานว่า ในระยะแรกทำได้ครอบครัวละเศษหนึ่งส่วนสี่ก็น่าจะพอ เมื่อวางพื้นฐานมั่นคงแล้ว ค่อยขยายตัวหรือกิจการต่อไปตามลำดับ ไม่ควรใช้ปัจจัยในการดำรงชีวิตราคาสูง ควรใช้ของที่ผลิตในประเทศ

๓. เดินทางสายกลาง คือ อยู่ในความไม่ประมาท ไม่สุดโต่ง ไม่โลภมาก ไม่รวยเร็วเกินไป ไม่จนเกินไป ไม่สุขเกินไป ไม่ทุกข์เกินไป ไม่ตระหนี่เกินไป ไม่ยึดหลักวิชาการสมัยใหม่เกินไปนัก เช่น หนังสือกับโน้ตบุ๊ค ความจริงหนังสือเป็นสิ่งสำคัญต้องยังใช้อยู่ โดยเฉพาะห้องสมุด คนจนกับคนรวยอย่าให้มีช่องว่างหรือแตกต่างกันมากนัก การผลิตอาหารควรปลูกพืชหลาย ๆ อย่างเพื่อกระจายทุน กระจายแรงงาน มีงานหลายอย่างทำเพื่อที่จะได้มีงานทำตลอดปี และทำให้เกิดความสมดุลศัตรูพืชจะน้อยลง มีการดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ตลอดปี

๔. มีภูมิคุ้มกัน ทุกคนมีความรู้ไม่เท่ากัน แต่เราต้องหาประสบการณ์ให้เพิ่มมากขึ้น ศึกษาตลอดชีวิต การที่เรามีความรู้คือการที่เรามีภูมิคุ้มกัน และคนที่มีความรู้และประสบการณ์ก็ควรต้องช่วยผู้ที่มีความรู้น้อย ตัวอย่าง ภูมิคุ้มกันมีอะไรบ้างนั้น เช่น ร่างกายแข็งแรงสุขภาพแข็งแรง มีความรู้และประสบการณ์ เมื่อมีเงินควรเก็บเป็นทุนสำรอง ควรมีอาหารและน้ำสำรอง มีชื่อเสียงเพื่อมีทุนสำรอง ในไร่นานั้นจะมีการขุดสระน้ำเพิ่มขึ้นเพื่อที่จะพยายามให้ประเทศเราเหมือนเช่นในอดีตที่มี อ่างน้ำ สระน้ำเล็ก ๆ ทั่วไปหมด แต่เมื่อมีน้ำชลประทาน

คนก็เก็บน้ำและไม่ถมสระเป็นที่เพาะปลูก ทำให้น้ำไม่ท่วมพื้นที่ การขุดสระน้ำให้กระจาย เพื่อทำให้พืชลดความเสียหาย และเมื่อมีน้ำก็จะช่วยดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์จะเกิดความชุ่มชื้นของพื้นดิน

๕. มีเหตุมีผล การทำงานต้องใช้ความรู้ สติ ปัญญาและประสบการณ์ รู้จักเลือกวิธีการทำงานที่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ให้เหมาะสมกับสภาพตัวเอง สภาพงบประมาณ สภาพสิ่งแวดล้อม หากไม่รู้ก็ถามผู้ที่รู้ อ่านจากตำราได้ ติดตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี วิชาการ จากสื่อมวลชน อย่าเก่งคนเดียว ต้องรู้จักปลูกพืชผสมผสาน ในแปลงควรมีพืชใบใหญ่ เขียวสดตลอดปี เช่น สัก ยางนา เต็งรัง หากอยู่ใกล้ป่าควรฟื้นฟูป่าและปลูกป่าโดยปล่อยให้ฟื้นตัวเอง ไม่ให้รังแกป่า อย่าปลอกเปลือกป่า หรืออย่าปอกเปลือกดิน เมื่อปลูกป่าควรใช้พืชท้องถิ่น ใช้ประโยชน์ในการก่อสร้าง เชื้อเพลิงได้ และควรปลูกต้นไม้ที่มีดอกบนภูเขาเพื่อให้มีเมล็ดแพร่พันธุ์ได้รวดเร็ว ให้ทุกคนรู้จักสาเหตุของโลกร้อนและแนวทางป้องกัน

๖. เป็นคนดี ทั้ง ๕ อย่างที่พูดมาจะทำให้เป็นคนเก่ง แต่เป็นคนเก่งอย่างเดียวไม่พอ ต้องเป็น คนดี ซื่อสัตย์ สุจริต โดยสุจริตต่อตัวเอง ต่อหน้าที่ต่อสังคม มีศีลธรรม คุณธรรม ขยันหมั่นเพียร คือ ต้องรู้จักตัวเอง ไม่ลืมตัว ไม่อวดเก่ง ไม่อวดดี อวดตัว รู้จักถ่อมตัว รู้จักรับฟังความเห็นของคนอื่น ไม่พูดมาก พูดในวาระที่ควรพูด ไม่มีความโลภมาก รู้จักเสียสละ ทำงานเพื่อประโยชน์แก่สังคม ประเทศชาติ และต้องหาความรู้และประสบการณ์ตลอดชีวิต และให้รู้จักปัญหาบ้านเมือง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รู้จักรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลดการใช้ไม้จากป่าที่จะนำมาแกะสลัก หากท่านทำงานเกี่ยวกับงานอุตสาหกรรมขอให้ลดการใช้ป่า

๗. มีความสามัคคี คือมีความรัก ความสามัคคี ความปรองดองกัน หันหน้าเข้าหากัน ทำงานด้วยความเห็นอกเห็นใจกัน ทำงานด้วยความขยัน

หมั่นเพียร มุ่งดีมุ่งเจริญต่อกัน บริหารจัดการให้เป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทั้งนี้ควรมีการพบปะประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันบ่อย ๆ และเสรี การประชุมนั้นต้องปล่อยให้ออกความเห็นได้ คือ ความรู้อาจเหมือนกัน แต่ความเห็นอาจต่างกันต้องปรึกษากันโดยปัญญา อย่าเถียงกันโดยใช้อารมณ์ จะได้คำตอบเพราะความจริงมีอย่างเดียวแต่ความเห็นมีหลายอย่าง ขอเพิ่มเติมว่า รักษาความสามัคคีทั้งระดับบุคคลในครอบครัวและเพื่อนบ้าน ช่วยเหลือกันในการประกอบอาชีพ และร่วมสร้างพื้นฐานหลักในการผลิตเช่นสร้างแหล่งน้ำ

ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่ผมพยายามนำมาประยุกต์ เพราะว่าเศรษฐกิจพอเพียงของเราจริง ๆ แล้ว เป็นเรื่องที่ช่วยทางด้านอาชีพ ชีวิต และโลกร้อนด้วย ทั้งมีการช่วยดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ หลายอย่างช่วยผลิตออกซิเจน หลายอย่างช่วยลดการผลิตมีเทน ซึ่งล้วนเป็นการลดโลกร้อน

นี่คือสิ่งที่ผมได้ศึกษาดูงานหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีรับสั่งเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๒ แล้ว สามารถนำมาสรุปได้ว่า งานที่พระองค์ได้ทำมาตลอดตั้งแต่ต้นรัชกาลมีหลายอย่างที่ตรงกับที่ต่างชาติเขาแนะนำในเรื่องแก้ปัญหาโลกร้อน ได้แก่

๑. การอนุรักษ์ป่าไม้
๒. การปลูกป่าธรรมชาติและป่าเศรษฐกิจ
๓. การรักษาและพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่
๔. การประกอบอาชีพการเกษตรอย่างยั่งยืน
๕. การป้องกันและบำบัดน้ำเสีย
๖. การบำบัดและการใช้ประโยชน์จากขยะ
๗. การใช้พลังงานทดแทนและเชื้อเพลิงชีวภาพ
๘. การแก้ปัญหาการจราจรในกรุงเทพมหานครและเมืองใหญ่ๆ

สิ่งที่พระราชทาน ความจริงตอนนั้นเราก็ไม่ทราบเรื่องโลกร้อน เราทราบแต่ว่าพัฒนาประเทศให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข แต่จริง ๆ แล้วมันเข้าหลักของการแก้ปัญหาโลกร้อนทั้งสิ้น ต้องขอยืนยันกับท่านอีกครั้ง เศรษฐกิจพอเพียงจะมีปฏิกิริยากับโลกร้อน หมายความว่า เมื่อเราทำเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับไร่นา โรงงาน มันจะมีผลกระทบเกี่ยวกับโลกร้อนทั้งสิ้น มันจะทำให้โลกร้อนลดลง แต่ถ้าท่านไม่ทำเศรษฐกิจพอเพียง โลกจะไม่หยุดร้อน

เรียบเรียงจากการบรรยายพิเศษ เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ ณ อิมแพ็ค เมืองทองธานี

การเรียนรู้จากหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี

ในเรื่องการเรียนรู้จากหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผมได้รับหนังสือมาเล่มหนึ่งของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ที่จัดพิมพ์เผยแพร่เมื่อปี ๒๕๔๙ ชื่อว่า “๖๐ ปีครองราชย์ ประโยชน์สุขประชาราษฎร์” หนังสือชุดนี้ ผมอยากจะขอแนะนำประชาชนว่า เป็นการรวบรวมโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่สำคัญ ๆ แล้วสรุปออกมาเป็นหนังสือเล่มเล็ก ๆ แต่ละเล่มจะพูดถึงด้านต่าง ๆ เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ทั้งพระบรมราโชวาท และพระราชดำริก็ได้ เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่พระราชทานไว้ให้ทั้งประชาชนในเมืองและตามชนบท

ชุดนี้ดีมาก พิมพ์ไว้แจกจ่าย หนึ่งชุด มี ๑๑ เล่ม ในจำนวนนี้มีเล่มหนึ่งชื่อว่า **“หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”** เรื่องนี้คือเรื่องที่จะนำมากล่าวถึงในที่นี้

ผมเคยนำบางส่วนในหนังสือเล่มนี้ไปเผยแพร่ตามมหาวิทยาลัยต่างๆ และให้บุคคลต่างๆ ที่เคารพนับถือ ต้องขออนุญาตเอ่ยนาม คุณพารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา

คุณพารณเป็นคนชอบอ่านหนังสือ และค้นคว้า เมื่อคุณพารณได้รับหนังสือจากผม ท่านบอกผมว่า

“หมอ...มันเป็นหลักการทำงานที่ดีที่สุด ไม่ต้องไปเรียนเอ็มบีเอ ที่ฮาวาร์ดก็ได้ ไม่ต้องไปเรียนหลักการบริหารขั้นสูงจากต่างประเทศก็ได้ เมื่อเราเรียนรู้งานจากหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราเอง ใช้ได้หมดเลย”

ไม่ว่าท่านจะเป็นข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ เป็นนักธุรกิจ ท่านทำงานองค์กรพัฒนาเอกชนหรือเอ็นจีโอ ทำงานภาคประชาชน ทำงานอาสาสมัครใช้ได้หมดเลย ใช้ได้กับตัวเองด้วย ใช้สำหรับสอนลูกสอนหลานให้รู้จักทำงานเป็นด้วย

ทั้งหมด ๒๓ ข้อนี้ รวมทั้งหมดทั้งทางด้านจิตใจ ทั้งด้านการทำงาน ทั้งด้านอยู่กับคนอื่นอย่างไร รวมทั้งสิ่งแวดล้อม ซึ่งสิ่งแวดล้อมนี้ มีรับสั่งถึงหลายเรื่อง เรื่องที่เราพูดถึงโลกร้อนว่า จะมากระทบถึงโลกเราอย่างไร บ้านเมืองเราอย่างไร มีผลกระทบทั้งโลก และสัตว์อย่างไรจริง ๆ แล้วหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครอบคลุมทั้งหมด

ข้อแรก ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ

ข้อความในหนังสือมี ดังนี้

“การที่พระราชทานโครงการใดโครงการหนึ่ง จะทรงศึกษาข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นระบบ ทั้งจากข้อมูลเบื้องต้น จากเอกสาร จากแผนที่ จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ จากนักวิชาการ ราษฎรในพื้นที่ให้ได้รายละเอียดที่ถูกต้อง เพื่อที่จะพระราชทานความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและเร็วตามความต้องการของประชาชน”

เรื่องนี้สำคัญมาก เราเป็นประชาชน จะค้าขาย ก็ต้องศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบเหมือนกัน กิจการและสินค้าของเราถูกใจลูกค้าหรือไม่ เราจะผลิตอย่างไรให้เขาพอใจ เราทำงานราชการก็เหมือนกัน งานที่เราทำถูกต้องหรือไม่ ท่านทำงานด้านประชาชนและอาสาสมัครก็เหมือนกัน แม้แต่การใช้ชีวิตก็ควรศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบเหมือนกัน อย่างเราจะซื้อเสื้อสักตัว เราก็ควรมีความรู้ในเรื่องของการตัดเย็บ ในเรื่องของราคา ฉลาดที่จะเลือกซื้อเสื้อที่ราคาไม่แพงนัก แต่ได้ตามความต้องการของเรา แล้วเราก็สามารถเอาไปสอนลูกเราก็ได้ว่าอย่าทำอะไรที่ฉาบฉวย อย่าทำอะไรที่ไม่รู้จริง เพราะถ้าไม่รู้จริง เวลาตัดสินใจจะผิดพลาดได้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบในทุกโครงการที่พระราชทานให้แก่ประชาชน ทรงศึกษาข้อมูลจากหลายแหล่ง ไม่ใช่ข้อมูลจากแหล่งใดแหล่งหนึ่ง จากข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร จากแผนที่ พวกเราคงจะคุ้นหูคุ้นตาตอนที่ดูข่าวในพระราชสำนัก ตอนที่ยังทรงงานอยู่ เสด็จฯ ไปในที่ต่าง ๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงถือแผนที่ไว้ด้วยพระองค์เอง แผนที่จะติดพระหัตถ์ เสด็จฯ ไปไหนก็จะทรงถือไว้ ขณะที่มีพระราชดำรัสกับราษฎร ทรงกางแผนที่ รับสั่งกับราษฎร กับเจ้าหน้าที่ กับนักวิชาการ

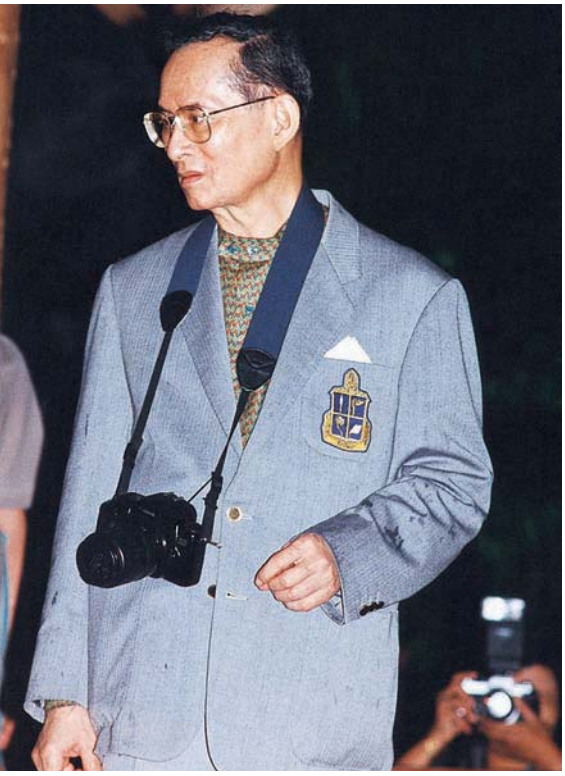

ลองนึกในใจว่า ถ้าข้าราชการเวลาปฏิบัติงาน พัฒนางาน แล้วมาถามประชาชนที่รับบริการ เมื่อประชาชนได้รับบริการก็จะได้ตรงความต้องการมากขึ้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปฏิบัติอยู่แล้ว เป็นตัวอย่างที่ดีเหลือเกิน เราตั้งร้านขายของแล้วเขาถามเราว่าเป็นอย่างไร ถูกใจไหม ทำไมมาซื้อของร้านนี้ อะไรไม่ถูกใจบ้าง เราจะได้ปรับปรุงสินค้าของเรา ก็เป็นประโยชน์กับกิจการของเราเอง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นตัวอย่างที่ดีมาก เฉพาะข้อแรกก็สามารถนำไปใช้ได้อย่างมากมาย

ข้อสอง ระเบิดจากข้างใน

หมายความว่าอย่างไร หมายความว่า ต้องสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชน คนในชุมชนที่เราเข้าไปพัฒนา ให้มีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาเสียก่อน มิใช่นำความเจริญหรือผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก เข้าไปหาชุมชนที่ยังไม่มีโอกาสตั้งตัวหรือเตรียมตัว เพราะว่าเป้าหมายคือ ให้ตัวท้องถิ่นเจริญงอกงามด้วยตัวท้องถิ่นเอง ไม่ใช่นำผู้เชี่ยวชาญไปบอก หรือนำความเจริญจากภายนอกไปบอก เพราะถ้าผู้เชี่ยวชาญเข้าไปอยู่สัก ๒ - ๓ เดือน พอผู้เชี่ยวชาญกลับไป ท้องถิ่นก็จะอยู่เหมือนเดิม หรืออาจจะแย่กว่าเดิม

แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรับสั่งว่า ไม่ได้ ๆ เราต้องเข้าไป เพื่อให้ท้องถิ่นพัฒนา และเข้มแข็ง หรือบางคนนำอันโน้นอันนี้เข้าไปพัฒนาท้องถิ่น หรือท้องถิ่นไม่ได้เตรียมตัวรับอะไรเลย เขาก็ไม่ได้รับความเจริญที่เข้าไปยัดใส่มือเขา ซึ่งนั่นไม่ใช่วิธีการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชประสงค์ให้ประชาชนเจริญเติบโต เจริญงอกงามด้วยตัวของเขาเอง จึงจะอยู่ทน ซึ่งเป็นการพัฒนาอย่างแท้จริง

อันนี้ก็อยากฝากเป็นข้อคิด การเลี้ยงลูกก็เหมือนกัน เราไปจ้างครูที่เก่ง ๆ มาสอนพิเศษลูกที่ไม่พร้อมจะรับ พอเรียนเสร็จลูกก็กลับไปอย่างเดิม แต่ถ้าเราคอยฟูมฟักให้เขาค่อย ๆ เรียนไปทีละขั้น ขั้น ๑ ขั้น ๒ ขั้น ๓ ให้เขาได้เข้าใจในหลักวิชา และถ้าได้ครูสอนพิเศษดี แต่ลูกเราต้องพร้อมที่จะรองรับการพัฒนาตรงนั้นเสียก่อน อย่ากระโดดข้ามขั้น และเป้าหมายคือ เมื่อครูมาสอนพิเศษแล้วลูกเราต้องเก่งขึ้นมา ไม่ใช่เมื่อครูไปแล้วลูกเราเท่าเดิม มันก็ไม่เกิดประโยชน์

ประชาชนที่เราเข้าไปพัฒนาก็เหมือนกัน เราไม่ได้เข้าไปพัฒนาเขา แต่ไปช่วยให้เขาพัฒนาตัวเอง นักพัฒนาจะถือหลักตรงนี้ผิดอยู่เรื่อย ในสมัยหนึ่งหรือแม้ปัจจุบันนี้ นักศึกษามหาวิทยาลัยจะออกค่ายอาสาสมัครชนบท ผมจะเตือนเหล่านักศึกษาอยู่เสมอว่า “พวกเธอไม่ได้เอาความเจริญเข้าไปหาชาวบ้านนะ แต่เธอไปเรียนรู้จากชาวบ้าน” นักพัฒนามักจะเข้าใจผิดเสมอว่าตัวเองเก่งกว่าแล้วเข้าไปพัฒนาชาวบ้าน แต่ต้องไปเรียนรู้จากชาวบ้าน ไปช่วยกันคิด และไปรู้จักชาวบ้านด้วย ชาวบ้านเขารู้จักอะไรดีๆ เยอะ

เมื่อปีที่แล้ว มีนักปราชญ์ได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากมหาวิทยาลัยศิลปากร คือ อาจารย์ล้อม เพ็งแก้ว อาจารย์ล้อมพูดประโยคสำคัญมากว่า “ใครอยากได้ปริญญาก็ให้เข้าไปในมหาวิทยาลัย แต่ถ้าใครอยากได้

ความรู้ให้เข้าไปที่หมู่บ้าน” เพราะหมู่บ้านเป็นแหล่งความรู้พื้นฐานของคนไทย เลย เราต้องลงไปคลุกคลีกับชาวบ้าน ต้องช่วยให้ชาวบ้านระเบิดจากข้างในออกมา

เหมือนเราเลี้ยงลูกก็ต้องการให้ลูกได้ดี เราก็ต้องให้ลูกระเบิดจากข้างในออกมา ไม่ใช่เอาเงินไปพอกให้ลูก เราต้องให้ลูกเจริญขึ้นมา เจริญในความดีขึ้นมา เราเป็นเจ้าของบริษัทดูแลลูกน้อง ก็ต้องให้ลูกน้องเก่งขึ้นมา ค่อยๆ เพาะความเก่งให้ลูกน้องขึ้นมา เป็นการระเบิดจากข้างใน

เจ้าของบริษัทเครื่องไฟฟ้าที่ใหญ่ที่สุดในโลก มัตซึชิตะ ตอนหนุ่มๆ กับเพื่อนตั้งร้านซ่อมจักรยานยนต์ แล้วค่อยๆ พัฒนาจนมาเป็นร้านบริษัทขายเครื่องไฟฟ้าที่ใหญ่ที่สุดในโลก เคยมีคนไปถามเขาว่า มีหลักอะไรในการทำธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จ มัตซึชิตะ ตอบว่า “มีหลักเดียว พนักงานบริษัทผมตอนเข้ามาทำงานเป็นคนธรรมดาแต่ผมจะพัฒนาให้เขาเป็นเทวดาทุกคน” คือการพัฒนาให้ลูกน้องเก่ง คนที่เข้าไปอาสาพัฒนาทำงานกับชาวบ้านในชนบทแล้วตั้งเจตนาว่า “ฉันเก่งกว่า ฉันจะเข้าไปพัฒนาเขา” พวกนี้จะพลาด แต่พวกที่ตั้งเจตนาว่า “ฉันจะเข้าไปเรียนรู้จากชาวชนบท ให้พ่อแม่พี่น้องชาวชนบทระเบิดจากข้างใน ให้เขาเป็นเทวดาขึ้นมาให้ได้สักวันหนึ่ง” ซึ่งการทำและคิดแบบนี้จึงจะประสบความสำเร็จ ต้องสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชนให้เขามีความพร้อมในการที่เราจะเข้าไปพัฒนาเขา ให้เขาระเบิดจากข้างในออกมา

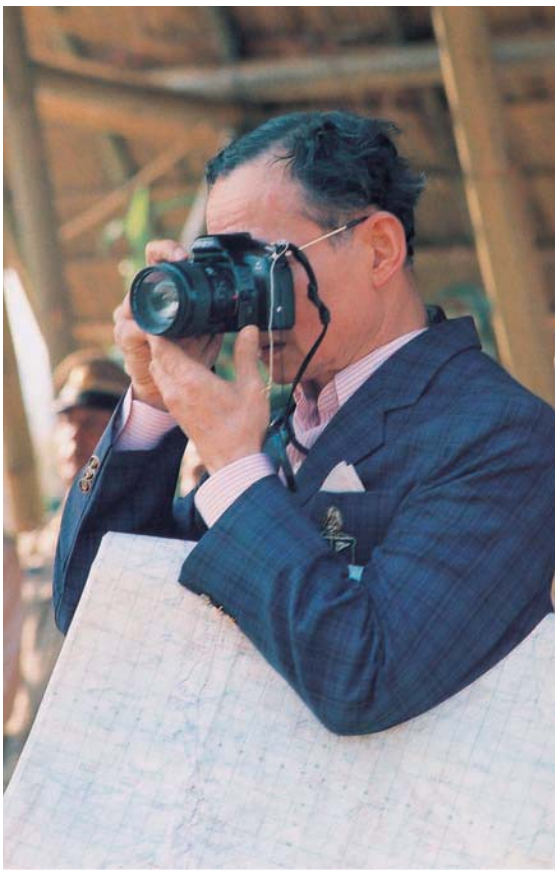

ข้อสาม แก้ปัญหาจากจุดเล็กๆ

ทรงมองปัญหาในภาพรวมก่อนเสมอ หรือภาษาอังกฤษ เรียกว่า Macro เราต้องมอง Macro ก่อนเสมอ แต่การแก้ปัญหาจะเริ่มจากจุดเล็กๆ คือ Micro ก่อน คือ **การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่คนมักจะมองข้าม**

มีรับสั่งว่า ***“ถ้าปวดหัวก็คิดอะไรไม่ออก เป็นอย่างนั้น ต้องแก้ไขการปวดหัวนี้ก่อน... เพื่อที่จะให้อยู่ในสภาพที่คิดได้”***

ถ้าเรามาคุยกัน แล้วคนที่มาคุยกับเราเขาปวดหัว เราก็บอกว่า ไม่ได้ต้องคิดให้ได้ มีรับสั่งว่า ***“แต่ต้องแก้ปวดหัวก่อน เพื่อที่จะให้อยู่ในสภาพที่คิดได้”*** การปวดหัวดูเหมือนเป็นเรื่องเล็ก แต่จริงๆ แล้วเป็นเรื่องใหญ่ ถ้าไม่แก้ก็ทำเรื่องใหญ่ไม่ได้ เหมือนเรามีนักเรียนอยู่บ้านนอก ตอนเช้า ๆ ไม่ได้กินข้าว เพราะบ้านจนมาก พอมาถึงโรงเรียนต้องมาเรียนคณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษให้เก่ง แต่ท้องหิว เรียนไม่รู้เรื่องตาลายหมดแล้ว จะแก้ยังไง ก็ต้องแก้โดยให้เขาได้กินข้าวตอนเช้าก่อน นมสักกล่องก็ยังดี ทรงมองปัญหาในภาพรวมก่อนเสมอ แต่การแก้ปัญหาจะแก้จากจุดเล็กๆ ที่คนมักจะมองข้าม ดังนั้นอย่าลืมปัญหาเล็กๆ อย่าคิดว่าเป็นปัญหาเล็กๆ แล้วจะไม่สำคัญ เพราะปัญหาเล็กๆ จะเป็นตัวการให้ภาพใหญ่ทำไม่ได้ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อภาพใหญ่ ทรงเตือนให้แก้ปัญหาที่จุดเล็ก เพราะอาจเป็นอุปสรรคสำหรับงานใหญ่ได้

ข้อสี่ ทำอะไรให้ทำตามลำดับขั้นอย่าข้ามขั้น อย่ารีบร้อน

พระบรมราโชวาทที่พระราชทานในหลายๆ แห่ง หลายๆ องค์ จะมีคำว่า **“รอบคอบ”** ทรงใช้คำว่า **“รอบคอบ”** ในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จะทรงเตือนไว้เลย ให้ใช้ความรอบคอบ ทรงเริ่มต้นจากสิ่งจำเป็นของประชาชนก่อน ได้แก่ เรื่องสาธารณสุข เรื่องสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ถนน น้ำ ดิน และต่อไปก็เป็นสิ่งที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ เช่น เกษตรทฤษฎีใหม่ ไม่ใช่อยู่ๆ เข้ามาบอกว่า เอาเกษตรทฤษฎีใหม่เข้าไป ขุดบ่อ ทั้งๆ ที่ ฝนไม่ตกเลยทั้งปี ไม่ได้ ต้องทำตามลำดับขั้น การพัฒนาประเทศต้องสร้างทางด้านเศรษฐกิจขั้นสูงตามลำดับต่อไป ต้องทำตามลำดับขั้นอย่าเพิ่งก้าวกระโดด

มีครั้งหนึ่งกระทรวงศึกษาธิการเคยซื้อคอมพิวเตอร์เป็นหมื่นๆ เครื่อง แล้วแจกตามโรงเรียนทั่วประเทศ ผมไปออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ที่หมู่บ้านปางอุ๋ง อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน กำลังตรวจคนไข้อยู่ ครูใหญ่ก็วิ่งกระหืดกระหอบมา ช่วงนั้นเป็นหน้าฝนด้วย แกบอกว่า “อาจารย์ครับขอปรึกษาหน่อย คอมพิวเตอร์ที่กระทรวงส่งมาที่โรงเรียนผม ผมเอาผ้าพลาสติกคลุมไว้กลัวฝนจะโดน”

ผมก็ว่า “อ้าว แล้วทำไมไม่เก็บไว้ในตัวอาคารล่ะ”

อาจารย์ครับ “โรงเรียนผมไม่มีอาคารมีแต่เพิง”

แล้วได้ใช้รีเปล่า “ไม่ได้ใช้ครับ เพราะโรงเรียนไม่มีไฟฟ้า ไฟฟ้าหมู่บ้านเข้าไม่ถึง”

ทำตามขั้นตอนได้ไหม สร้างโรงเรียนให้เขาก่อนที่จะส่งคอมพิวเตอร์เข้าไป หาไฟฟ้าส่งไปให้เขาก่อนได้ไหม ก่อนที่จะส่งคอมพิวเตอร์เข้าไป คือเราข้ามขั้น ผมไม่ได้ว่านักการเมืองนะ เพราะเวลานักการเมืองเขาคิด เขาคิดใหญ่คิดโต เวลาซื้อคอมพิวเตอร์มาก็แจกหมดทุกโรงเรียนเลย บางโรงเรียนเขาก็ได้ใช้มีประโยชน์มากเลย แต่บางโรงเรียนอย่างที่แม่ฮ่องสอน ที่ปางอุ๋งนี่มันไม่พร้อม เป็นการข้ามขั้น โรงเรียนอื่นไม่ข้าม โรงเรียนอื่นตามขั้น

นี่คือตัวอย่างของการข้ามขั้นของโรงเรียนนั้น จริงๆ ครูใหญ่เขามาขอความช่วยเหลือ ลำบากมากถ้าเราทำอะไรข้ามขั้น มีเศรษฐีบางคน อยากส่งลูกไปเรียนอังกฤษ อเมริกามาก มาคุยกับผม เรียนที่เมืองไทยโรงเรียนธรรมดายังได้ ๑ กว่าๆ เลย แล้วอยู่ๆ ก็อยากให้เรียนโรงเรียนดังๆ ที่อังกฤษ ผมบอกว่า “เดี๋ยวก่อนนะใจเย็นๆ ค่อยๆ ให้ลูกเพิ่มทีละขั้นนะ” รวยน่ะรู้ แล้วอยากได้หน้าอยากส่งไปเรียนโรงเรียนดังๆ นะ มันข้ามขั้น แล้วไอ้การข้ามขั้นนะมันเสียหาย ตอนหลังลูกเสียหมดเลย ลูกไม่จบอะไรเลย เพราะไปเรียนก็ไม่ทันเขา เลยหันไปทางยาเสพติด น่าเสียดาย เพราะชอบข้ามขั้น ซึ่งมันไม่ดี ควรจะทีละขั้น และตรงนี้ ผมคิดว่าการทำตามลำดับขั้น ซึ่งจริงๆ แล้วทุกอย่างจะมีตามลำดับขั้น จะตำน้ำพริกสักถ้วยก็มีลำดับขั้น จะเอาอะไรใส่ก่อนหลัง จะทำแกงขี้เหล็ก ก็มีลำดับขั้น จะหุงข้าวมันก็ต้องมีลำดับขั้น อย่าไปข้ามขั้น

ข้อห้า ภูมิสังคม

มีรับสั่งว่าจะไปทำงานที่ไหน ต้องคำนึงถึง ๒ ปัจจัย

ปัจจัยที่ ๑ คือ ภูมิประเทศของบริเวณนั้น ดิน น้ำ ป่าไม้ บนภูเขา บนดอย เป็นที่ราบ หรือชายทะเล ซึ่งไม่เหมือนกันเลย

ปัจจัยที่ ๒ คือ ต้องคำนึงถึงสังคมวิทยา นิสัยใจคอของคนที่นั้น วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น ทางภาคเหนือก็ไม่เหมือนกับตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอื่น

แม้แต่อยู่ในจังหวัดเดียวกัน คนละอำเภอก็ไม่เหมือนกัน ทั้งภูมิศาสตร์และสังคมศาสตร์ไม่เหมือนกัน ซึ่งเวลาจะไปไหนต้องนึกถึงประเด็นนี้ ไม่ต้องระดับอำเภอ ในบริษัทเดียวกัน แผนกบัญชีกับแผนกผลิตสินค้าเหมือนกันไหม ไม่เหมือนกันเลยทั้งภูมิศาสตร์และสังคมศาสตร์ แผนกขาย การตลาดก็ไม่เหมือนกัน ในกรมเดียวกันมีหลายกอง แต่ละกองก็ไม่เหมือนกัน

การที่นักบริหารต้องการซื้ออะไร เหวี่ยงแหหมด หรือต้องการเหวี่ยงแหหมด เป็นเรื่องลำบาก เพราะไม่ได้นึกถึงภูมิศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่นั่น เดี๋ยวนี้เลยมีคำว่า **“ภูมิสังคม”** เป็นคำย่อมา คือ ให้เราตระหนักว่า “ภูมิสังคม” สำคัญมาก บางโครงการมันไปลงในตำบลนี้ดีเหลือเกิน มันเหมาะกับภูมิศาสตร์และสังคมศาสตร์ของที่นั่น แต่บางตำบลเอาโครงการไปใส่ ไม่ได้เรื่องเลย เพราะภูมิศาสตร์และสังคมศาสตร์ไม่เหมือนตำบลแรก ซึ่งการออกแบบบริหารจะไม่เหมือนกัน ต้องนึกถึงภูมิศาสตร์ของสังคมศาสตร์ของที่นั่น ให้มีการปรับตัวได้ ประเภทที่ซื้อคอมพิวเตอร์จากบริษัทเดียวกัน และแจกไปทั่วประเทศ จึงเกิดปัญหาเช่นที่ปางอุ๋ง เพราะปัญหาจากภูมิศาสตร์และสังคมศาสตร์ไม่เหมือนกัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเตือนตรงนี้มาก เสด็จฯ ไปทั่วประเทศ ไปทุกจุดทุกแห่ง ไม่มีใครไปมากทุกพื้นที่เท่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไม่ว่านายกรัฐมนตรีคนไหนก็ตาม บอกตรงๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นนักพัฒนาที่แท้จริง ๖๐ กว่าปีมานี้ จนกระทั่งเดี๋ยวนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ยังทรงจำได้หมดทุกแห่ง โครงการของท่านบ้านเมืองตำบลไหน ภูมิศาสตร์สังคมศาสตร์ไม่เหมือนกัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงเตือนพวกเราว่า ทำงานต้องนึกถึงความแตกต่างของแต่ละแห่ง แต่ละพื้นที่ไม่เหมือนกัน เรามีลูก ๓ คน ลูกทั้ง ๓ คนนี้นิสัยใจคอยังไม่เหมือนกัน

ข้อหก องค์รวม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเวลาทรงงานอะไร จะทรงไม่จับงานเฉพาะส่วน แต่จะทรงมององค์รวม มีคำอยู่ ๓ คำ คือ ๑) องค์รวม ๒) ครบวงจร ๓) เชื่อมโยง

ผมขออนุญาตอ่าน **“ทรงมีวิธีคิดอย่างองค์รวม หรือมองอย่างครบวงจร... ทรงมองเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขอย่างเชื่อมโยง”**

เรื่องนี้เป็นหลักสำคัญที่สุดใครจะบริหารงานเล็กงานใหญ่ ถ้ามี ๓ คำนี้อยู่ในหัวสมองจะปลอดภัย เวลาแก้ปัญหาจากจุดเล็กๆ ได้ แต่ต้องรวมอย่าไปละเลย ภาษาอังกฤษ เรียกว่า อย่าไป Exclusive ให้ทำ Inclusive เวลามองให้มองหมดเลย เพราะถ้าเราไม่มองบางจุด จุดนั้นก็จะกลายเป็นอุปสรรคสำหรับงานเรา เอามารวมกันมองรวมกัน

ประการที่ ๒ ต้องมองงานให้ครบวงจรเลยตั้งแต่ แฟ้มโต๊ะที่ ๑ ไปโต๊ะที่ ๒, ๓, ๔ ให้มองรวมทั้งหมดเลย จะไปมองเฉพาะโต๊ะไม่ได้ งานมันมีครบวงจรของมัน

ประการที่ ๓ เราอยู่กรมนี้ จะทำเรื่องโลกร้อน ไม่ใช่เราจะทำงานกรมเดียวได้ เรื่องโลกร้อนต้องทำหลายกระทรวง หลายกรม แล้วนอกจากภาคราชการแล้ว เอกชนก็ต้องเข้ามาช่วยทำงานด้วย ประชาชนก็ต้องเข้ามาทำงานด้วยกัน ต่างประเทศก็ต้องเข้ามาทำงาน เห็นไหมว่าเชื่อมโยงกันหมด

องค์รวม ครบวงจร เชื่อมโยง สำคัญมากในการทำงานสำคัญมาก ถ้าต้องการให้งานสำเร็จ

ข้อเจ็ด ไม่ติดตำรา

ไม่ติดตำรา หมายความว่าอย่างไร การพัฒนาตามแนวพระราชดำริมีลักษณะการทำงานที่อนุโลมและรอมชอมกับสภาพธรรมชาติ

๑. ต้องพัฒนาและรอมชอมกับสภาพธรรมชาติ

ตัวอย่าง กรมทางหลวง ถ้าไปสร้างทางหลวงแล้วไปขวางทางเดินของน้ำที่มีมาตั้งแต่โบราณ ปัญหาก็เกิดขึ้น คือ ไม่รอมชอมกับธรรมชาติ น้ำก็ท่วม สุดท้ายก็ต้องไปทุบทางหลวงนั้น แล้วไปสร้างสะพานให้น้ำไหลผ่าน ทำไมไม่ดูก่อนว่าสภาพธรรมชาติเป็นอย่างไร ทางเดินของน้ำตั้งแต่โบราณกาลไหลผ่านทางไหนบ้าง พอหน้าแล้งไม่มีน้ำก็สร้างถนนเลย พอหน้าน้ำหน้าฝน น้ำก็เลยท่วม คือ การไม่รอมชอมกับธรรมชาติ

๒. ต้องรอมชอมกับสภาพสังคมทางจิตวิทยาของชุมชน

โครงการดีเพียงใด ก็ไม่สำเร็จ ต้องให้ประชาชนเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อชุมชนของเขา เราต้องรอมชอมกับเขา ไม่ติดตำรา ไม่ผูกมัดกับวิชา และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพชีวิตของพวกเขา คนที่ไปเรียนเมืองนอกมาต้องระวัง เราไปเรียนวิชาที่เหมาะเหลือเกินกับประเทศเขา แต่เมื่อเราจะนำวิชาความรู้มาใช้กับประเทศเรา เราต้องดูตัวแปรของประเทศเราด้วย เพราะว่าฝรั่งกับคนไทยไม่เหมือนกัน ทั้งประเพณีและวัฒนธรรม ทั้งภูมิศาสตร์ก็ไม่เหมือนกัน เมืองเขาเป็นเมืองหนาว เมืองเราเป็นเมืองร้อน แล้วอยู่ๆ เราไปเรียนเมืองฝรั่ง แล้วเราก็ยกตำราเขามาเลย บอกว่าจะทำอย่างนี้ตามฝรั่งทำ ทำไมเขาทำแล้วรุ่งเรือง เราทำแล้วเจ๊ง เพราะว่าเราไปติดตำราเกินไป เราไม่รู้จักปรับตัวกับสภาพธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และความเป็นอยู่ที่แท้จริงของคนไทย ขอเตือนไว้คนที่ไปเรียนต่อต่างประเทศต้องระวังมากๆ หลักการอาจเหมือนกัน แต่วิธีการเราต้องนำมาดัดแปลงใช้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเตือนเสมอว่า **“ไม่ติดตำรา”**

ข้อแปด ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด

ที่บ้านของเราจะเลี้ยงลูกอย่างไร ให้ใช้หลัก ๓ คำ ในการเลี้ยงลูก ลูกท่านจะเป็นคนดี มีความสุขไปตลอดชีวิต สอนลูกให้รู้จักประหยัด มีชีวิตที่เรียบง่าย สอนลูกว่าให้ใช้ชีวิตแบบมีสาระ อะไรที่ไม่มีสาระอย่าไปทำเลย ลูกท่านจะเป็นคนดีตลอดไป ผมเรียกอันนี้ว่า **“คาถา”** เป็นคาถาศักดิ์สิทธิ์ ใช้ได้ทั้งราชการ และเอกชน บริษัทเอกชนก็ใช้ได้ ท่านทำได้โดยการเอาไปติดที่บริษัท โดยบอกว่าให้ยึดหลัก **“ประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด”** ทำได้ไหม ปัญหาของเราที่เป็นปัญหาของบริษัทของบ้านเมือง เพราะเราทำแบบฟุ่มเฟือย ยุ่งเหยิง และไม่มีประโยชน์ ถ้าเราเข้าไปในหน่วยราชการไหน ที่ใช้งบประมาณมาก ฟุ่มเฟือยเหลือเกิน แล้วเวลาทำงานต้องผ่านไม่รู้กี่ขั้นตอน ก็คือ ยุ่งเหยิง

มีอยู่แห่งหนึ่ง เจ้าหน้าที่จะขอลาบวช ตอนเข้าพรรษา ต้องผ่านผู้มีอำนาจอนุมัติ ๒๓ คน วันๆ หนึ่งต้องมาดูว่าใครจะลาคลอด ลาบวช สร้างขั้นตอนไม่รู้กี่โต๊ะถึงจะได้บวช ซึ่งกว่าจะอนุมัติก็คงออกพรรษาแล้ว เพราะว่าทำระบบราชการให้ยุ่งเหยิง อย่างการไปโรงพยาบาลบางแห่งกว่าจะรับยาต้องรอ ๒ - ๓ ชั่วโมง แล้วต้องไปรอจ่ายเงินก่อน

อยากให้ส่วนราชการ บริษัทเอกชน ทุกบ้านเรือน เอา ๓ คำนี้เป็นคำขวัญ ซึ่งทำอะไรให้ “ประหยัด เรียบง่าย แล้วให้ประโยชน์สูงสุด” ถ้าท่านที่เรียนการบริหารระบบมา ถ้าวิเคราะห์เชิงระบบตรงนี้ ก็คือ Input = ประหยัด ประหยัดทรัพยากรที่นำเข้า เรียบง่าย ก็คือ Present ออกแบบกระบวนการให้เรียบง่าย Output, Outcome, Impact ก็คือ ประโยชน์สูงสุด ซึ่ง System analysis หรือการวิเคราะห์ระบบ เข้าไปเป็นครู ประหยัดเวลา ประหยัดอุปกรณ์การเรียนการสอน ทำอย่างไรให้ประหยัด แล้วทำอย่างไรให้เรียบง่าย เข้าใจง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด

ทรงใช้หลักการในการแก้ปัญหาด้วยความเรียบง่าย และประหยัด สามารถทำได้เอง หาได้ในชุมชนและท้องถิ่น นำมาประยุกต์ใช้ได้ ไม่ต้องใช้ต้นทุนสูง หรือเทคโนโลยีที่ยุ่งยากนัก เรื่องนี้ ทรงให้ตัวอย่างแก่พวกเราในการทรงงานในชุมชน เคยไปหมู่บ้านหนึ่งที่อุ้มผาง เป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยง ติดชายแดนไทย พม่า ขับรถเข้าไป ๔ - ๕ ชั่วโมง ถ้าเราจะทำอะไรสักอย่างที่ต้องอาศัยปูนทราย จากเมืองแม่สอด ไม่สำเร็จแน่ ถามว่าวัตถุดิบในหมู่บ้านนำมาใช้ได้ไหม แล้วประชาชนไปฝึกเขาเลย ให้เขาไปทำเองได้ไหม แก้ไขปัญหาด้วยความเรียบง่ายประหยัด ราษฎรทำได้เองในท้องถิ่น ประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในชุมชนนั้นๆ ไม่ต้องลงทุนสูง หรือใช้เทคโนโลยีที่ยุ่งยากนัก

ข้อเก้า ทำให้ง่าย

ทำชีวิตของเราให้ง่าย ทำการค้าของเราให้ง่าย ทรงคิดค้น เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง และแก้ไขงานในการพัฒนาประเทศตามแนวพระราชดำริ อย่างง่ายๆ ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ทรงโปรดที่จะทำสิ่งที่ยากให้กลายเป็นง่าย ทำสิ่งที่สลับซับซ้อนให้เข้าใจง่าย บางคนสร้างเงื่อนไขชีวิตมากเหลือเกิน เวลาจะนอน ไปที่ไหน ประเทศอะไร ก็ต้องเอาหมอนใบนี้ไป นอนได้หมอนใบเดียว ชีวิตต้องทำให้ง่าย

เคยมีสื่อมวลชนฝรั่งเศสเข้ามาขอพระราชทานสัมภาษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ว่าการทรงงานมากมายให้กับประชาชนชาวไทย ทรงมีหลักอะไรบ้าง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสตอบเป็นภาษาฝรั่งเศสคำเดียว **“Simplifier” คือ ทำให้ง่าย** โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ถ้าใครอยากศึกษาก็มีหลักง่ายๆ มีวิธีแก้ก็ง่ายๆ แต่จะอาศัยหลักวิชา ซึ่งจะทรงใช้คำว่า **“หลักวิชา”** บ่อยครั้งมาก ไม่ใช่หลักโหราศาสตร์หรือหลักไสยศาสตร์

แล้วจะสอนลูกอย่างไร ให้ยุ่งยากหรือง่ายดี เราไปสร้างเงื่อนไขให้ลูกคนสมัยใหม่ต้องมีรองเท้าใส่ในบ้านสัก ๕ - ๖ ประเภท รองเท้าสำหรับบนดิน รองเท้าสำหรับที่ลุ่ม รองเท้าใส่ในบ้าน รองเท้ากีฬา มากมาย มีเงื่อนไขเยอะมาก เดี๋ยวนี้เป็นการผลิตสินค้าเพื่อล่อใจคน กำหนดเงื่อนไขต่างๆ ให้เรา และก็มีให้เลือกหมด มันเป็นอิทธิพลของลัทธิบริโภคนิยม เป็นการสร้างเงื่อนไขให้ผู้บริโภคแบบไม่รู้ตัว ผู้บริโภคก็ติด ซึ่งจริงๆ แล้วก็ขึ้นอยู่กับตัวเราเอง เราจะทำให้ชีวิตเราง่าย หรือยุ่งยาก

งานก็เหมือนกัน เคยถามหัวหน้าส่วนราชการ และบริษัท ให้พวกเขาลองหลับตานึกดู ว่าเคยมีใครคนไหนที่เคยทำให้เรื่องง่ายๆ เป็นเรื่องยากไหม พวกเขาหัวเราะ แล้วบอกว่ามี ส่วนลูกน้องน้อยคนที่ทำเรื่องยากให้ง่ายแล้วนำมาเสนอ ซึ่งมีผลงานดีด้วย ทุกอย่างที่เขารู้ เขาจะทำได้หมด

วันก่อนไปจังหวัดพิจิตร พูดเรื่องตลาดเก่าๆ ที่โทรมมาก เราก็คุยกับผู้ว่าราชการจังหวัด นายกเทศมนตรี ว่าควรจะปรับปรุงได้แล้ว ไม่อย่างนั้นเจ๊งกันทั้งตลาด พอเราเสนอความคิดเสร็จ นายกเทศมนตรีก็พูดขึ้นมาว่า “แต่ท่านครับมันมีปัญหาใหญ่อยู่” ผู้ว่าฯ ก็บอกให้หยุดก่อน แล้วบอกว่า อย่าเพิ่งพูดถึงปัญหา เริ่มว่าเราจะทำอะไรก่อน เป้าหมายอยู่ตรงไหนก่อน ผมมีผู้ใหญ่ที่นับถืออยู่คือ ท่านอนันต์ อนันตกูล ท่านเป็นอดีตปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นนายกสมาคมมหาวิทยาลัยบูรพา คุยกันระหว่างกินข้าว ก็คุยกันเรื่องนี้ ท่านบอกว่ามีลูกน้องอยู่คนหนึ่ง ทุกอย่างเป็นปัญหาหมด ถึงขนาดเราชี้ทางออกให้ ประตูนั้นไงคือทางออก เขาก็วิ่งไปที่ประตู แล้วกลับมาบอกว่า นายครับที่ประตูก็มีปัญหารออยู่ครับ คือ ทุกอย่างเป็นปัญหาหมด คนพวกนี้มองอะไรก็ตันไปหมด มองเป็นเรื่องยากไปหมด นี่ไม่ได้เป็นการเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริง แต่เป็นมุมมองของแต่ละคน บางคนรู้ว่านี่ คือ ปัญหา แต่เขารู้วิธีแก้ได้ สอนลูกให้เป็นคนง่ายดีกว่า แต่ไม่ใช่ห้องนอนกวาดอาทิตย์ละครั้ง ซึ่งอันนั้นก็สุดโต่ง ไม่ใช่มัชฌิมาปฏิปทา

ข้อสิบ การมีส่วนร่วม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นนักประชาธิปไตย ทรงเปิดโอกาสให้ประชาชน หรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับร่วมแสดงความคิดเห็น ในเรื่องที่ต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชน ความต้องการของสาธารณชน มีรับสั่งว่า

“...ต้องหัดทำใจให้กว้างขวาง หนักแน่น รู้จักรับฟังความคิดเห็นแม้กระทั่งการวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่นอย่างฉลาด เพราะการรู้จักรับฟังอย่างฉลาดนั้น แท้จริงคือ การระดมสติปัญญาและประสบการณ์อันหลากหลายมาอำนวยการปฏิบัติบริหารงานให้ประสบความสำเร็จที่สมบูรณ์นั่นเอง”

ต้องมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ไม่ใช่เป็นเผด็จการสั่งอยู่คนเดียว คนเดียวถึงจะเก่ง แต่จะคิดอย่างไรก็ไม่สมบูรณ์ **“ความสำเร็จที่สมบูรณ์”** คำนี้สำคัญมาก อาจมีบางมุมที่คนเดียวมองไม่เห็นบ้าง แต่ถ้ารู้จักระบบความคิด รวมแล้วนำมาประมวล เมื่อประมวลเสร็จแล้ว ถึงจะเป็นการมองในประเด็นนั้น ที่มาจากหลายแง่หลายมุมที่สมบูรณ์ ซึ่งเวลาเอาประเด็นต่างๆ ไปปฏิบัติก็จะปฏิบัติได้สมบูรณ์ ไม่หลงลืมเรื่องนั้นเรื่องนี้หรือไม่ได้พูดถึง ซึ่งผลจะออกมาสมบูรณ์ การมีส่วนร่วมจึงสำคัญ

ข้อสิบเอ็ด ประโยชน์ส่วนรวม

ที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีพิธีพระราชทานปริญญาบัตร เมื่อปี ๒๕๑๔ มีรับสั่งเรื่องนี้ไว้

“ใครต่อใครมาก็บอกว่า ขอให้คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม อาจมานึกในใจว่า ให้ๆ ๆ อยู่เรื่อย แล้วส่วนตัวจะได้อะไร ขอให้คิดว่าคนที่ให้เพื่อส่วนรวมนั้น มิได้ให้ส่วนรวมแต่อย่างเดียว เป็นการให้เพื่อให้ตัวเองสามารถที่จะมีส่วนรวมที่จะอาศัยได้”

หากส่วนรวมไม่มีสันติสุข ส่วนตัวก็จะไม่มีสันติสุข ถ้าส่วนรวมไม่เจริญแล้วส่วนตัวเจริญอยู่คนเดียวก็จะไปไม่รอด จะเกิดการแปลกแยก ทะเลาะขัดแย้งกัน สังคมอะไรก็ตาม ถ้าไม่มีการเกื้อหนุนกัน จะมีความแตกต่างทางความคิด แตกต่างทางฐานะ มีกลุ่มโคตรรวย โคตรจนมากๆ จะอยู่ด้วยกันไม่ได้ จะเป็นสังคมแห่ง

ความแปลกแยก ภาษาฝรั่งใช้คำว่า Alienation คือ การแปลกแยก ความขัดแย้งจะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงนึกถึงส่วนรวมเป็นสำคัญ

ข้อสิบสอง บริการรวมที่จุดเดียว

ทรงตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มี ๖ แห่ง ด้วยกัน ภาคละ ๑ แห่ง สำนักงาน กปร. เป็นผู้ดูแลอยู่ ถ้าสนใจศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ แห่งไหน อยากไปศึกษาหรือดูงานก็ไปได้เลย ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ มีไว้ให้ศึกษาตลอดเวลา

ชื่อเต็มของศูนย์ศึกษาฯ คือ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ แล้วก็ต่อด้วยชื่อในภาคต่างๆ เช่น ภาคเหนือ คือ ห้วยฮ่องไคร้, ภาคใต้ คือ พิกุลทอง ซึ่งเป็นต้นแบบในการบริหาร ณ จุดเดียว เพื่อเป็นประโยชน์ของประชาชนที่จะมาใช้บริการ ประหยัดทั้งเวลา และค่าใช้จ่าย โดยมีหน่วยงานราชการต่างๆ มาร่วมดำเนินการ และให้บริการประชาชน ณ ที่แห่งเดียว

มีรับสั่งว่า **“เป็น ๒ ด้าน”** ก็หมายถึงว่าที่สำคัญก็แบ่งเป็น ๒ อย่าง คือ ที่สำคัญปลายทางเป็นประชาชนจะได้รับประโยชน์ และต้นทางของเจ้าหน้าที่เป็นผู้ให้ประโยชน์ หลายๆ หน่วยงานมาให้ประโยชน์เรื่องเดียว คือ เรื่องของประชาชนทุกเรื่อง ไม่ได้อยู่ว่ากรมไหนมาแก้ไขแล้วแก้ไขเบ็ดเสร็จไม่ได้ กรมกระทรวงเข้าไปจัดตั้ง เขาไม่ได้นึกถึงประเด็นของประชาชน เขาจะนึกถึงงานของเขา แต่ถ้ามีหลายๆ หน่วยงานมารวมกันก็จะช่วยประชาชนได้ดีขึ้น เพราะฉะนั้นชุมชนเล็กๆ ในหมู่บ้านก็ยังต้องมีงานของหลายกรมหลายกระทรวงมาร่วมกันทำงาน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็เลยทรงออกแบบว่า ถ้าอย่างนั้นการแก้ปัญหาชุมชน ก็เอาหลายๆ แห่งมารวมกัน ก็เลยตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ขึ้น โดยเอากระทรวงต่างๆ กรมต่างๆ มารวมกัน แก้ปัญหาเดียว โดยยกตัวอย่าง ปัญหาทางใต้ คือ พรุมันเสีย หรือดินเปรี้ยว ท่านก็ออกแบบทฤษฎีแกล้งดิน ก็ต้องนำหลายกรมเข้ามาช่วย อาจจะมีกรมที่เป็นเจ้าภาพแล้วเอากรมอื่นเชื่อมโยงเข้ามา

ข้อสิบสาม ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ

การเข้าใจถึงธรรมชาติ และต้องการให้ประชาชนเข้าใจถึงธรรมชาติ ยกตัวอย่าง หากเราต้องการแก้ไขปัญหาป่าเสื่อมโทรม ได้พระราชทานพระราชดำริ **“การปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก”** โดยปล่อยให้ธรรมชาติช่วยฟื้นฟูธรรมชาติ ตัวอย่าง คือ มีภูเขาหัวโล้น ทรงถ่ายรูปไว้ และตรัสว่า **“ปลูกต้นไม้โดยไม่ปลูกต้นไม้”** แล้วอีก ๑๐ ปี ไปถ่ายรูปภูเขานั้น ปรากฏว่ามีต้นไม้ขึ้นเต็มไปหมด ปลูกป่าโดยให้ธรรมชาติฟื้นฟูขึ้นเอง จริงๆ มนุษย์มาทีหลัง มาอยู่บนโลก ๒ ล้านปี ป่าไม้อยู่มาไม่รู้กี่พันล้านปี

ข้อสิบสี่ ใช้อธรรมปราบอธรรม

ทรงนำความจริงในเรื่องความเป็นไปในธรรมชาติมาเป็นหลักการและแนวปฏิบัติที่สำคัญ และนำมาปรับปรุง ที่สำคัญในการปรับปรุงและแก้ปัญหาสภาวะแวดล้อมที่ไม่ปกติให้เข้าสู่ระบบที่ปกติ ยกตัวอย่าง ทรงใช้ผักตบชวาบำบัดน้ำเสียที่บึงมักกะสัน โดยดูดซึมสิ่งปนเปื้อนในน้ำ เพราะถือว่าผักตบชวา

ก็เป็นของเสียเหมือนกัน เป็นอธรรมเหมือนกัน ใช้ปราบน้ำเสียในบึงมักกะสัน จนน้ำในบึงมักกะสันดีขึ้นมา

ข้อสิบห้า ปลูกป่าในใจคน

เรามีโครงการปลูกป่าโดยบริษัท หรือมูลนิธิต่างๆ ซึ่งปลูกกันไปเป็นล้านต้น แต่จะเหลือสักกี่ต้น มีรับสั่งว่า **“เจ้าหน้าที่ป่าไม้ควรจะปลูกต้นไม้ลงในใจคนเสียก่อน แล้วคนเหล่านั้นก็จะพากันปลูกต้นไม้ลงบนแผ่นดินและรักษาต้นไม้ด้วยตนเอง”**

การปลูกป่าในใจคน คือ ทำให้คนเห็นคุณค่าของต้นไม้ หนังสือชื่อโลกร้อน ความจริงที่ไม่มีใครอยากฟัง ของ อัล กอร์ บอกไว้ว่า สมมติเรามีอาคารบ้านเราหรือที่ทำงานหลังหนึ่ง แล้วก็ซื้อแอร์มาเปิดเพราะร้อน เขาบอกว่าถ้าอยากจะลดค่าแอร์ได้เท่ากับ ๑๒,๐๐๐ BTU เพราะฉะนั้นเราต้องปลูกต้นไม้ มันจะไปลดค่าใช้จ่ายตรงนั้นได้ เมื่อเราเห็นคุณค่าของต้นไม้ เราก็รักต้นไม้นั้น หรือเราจะรักมันถึงแม้ว่าจะไม่ได้ให้ร่มเงาแก่เรา แต่เรารักต้นไม้ เรามีใจรักมัน เห็นคุณค่า การที่จะฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้กลับฟื้นคืนมาจะต้องปลูก จิตสำนึกให้คนรักธรรมชาติเสียก่อน

ข้อสิบหก ขาดทุนคือกำไร

มีรับสั่งว่า **“ขาดทุน คือ กำไร Our loss is our gain การเสียคือการได้ ประเทศก็จะก้าวหน้า และการที่คนอยู่ดีมีสุขนั้น เป็นการนับที่เป็นมูลค่าเงินไม่ได้”**

หลักการคือ การให้และเสียสละ ตรงที่บอกว่า ขาดทุนคือกำไรนั้น คือ การให้และเสียสละ ตรงที่บอกว่าขาดทุนคือกำไรนั้น ผลกำไรที่ออกมา คือการอยู่ดีมีสุขของราษฎร

มีรับสั่งว่า **“ถ้าเราทำอะไรที่เราเสีย แต่ในที่สุดเราเสียนั้น เป็นการได้ทางอ้อม ตรงกับงานของรัฐบาลโดยตรง เงินของรัฐบาลหรืออีกนัยหนึ่งคือเงินของประชาชน ถ้าอยากให้ประชาชนอยู่ดี กินดี ก็ต้องลงทุน”**

อันนี้ก็ตรงกับแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ว่า หลักสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้เศรษฐกิจหมุนอยู่ได้ คือ การลงทุนจากภาครัฐ ถ้าการลงทุนจากภาครัฐ สมมติว่าเมืองไทยเก่งมากมีการเมืองที่ไม่คอร์รัปชั่น ราชการประจำไม่คอร์รัปชั่น แล้วเราก็เอาประโยชน์ตรงนี้เป็นประโยชน์ส่วนรวม ประเทศไทยก็จะเจริญรุ่งเรือง เพราะท่านรับสั่งว่า เงินของภาครัฐบาลหรืออีกนัยหนึ่งคือ เงินของประชาชน อยากให้ประชาชนอยู่ดีกินดีก็ต้องลงทุน ลงทุนให้ประชาชนอยู่ดีกินดีคือเป้าหมาย ลงทุนให้ข้าราชการคอร์รัปชั่นนั้น ร่ำรวยกับครอบครัวนั้น ไม่ใช่ ต้องลงทุนเพื่อประชาชนอยู่ดีกินดี

ข้อสิบเจ็ด การพึ่งตนเอง

การพัฒนาตามแนวพระราชดำริในเบื้องต้น ต้องแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อให้เขาแข็งแรงพอในการที่จะดำรงชีวิตต่อไป ส่วนขั้นต่อไปต้องพัฒนาให้เขาสามารถอยู่ได้ตามสภาพแวดล้อมในสังคม และสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด

ในสังคมเสรีประชาธิปไตยทุกแห่งทั่วโลก จะมีคนที่เข้มแข็งได้รับการศึกษา ได้รับโอกาส มีปัจจัยชีวิต เอาตัวรอด แล้วใต้ลงมานั้นจะมีคนที่อ่อนแอ เยาว์วัย พลาดพลั้งไป ไม่สามารถช่วยตนเองได้ หน้าที่ของคนกลุ่มแรกที่สามารถช่วยตนเองได้แล้ว ต้องมีกลไกในการช่วยอีกกลุ่ม เพื่อให้เขาสามารถยืนหยัดอยู่ได้ แล้วสักวันหนึ่งให้เขาเข้มแข็งพอที่จะช่วยตนเองได้ และเมื่อเขาช่วยตัวเองได้แล้ว เขาก็สามารถที่จะไปช่วยคนอื่นได้ด้วย หลักการพึ่งตนเองก็คือ ต้องแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้เขาเข้มแข็งพอที่จะพึ่งตนเองได้ก่อน

เพราะฉะนั้นจะต้องค่อยๆ ไล่เป็นขั้นเป็นตอนไป โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหลายโครงการ ทำให้ผู้เยาว์ เด็ก และเยาวชน ได้รับการศึกษาให้เข้มแข็งพอที่จะพึ่งตนเองได้

ตัวอย่าง สมัยครองราชย์ใหม่ๆ เรามีปัญหาโรคเรื้อนตั้งแต่โบราณ ทั้งชาวตะวันออก ชาวตะวันตก ใครเป็นเขาก็รังเกียจ เขาให้ไปอยู่ในนิคมโรคเรื้อน หรือไปอยู่ในหุบเขาของคนโรคเรื้อน เสร็จแล้วก็ส่งข้าวส่งน้ำ พวกนี้พอมีลูกออกมา ลูกก็อยู่ใกล้ชิดกับพ่อแม่ก็ทำให้ลูกติดโรคไปด้วย ไม่ใช่กรรมพันธุ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวครองราชย์เมื่อปี ๒๔๘๙ พอปีสองพันสี่ร้อยเก้าสิบกว่าๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงตั้งโรงเรียน หอพัก เพื่อรองรับเด็กที่พ่อแม่เป็นโรคเรื้อน เพื่อแยกออกจากพ่อแม่ ส่งเขาเรียนจนมีอาชีพ ดังนั้นลูกหลานจึงไม่ติดโรคอีกต่อไป

ประเทศไทยขณะนี้ได้ชื่อจากองค์การอนามัยโลก ว่าเป็นประเทศแรกๆ ที่ตัดวงจรโรคเรื้อนได้อย่างหายขาดสนิท ไม่อย่างนั้นเราจะเห็นคนเป็นโรคเรื้อนเดินตามถนนเต็มไปหมด แต่เดี๋ยวนี้ไม่มีเลย เพราะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจริงๆ หรือโครงการพระดาบสก็เหมือนกัน มีรับสั่งว่า มีคนอยู่กลุ่มหนึ่ง เป็นวัยเรียนและเป็นผู้ใหญ่แล้ว แต่ยังไม่มีอาชีพ พึ่งตนเองไม่ได้ ทำไมไม่ให้เขาเรียนวิชาช่างสักปีหนึ่งให้เขาพึ่งตนเองได้ นี่ก็ดำเนินงานกันมา ๓๐ ปีแล้ว นักเรียนจบไป ๑,๐๐๐ กว่าคน พึ่งตนเองได้ และไปช่วยคนอื่นต่อ เพราะฉะนั้นการพึ่งตนเอง เราไม่ได้ช่วยแต่คนนั้นเท่านั้น เราช่วยคนนั้น เพื่อให้เขาไม่ต้องเป็นภาระสังคมต่อไป ช่วยตนเองได้เขาก็จะได้ช่วยคนอื่นต่อไป สังคมจะได้เกิดสันติสุข ถ้าต่างคนต่างเอาตัวรอด เราก็จะมีคนที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้เยอะแยะเต็มสังคมไปหมด ท่านจะมีความสุขไหม ไม่มีหรอกครับ ท่านต้องสร้างรั้วบ้านสูงๆ ติดไฟฟ้ารอบ เลี้ยงหมาไม่รู้กี่ตัว ไม่ให้ขโมยเข้าบ้าน ท่านชอบอย่างนั้นไหม ทำอย่างไรให้เราช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้แต่ละคนช่วยตนเองได้ และหวังว่าสักวันเขาจะได้ไปช่วยคนอื่นที่พึ่งตนเองไม่ได้บ้าง ปัจจุบันนี้มีคำอยู่ ๒ คำ

คำแรก **“จิตอาสา”** บางโรงพยาบาลให้นักเรียนมัธยมเข้ามาช่วยทำงานที่ OPD ห้องฉุกเฉิน มาอาสาสมัคร มาช่วยคนไข้ ญาติคนไข้ ที่อ่านหนังสือไม่ออกบ้าง ช่วยพาไปเจาะเลือด ไปเอ็กซเรย์บ้าง ทำให้เด็กรู้จักให้คนอื่น

อีกกลุ่มหนึ่ง คือ ผู้สูงอายุเกษียณแล้วอยู่ว่างๆ ออกมาทำงานในห้องสมุดบ้าง พิพิธภัณฑ์ หรือในโรงพยาบาลบ้าง ตามโรงเรียน ศูนย์เด็กเล็กบ้าง อย่างนี้คือ จิตอาสา

คำที่สอง **“จิตสาธารณะ”** หรือ public mind คือ ออกมาทำเพื่อส่วนรวม ไม่มีเงินเดือน ไม่มีเบี้ยเลี้ยง ใจรักที่จะช่วย

ข้อสิบแปด พออยู่พอกิน

สำหรับประชาชนที่อยู่ในวงจรของทุกข์เข็ญ ได้พระราชทานความช่วยเหลือให้เขาได้อยู่ในขั้นพออยู่พอกินเสียก่อน แล้วจึงขยับขยายให้ก้าวต่อไป มีรับสั่งว่า *“ถ้าโครงการดี ในไม่ช้า ประชาชนก็ได้กำไร จะได้ผล ราษฎรจะอยู่ดีกินดีขึ้น จะได้ประโยชน์ต่อไป”* มีโครงการพวกนี้เป็นจำนวนมาก

ข้อสิบเก้า เศรษฐกิจพอเพียง

เป็นแนวทางชีวิตที่สร้างความเข้มแข็ง หรือภูมิคุ้มกันทุกด้าน ที่จะสามารถทำให้อยู่ในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง ปรัชญานี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ ทั้งระดับบุคคล องค์กร ทุกภาคส่วนมาแล้วอย่างได้ผล ค่าเงินบาทจะแข็ง ค่าน้ำมันจะแพง บริษัทที่ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะไม่กระทบมาก เมื่อเกิดภาวะวิกฤตไม่เจ็บ มีผู้เข้าใจปรัชญานี้ผิดเยอะ เพราะไปล้อเลียนคำว่า **“พอเพียง”** ที่จริงคำว่าพอเพียง คือ เข้มแข็ง ท่านต้องการให้สร้างภูมิคุ้มกันในชีวิต ทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านการเงินหรือเศรษฐกิจ ด้านสังคมหรือศีลธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และก็ด้านวัฒนธรรม

บริษัทก็ต้องสร้างความเข้มแข็งทั้ง ๔ ด้าน (๑) ด้านการเงินของบริษัทต้องเข้มแข็ง (๒) สังคมในบริษัทต้องเข้มแข็ง (๓) สิ่งแวดล้อมของบริษัทก็ต้องเข้มแข็ง ต้องฉีดวัคซีนสิ่งแวดล้อม (๔) วัฒนธรรมองค์กรของบริษัทก็ต้องเข้มแข็ง

หากนำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้กับชุมชนๆ นั้น ก็จะมีเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง ไม่ใช่ซื้อหวยเล่นหวย กินยาบ้า อันนั้นไม่เข้มแข็ง หรือว่าภูมิคุ้มกันอ่อนแอ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พระราชทานให้คนใช้ได้ ทั้งในระดับบุคคล นักเรียนทุกคนนำไปใช้ก็เพื่อให้ชีวิตเข้มแข็ง เพื่อให้สมดุลกับโลกที่เปลี่ยนแปลง เพราะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงอะไรมากระทบชีวิต กระทบชุมชน ชุมชนอยู่ได้ เซซ้ายเซขวาได้แต่ไม่ถึงกับล้มลงไป พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานมาเพื่อให้คนไทย เมืองไทยนั้นเข้มแข็ง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นต้องจับประเด็นให้ได้นะครับ อย่าเข้าใจผิด และล้อเลียนกัน แบบเพื่อนชวนกันไปกินข้าวข้างนอก ไม่เอาเราจะประหยัด แล้วบอกว่านี่คือปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันนี้ไม่ใช่เลย

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรับสั่งให้ใช้เหตุใช้ผล เดินทางสายกลาง และต้องสร้างความเข้มแข็ง ๔ ด้าน เพื่อชีวิต เพื่อครอบครัว เพื่อบริษัท เพื่อชุมชน ส่วนราชการมีการเปลี่ยนแปลง เราก็ไม่เป็นไร กรมหรือกระทรวงก็ต้องสร้างปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้มแข็ง จะเปลี่ยนรัฐบาลพรรคไหนก็ไม่มีผล เราอยู่ในโลกของการเปลี่ยนแปลง เด็กมีคุณพ่อคุณแม่ คุณพ่อหาเงิน คุณแม่เป็นแม่บ้าน อยู่ๆ คุณพ่อเสียชีวิต แล้วครอบครัวนั้นจะวิกฤตไหม ถ้าครอบครัวมีเงินออม ลูกอยู่ในศีลในธรรม ขยันไม่เป็นไร เขาเซสักพักก็ฟื้นได้ แต่ถ้าครอบครัวนั้นมีแต่หนี้ ภูมิคุ้มกันบกพร่องทางเศรษฐกิจ เมื่อไม่มีหัวหน้าครอบครัวก็พังเลย ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้ เพื่อให้คนไทยทุกหมู่เหล่าสมดุลในโลกของการเปลี่ยนแปลง

ข้อยี่สิบ ซื่อสัตย์ สุจริต จริงใจต่อกัน

มีรับสั่งไว้เมื่อ ๑๘ มีนาคม ๒๕๓๓ ผู้ที่มีความสุจริตและบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้น้อยก็สามารถทำประโยชน์ให้กับส่วนรวมได้มากกว่าผู้ที่มีความรู้มาก แต่ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ ความรู้เยอะแต่โกง ทำประโยชน์ให้น้อยกว่า ความรู้น้อยแต่เป็นคนซื่อสัตย์สุจริต บริสุทธิ์ ความซื่อสัตย์สุจริตจริงใจต่อกันจึงสำคัญที่สุด คนที่ได้รางวัลต่างๆ ส่วนใหญ่ไม่ได้จบปริญญาเอกหรอก เป็นจ่าก็มี อย่างจ่าที่ปลูกต้นไม้เป็นล้านต้น เขาได้รับรางวัลยกย่อง ไม่ใช่นายพลนะ ผมยังไม่เห็นนายพลปลูกต้นไม้เยอะเท่าจ่าเลย มันคนละอย่างกัน ท่านจึงรับสั่งว่า **“ผู้ที่มีความสุจริตบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้น้อย ก็ทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่า”**

ข้อยี่สิบเอ็ด ทำงานอย่างมีความสุข

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระเกษมสำราญ ทรงมีความสุขทุกครั้งที่ทรงได้ช่วยเหลือประชาชน พระบรมราโชวาท ที่ทรงรับสั่ง **“ทำงานกับฉัน ฉันไม่มีอะไรจะให้ นอกจากมีความสุขร่วมกัน ในการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น”** พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แบ่งความสุขออกเป็น ๒ อย่าง อย่างที่ ๑ คือ ต้องอาศัย อามิส หรือที่เรียกว่า วัตถุภายนอก เช่น น้ำหอม, อาหารฮ่องเต้ เราเอาวัตถุภายนอกมาบำเรอ หู, ตา, คอ, จมูก, ลิ้น, กาย,ใจ แล้วเข้าไปที่สมองฝ่ายอารมณ์ ซึ่งมันจะมีต่อมอารมณ์ เรียกว่า **“อมิตดาร่า”** เมื่อกินอาหารอร่อย ก็เกิดสุขเวทนา กินอาหารไม่อร่อย ก็เกิดทุกขเวทนา ต่อม **อมิตดาร่า** มันเป็นคนสั่งหมด เมื่อเป็นอาเสี่ยก็อยากแต่จะทานมื้อละ ๒,๐๐๐ - ๓,๐๐๐ พอเป็นเฒ่าแก่ใหญ่ต้องบินไปกินข้าวกลางวันที่ฮ่องกง มื้อละ ๓๐,๐๐๐ - ๔๐,๐๐๐ เพราะมันเกิดจากความอยากบริโภคไปเรื่อย พระท่านบอกว่าความสุขประเภทนี้ เรียกว่า **“อามิสสสุข”** คือ ความสุขที่ต้องอาศัยอามิสมาบำเรอ ตา หู จมูก กาย สัมผัส และใจ เพราะอย่างนั้นเราจะมีความอยากไม่สิ้นสุด เมื่อเรื่องผิดกฎหมายเราก็อยากทำ ผิดศีลธรรมเราก็กล้าทำ เพื่อไปสนองความอยากในสมองเราเอง และความสุขอีกประเภทหนึ่งที่รับสั่งถึง คือ ความสุขที่ไม่ต้องอาศัยอามิส เรียกว่า **“นิรามิสสสุข”** เป็นความสุขที่ไม่ต้องอาศัยอามิส สุขที่ได้ทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น ความสุขที่ตอนเย็นได้อยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันที่บ้าน กินข้าวเย็นกัน ส่วนอีกคนบอกว่า เย็นนี้จะมีความสุขมาก ถ้าหนีเมียไปเที่ยวอาบอบนวดได้ อันนั้นก็เป็น **“อามิสสสุข”** เป็นความสุขที่ไม่เหมือนกันต่างกัน มีรับสั่งไว้อย่างนี้ **“ทำงานต้องมีความสุข และเมื่อทำแล้วต้องเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น”** พระบรมราโชวาทองค์นี้สำคัญมาก ผมจึงอยากให้พวกเราช่วยกันเผยแพร่

ข้อยี่สิบสอง ความเพียร

ในหนังสือเรื่อง **พระมหาชนก** พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงริเริ่มโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อในระยะแรกไม่มีความพร้อมเท่าไหร่นัก แล้วใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ทั้งสิ้น แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็มิได้

ทรงท้อพระราชหฤทัย ทรงมุ่งมั่นพัฒนาโครงการต่างๆ เพื่อให้ราษฎรเกิดความอยู่ดีมีสุข ตอนแรกเมื่อพระราชทานพระราชดำริจะใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ทั้งนั้น อย่างโครงการเด็กโรคเรื้อน หรือโครงการต่างๆ กว่า ๑,๐๐๐ โครงการ แล้วเมื่อดำเนินการไปเงินไม่พอใช้ ก็ไปขอพระราชทานพระราชทรัพย์จากท่านอีก ท่านก็พระราชทานให้อีก ท่านจะพระราชทานให้กับโครงการเหล่านี้ไม่สิ้นสุด แล้วทรงติดตามโครงการเหล่านี้ตลอดเวลา ทรงมีความเพียรอย่างลึกซึ้งจริงๆ ในทุกโครงการ ว่าดำเนินการไปถึงไหนแล้ว ประชาชนได้ประโยชน์แค่ไหน ติดตรงไหนบ้าง ฉันจะช่วยตรงไหนได้บ้าง ทรงติดตามตลอดเวลา ในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีเงื่อนไขอยู่อันหนึ่งบอกว่า ใครจะเอาปรัชญานี้ไปใช้แล้วได้ผลต้องมีความอดทนและมีความเพียร ขี้เกียจไม่สำเร็จ ต้องอดทนและมีความเพียร ความเพียรจะชนะ

ข้อยี่สิบสาม รู้ - รัก - สามัคคี

“รู้ – รัก – สามัคคี” นั้นเป็น ๓ ขั้นตอน ที่แยกกันแต่เชื่อมกัน เอาไปใช้ทำงานให้สำเร็จ โดยเฉพาะงานที่ต้องอาศัยคนหมู่มาก มากกว่า ๑ คน

๑) **“รู้”** คือ การที่เราจะลงมือทำสิ่งใด เขาจะต้องรู้ซะก่อน รู้งานนั้น รู้ถึงปัจจัยทั้งหมด รู้ถึงปัญหา และรู้ถึงวิธีการแก้ไขปัญหาล่วงหน้าเลย

๒) **“รัก”** เมื่อเรารู้ถึงกระบวนการของงาน เราต้องรู้ถึงคุณค่าของงาน เกิดศรัทธาในงานนั้น เกิดความรักในการลงมือปฏิบัติแก้ปัญหาในงานให้ได้

๓) **สามัคคี** เมื่อถึงขั้นลงมือปฏิบัติ ต้องระลึกไว้เสมอว่า เราทำเองคนเดียวไม่ได้ ต้องร่วมมือร่วมใจกันเป็นหมู่คณะ จึงจะเกิดพลังในการแก้ปัญหาให้ลุล่วงได้

ท่านนำไปใช้ที่โรงเรียนได้ ผู้อำนวยการเชิญครูไปจนถึงภารโรงมาประชุมกันว่า เราจะทำงานกันยังไง งานโรงเรียนและภารกิจหลักของโรงเรียนมีอะไรบ้าง งานสอนหนังสือมีคุณค่าอย่างไร เราถึงจะเกิดศรัทธา ความรักในการเป็นครู ทุกงานมีคุณค่าหมด เราจะร่วมมือกันอย่างไร จะแบ่งงานกันอย่างไร ถึงจะทำให้งานโรงเรียนออกมาอย่างดีเป็นประโยชน์แก่นักเรียน และส่วนรวมอย่างไร งานโรงพยาบาลก็เหมือนกัน ผู้อำนวยการเชิญมาประชุมกันและบอกถึงงานหลัก ผู้อำนวยการบางคนพอมาถึงปั๊บ ท่านไฟแรง ท่านก็ไปคิดโครงการอะไรก็ไม่รู้ที่ไม่อยู่ในภารกิจหลักของหน่วยงานเรา เราก็ต้องรับผิดชอบทำงานนั้นให้ดีที่สุด เราต้องรู้งานให้ดี รักงานเห็นคุณค่าของงาน ทำด้วยความสามัคคี เป็นคาถาไว้สำหรับทำงาน บริษัทเอกชนก็เหมือนกันครับ ท่านก็ต้องคุยกับลูกน้องของท่านให้ได้ว่า **“รู้ – รัก – สามัคคี”**

อีกกรณีใช้ “รู้ – รัก – สามัคคี” เพื่อการคบหาสมาคม “รู้” คือ รู้จักทุกคนเป็นอย่างดีพอสมควร ทั้งในหน้าที่การงาน และชีวิตครอบครัว ทานข้าวบ้างเดือนละครั้งจะได้รู้ว่าครอบครัวเขาหน้าตาเป็นอย่างไร จะได้เข้าใจเขา **“รัก”** คือ สร้างศรัทธาจากการมองกันในแง่ดี เห็นความดี เอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ไม่จับผิดกัน **“สามัคคี”** คือการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ สร้างความสมานฉันท์ในหมู่มิตร

ทั้งหมดนี้ก็เป็น ๒๓ ข้อ จากการเรียนรู้หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

นอกเหนือจากนี้ ขอยกพระราชดำรัส พระบรมราโชวาท บางองค์มา ดังนี้

เมื่อวันขึ้นปีใหม่ ๒๕๔๕

"ข้าพเจ้าปรารถนาอย่างยิ่งที่จะเห็นคนไทยมีความสุขถ้วนหน้า ด้วยการให้ คือการให้ความรัก ให้น้ำใจไมตรีกัน ให้น้ำใจไมตรี ให้อภัยกัน ให้การสงเคราะห์อนุเคราะห์กัน หวังดีมุ่งเจริญต่อกันด้วยความเจริญและจริงใจ"

อีกองค์หนึ่ง เมื่อวันพระราชทานปริญญาบัตรที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ ๔๔ ปีมาแล้ว เมื่อปี ๒๕๐๖ ทรงชี้ให้รู้จักทำดีเพื่อความดี ทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ ทรงอุปมาเหมือนการปิดทองหลังพระ ดังความตอนหนึ่งว่า

"คนโดยมากไม่ชอบปิดทองหลังพระ เพราะมักจะนึกว่าไม่มีใครเห็น แต่ถ้าทุกคนพากันปิดทองแต่ข้างหน้า ไม่มีใครปิดทองหลังพระเลย พระจะเป็นพระที่สมบูรณ์เลยไม่ได้"

ในหน่วยงานหนึ่งๆ ไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ จะมีคนกลุ่มหนึ่งชอบปิดทองหน้าพระ และก็ต้องมีอีกหลายคนต้องปิดทองหน้าพระ คนที่ปิดทองหน้าพระมักจะได้รับการยกย่อง ได้รับรางวัล ได้ ๒ ขั้น คนปิดทองหลังพระอาจจะไม่มีใครเห็นเลย สิ่งตอบแทนคือ จะต้องมีความสุขจากการปิดทองทั้งจากหน้าพระและหลังพระ เพราะเราต้องการให้เพราะเป็นทองทั้งองค์ อร่ามตา ไม่ใช่เพราะเราอยากได้รางวัล

พระบรมราโชวาทอีกองค์หนึ่ง เมื่อ ๒๘ ปีที่แล้ว ที่เชียงใหม่

"ในจิตใจของคนไทยทุกคนมีเชื้อของความดี ถึงได้นำพวกเราทั้งหลายให้อยู่ในฐานะที่มั่นคงก้าวหน้าเจริญจนทุกวันนี้ ถ้าเราไม่มีความดีอยู่ในตัวก็เข้าใจว่าประเทศไทยคงไม่มีอายุเจริญอยู่ยืนนานเช่นนี้"

ประเทศไทยก็เหมือนทุกอย่าง มีการเปลี่ยนแปลง มีขึ้นมีลง ประเทศไทยก็อยู่ในหลักอนิจจังเหมือนกัน เป็นหลักของการเปลี่ยนแปลง บางทีก็สงบสันติ บางครั้งก็ยุ่งยากสับสน ต้องช่วยกัน แต่ที่ทรงเตือน คือ ในอดีตบรรพบุรุษเราในใจมีเชื้อของความดี จึงทำให้ประเทศไทยคงมีความเจริญจนถึงทุกวันนี้ คำถามของคนไทยทุกวันนี้ว่า ตอนนี้คนไทยมีเชื้อความดีอยู่ในใจมากน้อยแค่ไหน เราจะฉีดวัคซีนเชื้อความดีเข้าไปในใจของทุกคนได้อย่างไร เด็กและเยาวชน โดยเฉพาะผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุในสังคมปัจจุบันของเรา เมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๐ ท่านได้ดูทีวีถ่ายทอดพิธีสาบานตน และการสวนสนามของเหล่าทหารทั้งหลาย ท่านรับสั่งว่าอย่างไร ***"บ้านเมืองของเราในวันนี้ต้องระวังให้ดี"*** ใช่ไหม ***"ไม่น่าไว้ใจแล้วถ้าทำไม่ดีอาจจะได้รับเคราะห์กรรม"*** ใช่ไหม ก็ต้องระวัง พวกเราต้องระวังปลูกเชื้อแห่งความดี เราต้องเพาะเชื้อแห่งความดี

หลักการการทรงงาน ๒๓ ข้อ นี้จะเป็นวัคซีนที่ดีในการเพาะเชื้อแห่งความดีของทุกคน

เรียบเรียงจากการบรรยายพิเศษ เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ณ อิมแพ็คเมืองทองธานี

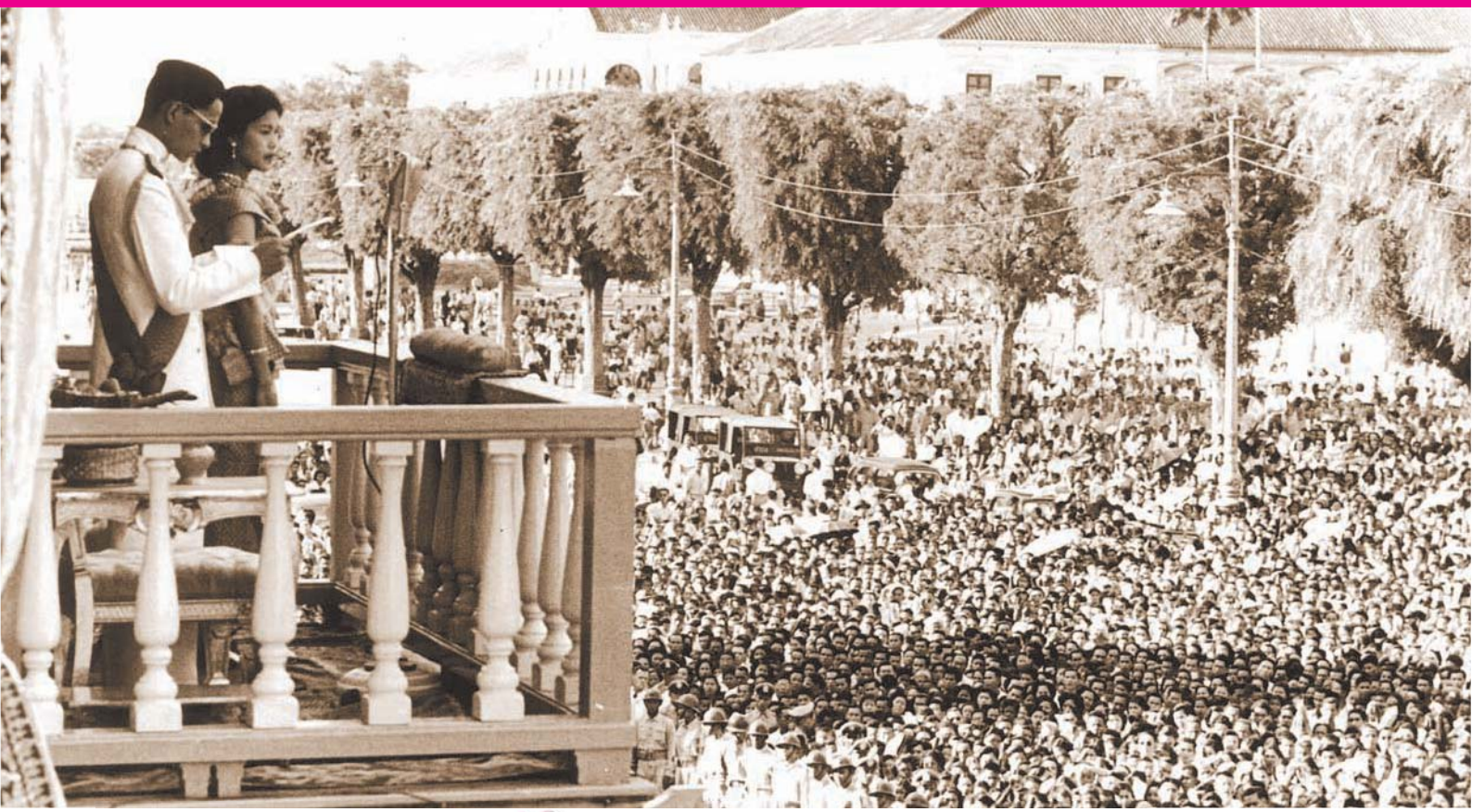

ตามรอยเบื้องพระยุคลบาท

สุเมธ ตันติเวชกุล*

เรียน ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพยิ่ง ผมมีความรู้สึกยินดีที่ได้มีโอกาสมาเล่าเรื่องราวบางประการเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้พวกเราฟังในวันนี้ เวลามีค่อนข้างสั้นสักนิดหนึ่ง ความจริงเรื่องราวของพระเจ้าอยู่หัวนั้นเล่ากันสามวันสามคืนก็ไม่จบ มีเรื่องราวมากมายเพราะพระองค์นั้น ทรงงานมาหกสิบปีแล้ว ก่อนหลายคนในที่นี้ยังไม่เกิดด้วยซ้ำ เพราะฉะนั้นก็เป็นระยะเวลายาวนานมาก แต่พยายามที่จะประมวลให้กระชับที่สุดเท่าที่จะทำได้

เมื่อมองย้อนกลับไปหกสิบปีที่แล้ว วันแรกที่เสด็จขึ้นครองราชย์นั้น ก็ได้ทรงประกาศประโยคสองประโยค ซึ่งผมคิดว่ามีความสำคัญต่อประชาชนชาวไทยมาก แล้วก็พวกเราท่องขึ้นใจกันได้ทุกคน แต่น้อยคนเหลือเกินที่จะมาใส่ใจว่ามีความหมายอย่างไร ประโยคสองประโยคนั้น คือ

"เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม"

ขอเรียนเลยว่า ทรงประกาศคำว่า "Good Governance" หรือว่า **"ธรรมาภิบาล"** ก่อนฝรั่งมาพูดห้าสิบปี คนไทยรู้หมดทุกคน แต่เฉย ๆ ท่องจำกันได้

"เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม" เป็นประโยคที่ทุกคนท่องขึ้นใจ แต่ความหมายอันลึกซึ้งนั้น จะมีความหมายว่าอย่างไร ปรากฏว่า ไม่มีใครสนใจ ผมคิดว่า เป็นความหมายที่มีความหมายมาก เพราะว่าธรรมะนั้น ไม่ใช่ฝรั่งจะมาพูดว่าธรรมาภิบาลเท่านั้น เราเองมีประเทศที่เก่าแก่กว่าฝรั่งมากมาย ทำไมธรรมะประจำชาติบ้านเมืองของเราจะไม่มี มี แต่

*กรรมการและเลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา

พวกเราไม่ค่อยจะสนใจ พอบอก Good Governance ตามกันใหญ่ อบรมกันอะไรกัน แปลกันว่า **ธรรมาภิบาล** ซึ่งแปลเสร็จแล้ว ก็ไม่รู้ว่าแปลว่าอะไรกันอีก พระเจ้าอยู่หัวทรงใช้คำสั้น ๆ **ธรรมะ** เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม

ธรรมะ แปลว่าอะไร ธรรมะ ได้พระราชทานคำจำกัดความที่ค่อนข้างจะเรียบง่าย ธรรมะของพระองค์ คือ **ความดี ความถูกต้อง** เพราะฉะนั้น วันนั้นทรงประกาศกับประชาชนชาวไทย คือพวกเราแล้วว่า จะทรงใช้ความดี ความถูกต้องนั้น เป็นเครื่องนำทางในการครองแผ่นดินของพระองค์ เป็นฐานในการครองแผ่นดินของพระองค์ แล้วพวกเราก็รู้อีกใช่ไหมว่า ธรรมะของพระองค์นั้นมีอะไรบ้าง ถามใคร ๆ ก็ตอบได้ว่า **"ทศพิธราชธรรม"** และถามใครก็ตอบได้เหมือนกันอีกว่า มีสิบข้อ แต่ถามว่าสิบข้อมีอะไรบ้าง ทำหน้างง ๆ มีใครอาสาจะตอบไหม สิบข้อมีอะไรบ้าง

เพราะฉะนั้น ธรรมะอยู่กับตัวเรา ประเทศชาติของเรานั้นมีความเก่าแก่มากกว่าเมืองนอกตั้งเยอะแยะ เราก็มีอะไรดี ๆ อยู่ ไม่ต้องไปตามมากนักหรอก จนกระทั่งบ้านเมืองยุ่งเหยิงจนทุกวันนี้ เพราะไปตามมากเกินไป ผมคิดว่าเหลียวกลับมาดูของดี ๆ ในบ้านในเมืองของเราบ้าง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงนำในเรื่องนี้ ทั้ง ๆ ที่ทรงเกิดในต่างประเทศ ทรงโตในต่างประเทศ อยากจะพูดสามัญอย่างนี้ อยู่เมืองนอกมาตลอดเวลา แต่ว่าพอกลับมาเมืองไทย ทรงใช้หลักและธรรมะของไทยได้อย่างลึกซึ้งเป็นอย่างมากทีเดียว

ฉะนั้น ***"เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม"*** ณ วันนั้น ได้ทรงประกาศธรรมาภิบาลแล้ว และสิ่งที่น่าสนใจที่สุด คือ เป้าหมายในการครองแผ่นดินของพระองค์ ***"เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม"*** ไม่ได้ทรงใช้คำว่า เพื่อความร่ำรวย หรือความมั่งคั่งของประเทศชาติ แต่ทรงใช้คำว่า ***"ประโยชน์สุข"*** ความร่ำรวยต้องก่อประโยชน์ ถ้าร่ำรวยแล้วไม่ก่อประโยชน์ มันก็ไร้สาระ ความร่ำรวยที่นำไปสู่ความฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยนั้น ทำให้บ้านเมืองวุ่นวายเช่นกัน

เพราะฉะนั้นจึงใช้คำว่า **“ประโยชน์”** แทนที่จะใช้คำว่า **“ร่ำรวย”** เมื่อร่ำรวยแล้วเกิดประโยชน์ขึ้น แล้วประโยชน์นั้นนำเราไปสู่ความสุข ฝรั่งไม่ค่อยรู้จักความสุขกันหรอก เพิ่งมานิยมพูดเรื่องมวลรวมความสุขกันเมื่อปีที่แล้วนี้เอง พระเจ้าอยู่หัวรับสั่งมาก่อนหน้าฝรั่งอีกห้าสิบปีอีกเหมือนกัน ฝรั่งเพิ่งมาพูดเมื่อสักสิบปีนี่ เรื่อง Happiness หรือ**เรื่องความสุข** สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ผมคิดว่าพระองค์นำอยู่

ผมอยากจะขอร้องสักนิดหนึ่งว่า อย่าแค่เห็นพระเจ้าอยู่หัว อย่าชื่นอกชื่นใจกับการเห็นพระเจ้าอยู่หัว นับตั้งแต่วันนี้ไปอยากจะให้เราเหลียวกลับมามองพระเจ้าอยู่หัวหน่อยเถิด จะได้รู้ว่าทรงสอนอะไร ทรงสื่ออะไรลงมา เย็นนี้จะเสด็จฯ ลงอีก (๔ ธันวาคม ๒๕๕๐) จะรับสั่งอะไรก็คงเป็นที่ใจจดจ่อของพวกเราที่ศาลาดุสิดาลัยเย็นนี้ แต่ขอที อย่าแค่ได้ยินได้ไหม ฟังได้ไหม ต่อไปนี้ขอให้มองพระเจ้าอยู่หัว จะเข้าใจ และอย่าดีใจ ประทับใจ แค่ได้ยินพระสุรเสียงเท่านั้น แต่ขอให้ฟัง ฟังจะได้กลับมาครุ่นคิดว่าทรงสอนอะไร จะได้ปฏิบัติตาม บ้านเมืองนี้จะได้สงบสุข จะได้พบกับความผาสุก ประโยชน์สุขอย่างที่ทรงมุ่งหวังไว้ อันนี้เป็นเงื่อนไขประการแรกที่ผมอยากจะให้พวกเราได้ปฏิบัติ ประโยชน์จะมีอย่างมากเลย

พระองค์ทรงเป็นบรมปราชญ์ บรมครูที่สั่งสอนพวกเราตลอดระยะเวลาหกสิบปีอย่างไม่รู้จักเหน็ดรู้จักเหนื่อยเลย ขอให้เราปฏิบัติสักนิดหนึ่งเถอะบ้านเมืองจะพบความสงบสุข บ้านเมืองจะพบกับความสันติสุขอย่างแน่นอนที่สุด จะไม่ทะเลาะเบาะแว้ง หยุดกันหน่อยเถิด รักษาบ้านรักษาเมืองนี้ ผมคิดว่าเป็นกุศลอันมหาศาลที่จะถวายพระองค์แล้ว เป็นของขวัญที่ทรงปรารถนาที่สุด ลองเหลียวกลับมาดูสิ ระหว่างหกสิบพรรษาที่พระองค์ทรงครองราชย์มานั้นมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง ได้ทรงงานเพื่อประโยชน์สุขของพสกนิกรมาโดยตลอด สมัยก่อนนี้ไม่ว่าจะห่างไกลแผ่นดินแค่ไหน ก็จะเสด็จฯ ทั่วไปหมด บ้านเมืองยังไม่เจริญเหมือนทุกวันนี้ พระองค์รับสั่งเล่าให้ผมฟังเอง รถก็ไม่มีต้องไปยืมเขา สำนักงาน กปร. นำมาแสดงในงานนี้ด้วย ก็น่าขอบคุณตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) อุตส่าห์

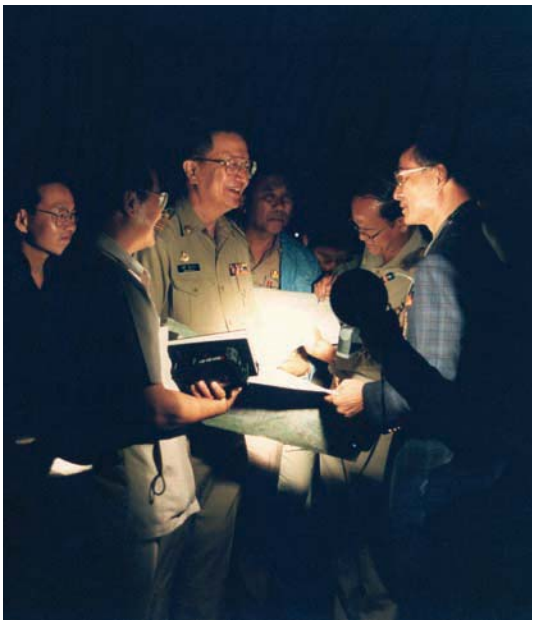

เก็บไว้ นั่นน่ะรถคันนั้น ทรงใช้มาจนกระทั่งทุกวันนี้ เสด็จฯ เยี่ยมไม่ว่าจะเป็นทางเหนือ ใต้ จะนับถือศาสนาอะไร ก็แล้วแต่ ทรงถือว่าเป็นพสกนิกรของพระองค์ทั้งสิ้น เป็นลูกของท่านทั้งสิ้น หกสิบกว่าล้านคน ไม่ว่าจะมืดค่ำก็เสด็จพระราชดำเนินไป ทรงงานหนัก มืดค่ำกลางค่ำกลางคืนอะไรก็แล้วแต่ กลางทุ่งกลางนา กลางป่ากลางเขา หลายครั้งตอนสมัยที่ยังมีพระพลานามัยสมบูรณ์นั้น ห้าทุ่มหกทุ่มเที่ยงคืน ก็ยังประทับอยู่กลางป่าอยู่อย่างนั้นล่ะ เอาไฟส่องดูแผนที่เพราะว่ามืด แมลงเต็มไปหมดเลย บินว่อนเต็มไปหมด **นี่คืองานของพระเจ้าแผ่นดิน** สมเด็จพระเทพฯ ก็เสด็จฯ ตามอยู่ติด

ภาพนี้สมเด็จพระเทพฯ กำลังทรงทำอะไรอยู่รู้ไหม กำลังเก็บทากจากพระบาทพระเจ้าอยู่หัว พระเจ้าแผ่นดินทรงโดนทากกัด พวกเราอยู่ชาวกรุงนี่ครั้งสุดท้ายโดนทากกัดเมื่อไหร่ บางคนโตขึ้นมาจนป่านนี้ไม่เคยเจอทากเลย พระเจ้าอยู่หัวนี่สูงสุดทรงโดนทากกัดเป็นประจำ แล้วดูทรงสนพระทัยไหม ทรงงานเฉยไปอย่างนั้น พระบาทนี่ทากเต็มไปหมดเลย สมเด็จพระเทพฯ กับคุณพยาบาลก็พยายามจะดึง ท่านผู้หญิงอภิรดีดึงเอาทากออกมากมายก่ายกอง มีอยู่วันหนึ่ง หลังจากเก็บเสร็จแล้ว นึกว่าหมดแล้ว ขบวนรถเคลื่อนไป มีพระสุรเสียงมาทางวิทยุว่า ***"หยุดขบวนสักประเดี๋ยว ขอหยุดจับ ตัวยึกยือก่อน"*** ทรงมีพระอารมณ์ขัน ในขณะนั้นปรากฏว่ามีอยู่ตัวหนึ่งติดพระศอ หล่นมาจากต้นไม้หรืออะไรไม่รู้ ทรงหยุดรถ ปลิดออก ปล่อยลงข้างทาง **ปาณาติบาต** ไม่ทรงฆ่า ถ้าเป็นพวกเราก็โกรธและฆ่าเลย พระเจ้าแผ่นดินไม่ทำ ปลิดออกแล้วก็ปล่อย โถ! เขามาขอทาน ขอเลือดไปถึงสองซีซี ให้เขาไปเถอะ พวกเราซะอีกทำใจไม่ได้ บี้เอา ขยี้เอา แต่พอได้สติมา เห็นพระเจ้าอยู่หัวทรงไม่ทำ เพราะฉะนั้นผมเลยไม่ทำด้วย รักษาศีลตามพระองค์ไปเหมือนกัน

บางครั้งก็ทรงเหนื่อยอ่อน โต๊ะเก้าอี้ก็ไม่มี นั่งประทับพิงรถเอาบ้าง ประชาชนจะนุ่งผ้าขาวม้า นุ่งผ้าอะไรก็เข้าเฝ้าฯได้ หลังคาหน้าหม้อรถ ก็เป็นโต๊ะ เป็นเก้าอี้

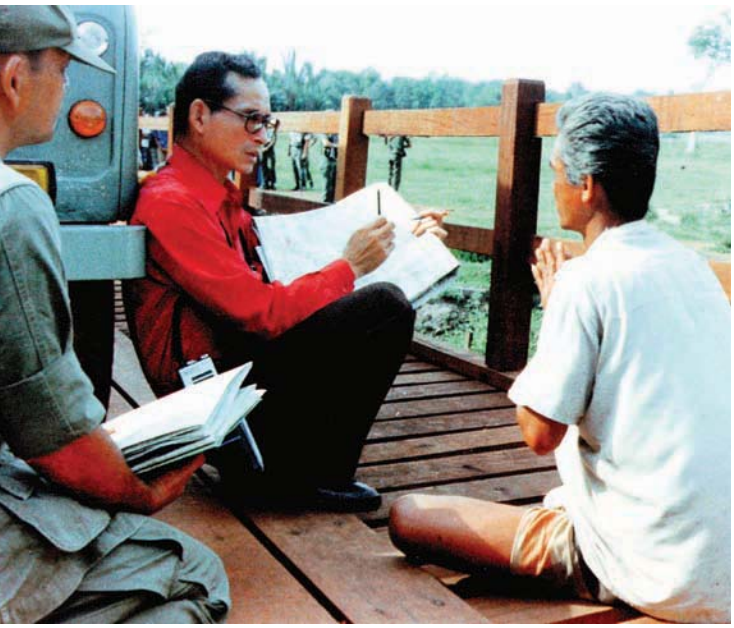

ได้ทั้งนั้น มืดค่ำอย่างที่ผมเรียนให้ทราบ ก็ทรงงานอยู่อย่างนี้ เวลาเรียกพวกเราเข้าไปถวายงาน นี่คือสภาพการทำงาน ไม่ได้นั่งโต๊ะ นั่งพับเพียบกันอยู่อย่างนี้ล่ะ พระองค์รับสั่งว่านั่งโต๊ะไม่สะดวก อย่างนี้สะดวกดี เพราะแผนที่ใหญ่พออยู่กับพื้นวางได้กว้างขวาง เพราะฉะนั้นเวลาถวายงานพระเจ้าอยู่หัว ถวายงานกับพื้น ไม่ได้ถวายงานอยู่บนโต๊ะหรอก มีอยู่ครั้งหนึ่งทำสถิติไว้ เข้าเฝ้าฯ ตั้งแต่บ่ายสามโมง นั่งพับเพียบตั้งแต่บ่ายสามโมงออกมาอีกครั้งหนึ่งสามทุ่ม วันหลังลองไปนั่งพับเพียบดูสักหกชั่วโมงสิว่าอะไรจะเกิดขึ้น ตอนแรก ๆ ก็ดีนะ สุภาพเรียบร้อยดี นั่งพับเพียบเก็บปลายเท้า มือประสานหน้าตักตามกฎราชสำนัก พับเพียบเรียบร้อย พอผ่านไปครึ่งชั่วโมงแล้วมันชักเมื่อย ตอนนี้มือก็ชักยันแล้ว พอผ่านไปสองสามชั่วโมง นอนเฝ้ากันเป็นแถวเลย ขาเหยียด นั่งเอียง ไม่ไหวพยุงตัวไม่อยู่ พอพระเจ้าอยู่หัวทรงหันมาทางซีกขวา ซีกซ้ายกลับขาเลยเพื่อแก้ความเมื่อย พอพระเจ้าอยู่หัวทรงหันมาสั่งทางซีกซ้าย ซีกขวากลับเลย พอหลังจากสองชั่วโมงแล้ว ไม่มีใครกลับอีกเลย นั่งนิ่งเชียว เรียบร้อยดี เพราะอะไรตายไปครึ่งตัวหมดเลย ทำทีว่าเรียบร้อย ความจริงไม่ได้เรียบร้อยอะไรหรอก มันตายหมดไม่รู้สึกอะไรแล้ว จนสามทุ่ม แล้วพระองค์ก็ประทับอย่างนั้นไม่เปลี่ยนเลย แปลกมาก พอหลังจากนั้นเสร็จแล้ว พระองค์เสด็จลุกขึ้น เอาล่ะพอแล้ว กลับแล้ว ทุกคนก็หมอบกราบตรงนั้น ไม่มีใครเดินตามไปส่งพระองค์ถึงรถสักคน มันตายไปหมดครึ่งตัวแล้ว ท่านเสด็จฯ กลับไปถึงตำหนักแล้ว พวกเรายังค่อย ๆ ยืด ค่อย ๆ ขึ้นมา นี่คือ สภาพการถวายงาน เรียบง่าย

ห้องทรงงาน ไม่มีอะไรเลย เรียบง่าย มีแต่สิ่งที่จำเป็น เราซะอีก ตู้เสื้อผ้าเสื้อล้นตู้ แล้วรองเท้าวาง ข้าวของเต็มไปหมดไม่รู้สะสมอะไร พระองค์ไม่มีอะไรเลย มีแต่เฉพาะของที่จำเป็นเท่านั้น เรียบง่าย ธรรมะ ธรรมชาติ **ธรรมะ คือ ธรรมดา** สองคำนี้จำไว้ให้มั่นเลย ยึดตามพระเจ้าอยู่หัว ธรรมชาติยึดธรรมชาติไว้ รักษาความธรรมดาไว้ แล้วอายุจะยืน น้ำท่าจะลุยก็ลุยอย่างนี้ ทรงรถเอง รถยนต์พระที่นั่งลุยน้ำลุยท่า ฝนตกแดดออก

งานเริ่มตั้งแต่ปี ๒๔๙๕ ที่**วัดห้วยมงคล** เดี๋ยวนี้ ที่มีหลวงพ่อทวดองค์ใหญ่ ที่เค้าว่าใหญ่ที่สุดในโลก เดี๋ยวนี้จำไม่ได้เลย สมัยก่อนกว่าจะบุกเข้าไปถึงนี่แย่ ก็สร้างถนนหนทางเข้าไป รถคันที่เอามาแสดงนี่ ก็คือรถคันนี้นี่เอง ต้องเข็นต้องอะไรต่ออะไรอย่างนี้

อ่างเก็บน้ำเขาเต่า แต่ยังใช้ได้ทุกวันนี้ รู้สึกจ่ายเงินส่วนพระองค์ไปหกหมื่นบาท ไม่ใช่เงินราชการ เงินส่วนพระองค์จ่ายไปหกหมื่นบาท หกหมื่นบาทสมัยนั้นมากเหมือนกัน ยังใช้งานได้จนทุกวันนี้ เยี่ยมเยียนราษฎรไม่ถือพระองค์แล้วดูสิ คุณยายถือดอกบัว จนกระทั่งไม่ใช่ดอกบัวแล้ว ตอนมีโอกาสเข้าถึงพระองค์ดอกบัวเหี่ยวติดมือเลย พระองค์ทอดพระเนตรเห็นดอกบัวก็คง จะเข้าใจรอนานเท่าไหร่ น่ารักไหมโน้มพระวรกายลงไปเกือบชิดหน้าคุณยายเลย นี่คือความถ่อมพระองค์ ความเมตตา สุภาพ อ่อนน้อม ประทับท่ามกลางประชาชนอย่างไม่ถือพระองค์ สนทนาถามทุกข์สุขต่าง ๆ ชาวบ้านมาปูเสื่อชายป่าก็เสด็จฯไปทรงเยี่ยมตลอด พระเจ้าแผ่นดินประทับคุกเข่าต่อหน้าประชาชน คนใหญ่คนโตในบ้านในเมืองนี้ผมคิดว่าหายากเหมือนกันที่ทำอย่างนั้น เกือบไม่เคยเห็นเลย พระเจ้าอยู่หัว สูงสุดเลย คุกเข่าต่อหน้าประชาชน ประทับพับเพียบต่อหน้าประชาชนนี้เป็นภาพที่เราเห็นจนชินตา ชาวบ้านมาก่อนนี่อยู่บนเสื่อ พระเจ้าแผ่นดินประทับบนอะไรประทับบนดิน ตามเสด็จใหม่ ๆ โอ้โห! ได้ออกทีวี โก้มาก แต่งตัวเอี้ยมเฟี้ยม ใส่ชุดโก้เชียว ปรากฏว่ากางเกงขาดก้น ขาดหมดเลย พระองค์ประทับพับเพียบ เราก็พับเพียบด้วย พับเพียบนาน ๆ เข้ามันก็เมื่อยบิดไปบิดมา เจอดินลูกรังเข้า ก้นขาด ตอนหลังต้องใส่กางเกงเก่าที่สุด หนาที่สุดหลวมที่สุดด้วย เพราะไม่รู้จะนั่งเมื่อไหร่

นี่คือชุดเข้าเฝ้าฯ ของประชาชน เค้าเรียกว่าชุดครึ่งท่อน คือใส่ครึ่งเดียว ลุงวาเด็ง รู้จักไหม ลุงวาเด็งอยู่ที่ปัตตานี น่ารักมาก เป็นการพบกันโดยบังเอิญเมื่อสองวันนี้ ก็มาเยี่ยม เอาขนุน เอาอะไรต่ออะไรมา แข็งแรงมาก นี่ชาวเขาใน

ภาคเหนือ ก็ชุดเข้าเฝ้าฯ อย่างนี้ กับพระเจ้าแผ่นดิน อยู่ในชุดไหนก็เฝ้าฯ ได้ จำได้ว่าวันหนึ่งเสด็จฯ ไปภาคอีสาน ปรากฏว่ามีคนหนึ่งใส่ผ้าขาวม้าอุ้มลูกอยู่ พระองค์เสร็จฯ ไป จอดรถปั๊บก็เข้าไปหา รับสั่งถาม ***พาไปตรงนั้นหน่อยได้ไหม*** ชาวบ้านเขาบอกรู้จัก ๆ มีรับสั่งให้***ช่วยพาไปหน่อยเถิด*** เขาบอกขอเวลาไปเปลี่ยนเสื้อผ้าก่อน พระองค์มีรับสั่งว่า ***ไม่ต้องหรอกชักช้าไปอย่างนี้แหละ*** วันนั้นก็มีผู้ชายคนหนึ่งนุ่งผ้าขาวม้าเดินนำหน้าพระเจ้าอยู่หัว ไม่ทรงถือพระองค์อยู่ในสภาพอย่างไรก็รับเสด็จได้

ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็เหมือนกันให้ความเสมอภาคหมด ปีแรก ๆ จำได้ว่าเสด็จฯ ไปนั้น เขาเรียกพระองค์ว่า **พระเจ้าแผ่นดินของเมืองไทย** พอเสด็จฯ ไปปีที่สองเขาบอก **พระเจ้าแผ่นดินของคนกรุงเทพฯ** พอเสด็จฯ ไปปีที่สามเขาเรียก **พระเจ้าแผ่นดินของเรา** ชนะใจแล้ว เสด็จฯ ไปสามหนเท่านั้นเอง ก็ชนะใจได้ จะสนทนากับประชาชนอยู่ตลอดเวลา ไม่มีโต๊ะเก้าอี้ก็ใช้ขอนไม้ ไปเห็นคนเจ็บคนป่วยก็เยี่ยมเยียน เอาใจใส่ รับสั่งให้หมอตรวจหมอรักษา พระเมตตาเผื่อแผ่ทั่วไปหมด แล้วชาวบ้าน ไม่มีอะไรให้ บางทีมะพร้าว ขนุน มีอะไรก็เอามาตอบแทน จำได้ว่าตามเสด็จใหม่ ๆ ปี ๒๕๒๔ คนยังยากจนอยู่ พระองค์ก็พระราชทานอย่างเดียว ให้อย่างเดียว พอถัดมาไม่กี่ปี ประชาชนฐานะดีขึ้น ตอนหลังไปที่ไหน ถวายเงิน ผมเกิดมาก็เห็นเมืองไทยเท่านั้นเองที่ประมุขของประเทศไปที่ไหน ประชาชนให้เงินให้สตางค์ ควักสตางค์มาถวายพระเจ้าอยู่หัว ไม่มีหรอก ไม่มีประเทศไหนให้เงินอย่างนี้ แล้วบางทีประชาชนก็ต้องถวายกับพระหัตถ์ด้วย ตอนหลังต้องขอร้องว่าอย่าให้เลย เพราะให้เสร็จก็รวบรวมพระราชทานกลับอีก ไม่ได้เอาไปไหน

ปี ๒๕๓๑ พระองค์ตั้งมูลนิธิชัยพัฒนาขึ้นมา รับสั่งบอกว่า ***ทำราชการนั้นไม่ทันใจ*** เพราะกว่าจะอนุมัติกว่าจะอะไร กินเวลานานก็เลยตั้งมูลนิธินี้ขึ้นมา มูลนิธินี้ใช้ชื่อว่า **"ชัยพัฒนา"** มูลนิธิชัยพัฒนา เพราะว่า พระองค์รับสั่งบอกว่าการพัฒนาประเทศ การแก้ไขประเทศ เหมือนสงคราม มีต่อสู้กัน เพราะฉะนั้น

ผลสุดท้ายคือ **ชัยพัฒนา ชัยชนะที่ได้ผ่านการพัฒนา** ไม่ต้องมีการฆ่ากัน ทรงออกแบบตรานี้ด้วย ตรานี้มีของถึงสี่ประการด้วยกัน มี **พระแสงขรรค์ชัยศรี** หมายความว่า **จะทรงนำทัพเองแล้ว** แต่ว่าทรงต้องการกองทัพ ทรงปรารถนาที่จะมีกองทัพตามพระองค์ด้วย อันนั้นคือ **ธงกระบี่ธุช** คือ **ธงนำทัพ** ใครที่ทรงปรารถนาอยากจะให้เข้าไปอยู่ในกองทัพพระองค์ทุกคนเลย พสกนิกรชาวไทยที่นั่งอยู่ในนี้ทั้งหมด อยากจะให้เข้ามาร่วมอยู่ในกองทัพด้วย ช่วยพระองค์รบด้วย อย่าให้พระองค์ทรงนำทัพเหนื่อยอยู่แต่ลำพังพระองค์เดียวเลย ใครก็ตามขอให้เข้ามาอยู่ในกองทัพด้วยเถอะ ช่วยกันรบ ช่วยกันต่อสู้กับปัญหาของบ้านเมือง บ้านเมืองนี้จะอยู่ได้ และพวกเราจะได้มีความสุขด้วย และประโยชน์นั้นก็เกิดสองสิ่ง สิ่งแรก **พระมหาสังข์หลั่งน้ำสู่แผ่นดิน** คือ**ความเจริญงอกงาม** แต่ว่าความร่ำรวยหรือความเจริญงอกงามนั้น จะต้องมี **ดอกบัว**อยู่ด้วย คือ**ความสงบ ความสุจริต**

จำได้ว่า ปี ๒๕๓๑ มูลนิธินี้แปลก ไม่มีในพระบรมราชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ต่อท้ายเพราะอะไร พระเจ้าอยู่หัวทรงดำรงตำแหน่งเป็นนายกด้วยพระองค์เองเลย อันอื่นผมไม่ทราบ แต่ไม่เห็นมีที่ไหน พระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นนายกด้วยพระองค์เอง ก็เลยไม่มีความจำเป็นจะต้องใช้ในพระบรมราชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์ต่อท้าย จำได้ว่า พอรับสั่งเสร็จแล้ว ผมไปจดทะเบียน ผมก็แต่งเนื้อแต่งตัวแบบธรรมดาอย่างนี้ ก็ไม่กล้าบอกหรอก ไปที่หน่วยราชการไปยื่นทะเบียน ไม่กล้าบอกว่าเป็นมูลนิธิของพระเจ้าอยู่หัว เขาก็ไม่ได้อ่านอะไร ไปถึงก็ซักเลย เขาถาม เป็นมูลนิธิของคุณเหรอ ผมบอกเปล่า นายกมอบอำนาจมาให้จด เขาถาม ทำไมนายกไม่มาเอง ขู่ใหญ่เลย เรานึกในใจ ขืนนายกมาเองละยุ่งกันทั้งสำนักงานเลย เราบอกขออภัยด้วย นายกงานเยอะมาไม่ได้ แล้วนายกคนนี้บ้านอยู่ที่ไหน เราก็ไม่กล้าบอกว่าสวนจิตรฯ บอกว่าบ้านอยู่ที่อำเภอดุสิต แล้วทำไมไม่ใส่เลขที่บ้าน ใครจะไปรู้ สวนจิตรฯ เบอร์อะไร ใครรู้ช่วยบอกผมด้วยหน่อยเถิด ไปถามที่อำเภอดุสิต อำเภอดุสิตก็ตอบไม่ได้ บอกไม่รู้ สงสัยบ้านไม่มีเลขที่ ผมก็บอกว่า ไม่รู้ว่าเบอร์อะไร ขอเวลาไปสืบหน่อยเถอะแล้วจะมาแจ้งทีหลังก็แล้วกัน แล้วก็ถามต่อไปอีก วันนั้นซักไซ้ไล่เรียงมาก นายกคนนี้มีอาชีพอะไร ตายแล้วสิ อาชีพในหลวงจะเขียนว่าอะไร จะใส่ว่าเป็นอาชีพพระเจ้าแผ่นดินก็กระไรอยู่ เพราะไม่ใช่อาชีพนี้ เราก็บอกไม่รู้ทำอะไร เห็นทำหลายอย่าง แต่ไม่รู้อาชีพอะไร เขาโกรธมากเลย บอกบ้านช่องไม่มีหลักแหล่งอาชีพไม่แน่นอน แล้วจะมาจดมูลนิธิได้อย่างไร แล้วดึงหัวกระดาษมาดู เจอ

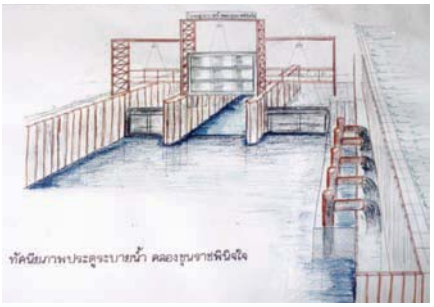

ประสบพบประโยคว่า **นามผู้ยิ่น 'พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว'** ตกใจใหญ่เลย มาต่อว่าผมใหญ่ ทำไมไม่บอกล่ะว่าเป็นของพระเจ้าอยู่หัว จะได้รีบทำ ผมบอกเห็นคุณตาเขียวอย่างนั้นผมก็ไม่กล้าบอกแล้ว ตอนหลังเจ็ดนาทีถัดมาเสร็จเรียบร้อยเลย ก็เลยนำความขึ้นกราบบังคมทูลไม่ใช่มาฟ้อง แต่อยากจะรู้เหมือนกันคราวหน้าจะได้กรอกได้ถูก ก็เลยกราบบังคมทูลไปจดทะเบียนมูลนิธิ เขาถามพระองค์ประทับอยู่บ้านเลขที่เท่าไหร่ ใส่ไม่ถูก พระองค์ตรัสว่าฉันก็ไม่รู้เหมือนกันสวนจิตรฯ เบอร์อะไร แต่ว่าในช่องอาชีพนี่ บอกอาชีพข้าพเจ้าก็กรอกไม่ได้ พระองค์รับสั่งว่า ***ทีหลังถ้าใครถามว่าฉันทำอาชีพอะไร ให้ใส่ไปว่า 'ทำราชการ'***

เพราะฉะนั้นพวกเราที่เป็นข้าราชการให้มีความภูมิใจไว้ พวกเรานั้นรับราชการ รับงานจากองค์ราชามาทำ พระองค์ทรงตั้งมูลนิธิชัยพัฒนา มางานมากมายก่ายกอง ทำงานเกือบทุกอย่าง เรื่องการเกษตรนั้นไม่ต้องพูด เพราะพระองค์ทรงถือว่าการเกษตรนั้นเป็นหลักของบ้านของเมือง พระองค์รับสั่งหลายครั้งหลายหน **การพอมีพอกินนั้นเป็นสิ่งที่วิเศษ** ความจริงจะร่ำรวยแต่ยังไงก็แล้วแต่ มีเงินมีทองมากมายแต่ไม่มีกิน นี่มันไม่ได้ มีหลายประเทศเขาร่ำรวย มีน้ำมันกินเข้าไปได้ไหม ตื่นเช้ามาเอาซุปเปอร์สองลิตรนะ เอาน้ำมันเครื่องกลั้วคออีกครึ่งลิตร กินเข้าไปได้ไหม กินไม่ได้ ต้องเอาน้ำมันไปขาย เพื่อเอาเงินไปซื้ออาหาร แต่คนที่ผลิตอาหารนี่ คือคนที่มีอำนาจจริง ๆ เพราะฉะนั้นพระองค์ถึงได้ทรงให้ทำเรื่องการเกษตรเป็นเรื่องใหญ่เลย ทั้ง ๆ ที่ตอนหลัง ๆ นี่เราไม่ค่อยใส่ใจ เพราะเห็นรวยช้า ลืมไปว่าเป็นความรวยที่ยั่งยืนและการมีกิน เป็นเรื่องของศักดิ์ศรีของประเทศ เรื่องข้าวนี่สำคัญ เดี๋ยวนี้เราต้องดำนา เกี่ยวข้าว พระองค์ก็ทรงเกี่ยวข้าวด้วย เรื่องพืชพรรณธัญญาหารก็ทรงสนพระทัยอยู่ตลอด ทรงพัฒนาดิน แทนที่จะไปเอาแทรคเตอร์มาตัดตามขั้นบันได ปรากฏว่าทำไมรู้ไหม **ไปหาหญ้าแฝกมา**

วันแรกที่รับสั่งเรื่องหญ้าแฝก งงไปหมด อยู่ ๆ เอาหญ้ามาปลูก ไม่มีใครรู้วิธีใช้มาก่อน หญ้าแฝกเรารู้อย่างเดียว คือมุงหลังคา อย่างอื่นเราก็ไม่เคยใช้ จำได้ว่า พอรับสั่งให้ไปเอาหญ้าแฝกมา ทดลองปลูก พระองค์แปรพระราชฐานไปหัวหิน ผมก็ตามเสด็จฯ ไป นอนที่ค่ายพระรามหก ก็วิทยุสั่ง ตชด. บอกให้ไปหาหญ้าแฝกมาให้มากสุดเท่าที่จะมากได้ ตชด. เก่งมาก อีกสองชั่วโมงถัดมาวิทยุมาเลย บอกพรุ่งนี้บ่ายสามโมง หญ้าแฝกสองคันรถจะนำส่งถึงค่าย เราดีใจพระเจ้าอยู่หัวสั่งวันนี้ วันรุ่งขึ้นได้หญ้าแฝกเลย พอบ่ายสามโมง นั่งรออยู่หน้าบ้านพัก มีรถ GMC คลุมผ้าใบมาอย่างดี แล่นเข้ามาถึง ดีใจมาก ไปเปิดผ้าใบ เจอหญ้าแฝกมัดเป็นตัน ๆ สำหรับมุงหลังคาสองคันรถ บอกไม่ใช่เอาต้นแฝก ไปขุดมา ตชด. งงไปหมด บอกอาจารย์จะเอาไปทำไม เอามาปลูกเหรอ ไม่เคยรู้ว่าหญ้านี่จะมีประโยชน์ ปรากฏว่าบัดนี้ หญ้าได้ประโยชน์แล้ว กันดินพังทลาย

วันหนึ่งที่นราธิวาสจำได้ว่า ฝนตกอย่างหนัก ผมกับนายช่างปราโมทย์ไปนั่งรอกันอยู่ รอรับเสด็จเห็นไม่ไหวแล้ว ทางเข้าหมู่บ้านน้ำท่วมเจิ่งหมดเลย

แต่พระองค์ก็เสด็จฯ มาและลุยน้ำเข้าไป วันนั้นโดนทากกัดกันไปหมด ไม่มีอะไรสกัดกั้นพระองค์ได้ เสด็จฯ ไปต่อ ภาพสมเด็จพระเทพฯ กำลังทุบดินนี่ อดีตเคยเป็นดิน วันนี้มันแข็งเป็นหินแล้ว ซึ่งหญ้าแฝกทลายได้ พอปลูกเป็นแนวเป็นแถวจะสวยงาม แล้วหญ้าแฝกเป็นหญ้าธรรมะจริง ๆ อยู่ตรงไหนอยู่ตรงนั้น ไม่ใช่หญ้าอันธพาลเหมือนหญ้าคา ที่กระจายเหมือนไฟลามทุ่ง หญ้าแฝกของอินเดีย ร้อยปีอยู่ตรงไหนอยู่ตรงนั้นรากมันจะลึกลงไปประมาณ ๗-๘ เมตร ปัจจุบันมีการประชุมหญ้าแฝกในหลายประเทศ ซึ่งการประชุมหญ้าแฝกโลกจัดที่เมืองไทยถึงสองครั้ง ที่ประเทศจีน ที่ประเทศเวเนซุเอลา สมเด็จพระเทพฯ เสด็จฯ ไป และคราวหน้าจะจัดที่อินเดีย

พระเจ้าอยู่หัวทรงพัฒนาแก้ไขปัญหาตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง ภาพนี้จะเป็นภาพแสดงเห็นกิจกรรมของพระเจ้าอยู่หัวที่มีตั้งแต่บนท้องฟ้า จนจรดชายทะเล ภาพย่ออันนี้ผมพยายามจะให้เจ้าหน้าที่วาดออกมา ก็วาดสื่อออกมาได้อย่างนี้ ซึ่งผมคิดว่าค่อนข้างจะชัดเจนดี น้ำแห้ง น้ำแล้ง พระองค์มองน้ำบนท้องฟ้า ก้อนเมฆต้องมีน้ำ ดึงเอามาใช้ได้ไหม ก็เป็นต้นตอของฝนหลวง พอน้ำตกลงมา บนยอดเขาพระองค์ทรงปลูกป่า พัฒนาป่าให้กลับคืนมา แม่น้ำเจ้าพระยาที่หล่อเลี้ยงคนกรุงเทพอยู่นี่ มาจากไหน มาจาก ปิง วัง ยม น่าน มาจากทางเหนือ ถ้าทางเหนือไม่มีน้ำ เราตายด้วยกันหมดทั้งประเทศ มันเชื่อมโยงกันหมด เพราะฉะนั้นการที่พระองค์ได้พระราชทานพระราชดำริ เรื่อง **การอนุรักษ์ป่าต้นน้ำทางเหนือ**นั้น เท่ากับรักษาชีวิตคนกรุงเทพด้วย อย่าไปดูแบ่งแยกน้ำที่ภาคกลางน้ำที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา แต่เราต้องรักษาต้นน้ำไว้ให้ได้ พระองค์มีพระราชดำริ เรื่อง **ฝายแม้ว ฝายชะลอน้ำ** บนยอดเขา เพื่อปลูกป่าให้เรา เรียกว่า **ป่าต้นน้ำลำธาร** ซึ่งตัดไม่ได้นะ พอปลูกป่าเสร็จ อ้าว! ไหลมาอยู่กลางภูเขา

เก็บไว้อีก ทำเขื่อนดักไว้กลางภูเขา พอมีน้ำก็มีปลากิน ได้โปรตีนราคาถูก ส่วนป่าที่สองเป็นป่าเศรษฐกิจ ป่าเศรษฐกิจ ได้แก่ ลำไย ลิ้นจี่ แมคคาเดเมีย มะม่วง เป็นป่าที่ให้ผลแล้วให้ประโยชน์เลี้ยงดูเรา มาบริเวณ ตีนเขา ไม่ยอมให้น้ำไปอีก ก็สร้างเขื่อนเก็บกักน้ำไว้ ได้ปลามาเพิ่มเติมอีก ตอนนี้ก็ปล่อยน้ำเข้าไร่เข้านา เข้าสวน ของชาวบ้าน ได้แล้ว จากนั้นก็ไหลลงมาสู่แม่น้ำจะเป็นแม่น้ำปิง แม่น้ำเจ้าพระยา คราวนี้คนเมืองก็ได้ใช้น้ำ รวมทั้งพื้นที่อุตสาหกรรม และที่อยู่อาศัย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานแนวทางการบำบัดน้ำเสียโดยใช้วิธีธรรมชาติ สามารถไปดูที่แหลมผักเบี้ย จังหวัดเพชรบุรี ไม่มีเครื่องจักรเครื่องกลเลย ใช้ธรรมชาติหมด ใช้สายลม แสงแดด ใช้ต้นไม้กรอง แม้กระทั่งพุทธรักษาอันสวยงามก็มากรองได้ และต้นกกฤาษี ถ้าเดินเข้าไปในโครงการบำบัดน้ำเสีย จะสวยงาม ไม่มีกลิ่น แล้วไม่มีคนทำงานเลย มีแต่ธรรมะธรรมชาติ ทำงานให้ พลังงานฟรีทั้งนั้น พลังงานจากพระอาทิตย์ไม่ต้องจ่ายเงิน พอบำบัดน้ำเสียเสร็จ ก็ส่งเข้าป่าชายเลนอีก มีจุลินทรีย์อะไรต่ออะไรเข้าไปเลี้ยงพวกกุ้ง หอย ปู ปลา ที่ยังตัวเล็กอยู่ในป่าชายเลน ป่าชายเลนนี่เป็นต้นตอของชีวิตในทะเล อาทิ กุ้ง หอย ปู ปลาเล็ก ๆ ต้องมาแอบโตในนี้ มาหลบสัตว์ใหญ่ไม่งั้นถูกกินหมด แล้วค่อยไปโตในทะเล ให้เราจับไปกิน เห็นไหมตั้งแต่บนฟ้าผ่านยอดเขาสูง กลางเขามาที่ราบ ผ่านเมืองจนจรดชายทะเล พระองค์ทรงเกี่ยวข้องหมด ผมอยากจะสรุปพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวดังนี้

ฝนหลวง อันนี้เป็นเรื่องสมัยใหม่ มีเส้นรุ้ง เส้นพายุ อะไรต่ออะไร มีการผูกดวงด้วย พระองค์ใช้ศาสตร์ทั้งสมัยเก่า สมัยใหม่ผสมผสานกันหมดเลย ไม่ใช่ไปเอาทางด้านวิทยาศาสตร์สมัยใหม่อย่างเดียว

มีอยู่วันหนึ่งกรมอุตุฯ บอกมีพายุไต้ฝุ่นเข้าเมืองไทยแน่นอน พอตกเย็นพระองค์รับสั่งบอก ไม่เข้า แล้วก็ไม่เข้าจริง ๆ กรมอุตุฯ ใช้คอมพิวเตอร์ ๓๐๐ ล้านคำนวณ พระองค์ประทับอยู่ที่วังใช้อะไรคำนวณ แต่แม่นกว่าคอมพิวเตอร์ ๓๐๐ ล้านอีก เข้าไปกราบบังคมทูลถามว่า ทำไมทรงทราบไม่เข้ารับสั่งว่า ***วันนั้นฉันลองผูกดวงดู ปรากฏว่าไม่มีดาวน้ำ ดาวลมเลย ก็แสดงว่าไม่มีอะไรเข้า*** พอวันนั้นมาถึงพายุเข้ามาถึงชายฝั่งทะเล แฉลบขึ้นข้างบน เข้าเมืองจีนไปเลย พวกเราคนสมัยใหม่อย่าลืมศาสตร์เก่า อย่างหลงของใหม่ไปเลยทีเดียว หรืออย่าไปหมกมุ่นของเก่าไปทีเดียว แต่ผสมผสานใช้อย่างกลมกลืน เป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุด เขื่อนต่าง ๆ นี้ก็มีทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ภาพนี้เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ สร้างป่าสักฯ น้ำไม่ท่วมกรุงเทพมาสามปี ทุนคืนแล้ว ได้ทุนคืนหมดได้ประโยชน์อย่างมหาศาล

ล่าสุด เก็บน้ำในถ้ำ ความจริงน้ำทั้งหมดอยู่ในถ้ำ แปลกใหม่ เพิ่งเสร็จเมื่อปีที่แล้ว แทนที่ต้องเวนคืน ก็ไม่ต้อง น้ำฝังอยู่ในถ้ำ คล้าย ๆ เป็นแท็งก์ขนาดใหญ่ เวลานี้กำลังทดสอบดูสิ จะได้ผลจริงไหม ป่าต้นน้ำอย่างที่เล่าให้ฟัง ฝายชะลอความชุ่มชื้น คือเอาไม้ เอากิ่งไม้ เอาก้อนหินมาเรียงมันก็เกิดความชุ่มชื้น

ต้นไม้ที่อยู่รอบ ๆ นี้ มีเมล็ด เมล็ดมันก็ขึ้น ๆ มา ผลสุดท้ายมันก็เป็นป่ากลับคืนมา โดยไม่ต้องปลูก พระองค์รับสั่งว่า **ปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก** พระเจ้าอยู่หัวรับสั่งบอก นี่**แก้มลิง** คุณชัยราชวัตร ได้วาดให้ครับ เอาน้ำมาเก็บไว้ เหมือนลิงเอากล้วย เอากล้วยมาเก็บไว้ ตอนยามกล้วยเยอะ ๆ กินไม่ทัน เอามาเก็บไว้ฉันใดฉันนั้น

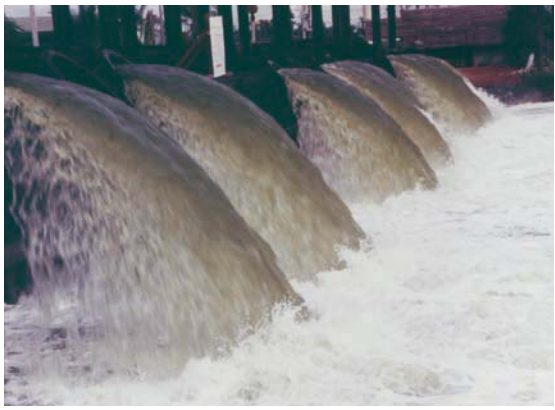

เรื่องน้ำเน่า น้ำเสีย เล่าให้ฟังแล้ว โครงการแหลมผักเบี้ย น้ำเน่ามาจากเพชรบุรี มาถึงผ่านบ่อตกตะกอนเสร็จ ผ่านแปลงหญ้า ส่งผ่านเข้าป่าชายเลน ป่างอกเพิ่มขึ้น ปีหนึ่งได้มา ๒๐ - ๓๐ ไร่ เพิ่มเติมขึ้น อยากไปดู ดูได้เลย สิ่งที่พูดจับต้องได้ ไปดูได้ ที่แหลมผักเบี้ย ใหม่ ๆ เน่าเต็มที่เลย ผ่านเข้าแปลง ผ่านอะไรต่ออะไร ทดลอง ทดสอบ นี่แปลงผักกก ผักอะไร ทดลองดูสิ ผักหญ้าอะไรที่มันกรองน้ำเน่าได้ดีกว่าเพื่อน เสร็จแล้วก็ปล่อยเข้าป่าชายเลน มีความสมบูรณ์ทำเป็นเชิงวิทยาศาสตร์

พระองค์ทรงเป็นนักประดิษฐ์ด้วย **กังหันน้ำชัยพัฒนา** ทรงออกแบบเองแล้วผลสุดท้ายเวลานี้ ใช้กันทั่วบ้านทั่วเมือง กังหันน้ำชัยพัฒนามาจากภูมิปัญญาชาวบ้าน สมัยโบราณเขาเรียกว่า **“หลุบ”** คือหมายความว่า เอาน้ำขึ้นมาแล้วก็ตักน้ำในลำธาร เทใส่ท่อไม้ไผ่ แล้วก็เอาน้ำไปใช้ในหมู่บ้าน เอาแนวความคิดนี้ มาออกแบบจนกระทั่งเป็นกังหันน้ำชัยพัฒนา เห็นไหม กลายเป็นของทันสมัย ได้สิทธิบัตรด้วย ในนามพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นพระเจ้าแผ่นดินองค์เดียวในโลกที่มีสิ่งประดิษฐ์มากมาย ไม่ใช่ทรงออกแบบแบบเดียว มีแบบ RX-2 ฝรั่งขอไปตั้งที่เมืองเขา คือ เบลเยี่ยม พระเจ้าแผ่นดินเขามาขอพระเจ้าแผ่นดินเรา ขอไปตั้งเป็นการเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพฯ เสด็จฯ ไป เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๖ วันนั้น พระนางฟาบิโอล่า ได้เสด็จฯ มาด้วย เวลานี้ลอยอยู่ในสระกลางกรุงบรัสเซล กลางเมืองเลย สวยงามมาก ภาพนี้สวยไหม สวยมาก ก่อนที่จะออกแบบ พระองค์จะทรงวาดมาก่อน นี่อีกแบบหนึ่ง RX-5 อันนี้จะดูดอากาศข้างบนแล้วพ่นลงไปข้างล่างนี่ เพราะฉะนั้นกังหันน้ำชัยพัฒนามีหลายแบบ เอามาให้ดูสองแบบในที่นี้

พลังงานทดแทน พระองค์ทรงคิดล่วงหน้าเป็นสิบปี ยี่สิบปี มีแนวพระราชดำริตั้งแต่ปี ๑๘ น้ำมันดิบเริ่มมีราคาสูง ตอนนั้นใช้แกลบ อะไรต่ออะไร พอปี ๒๕๒๘ รับสั่งเรียกเข้าไปบอกว่า **น้ำมันปาล์มทำไบโอดีเซล**ได้ไหม ได้ร่วมกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในปี ๒๕๒๙ ก็ค้นพบว่าทำได้ แต่ในใจผมก็นึกว่าทำทำไม เพราะทำออกมาเสร็จต้นทุนก็เก้าบาทเกือบสิบบาท ขณะที่ตอนนั้นดีเซลมันสามบาท ได้ไปกราบบังคมทูลว่า มันแพง ทำทำไม รับสั่งกลับมาว่า เอาเถอะแล้ววันหนึ่งรู้เอง แล้ววันนี้เป็นไง สามลิตรร้อย รู้แล้วสิตอนนี้ ถ้ารู้อย่างนี้ทำตั้งแต่ตอนนั้นก็เรียบร้อยแล้ว เวลานี้ก็ได้ตั้งปั๊มที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ รถพระที่นั่งใช้น้ำมันปาล์มหนึ่งร้อยเปอร์เซ็นต์ และปั๊มล่าสุดที่ชะอำ สมเด็จพระเทพฯ ทรงเติมเองเลย มีปั๊มๆ หนึ่งที่สงขลา (อยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์) วันนั้นเสด็จ

พระราชดำเนินไปพอดี ปรากฏว่าระหว่าง ที่ทรงงานอยู่ มีรถเมล์เล็กหรือรถสองแถวที่หาดใหญ่วิ่งเข้ามา เขาไม่รู้ว่า สมเด็จพระเทพฯ ประทับอยู่ ก็ขอเติมน้ำมัน ปั๊มนั้นได้ขายน้ำมันเหมือนปกติ พระองค์นึกสนุก ตรัสว่า เอ้า! **ฉันเติมเอง** รถเมล์เล็กวันนั้นได้รับเกียรติมากที่สมเด็จพระเทพฯ ทรงเติมน้ำมันให้ ท่านตรัสถาม ***เติมเท่าไหร่*** เจ้าของรถปากคอสั่นบอก เอาร้อยหนึ่ง ทรงเติมเก่งมาก เติมเป๊ะ ปล่อยปุ๊บ นี่ร้อยหนึ่งเลย ปรากฏว่าเจ้าของรถดีอกดีใจ พอเติมเสร็จรีบขับรถ กลับบ้าน ไปต่อท่อดูดเอาน้ำมันออกมาใส่ขวด แล้วไปตั้งบนโต๊ะบูชาไว้ ไม่กล้าใช้ เรื่องพลังงานทดแทนพระองค์คิดอะไรก่อนมาสิบปี ยี่สิบปีก่อนปัญหา แต่รับสั่งอย่างไร คนก็ไม่ฟังกัน คนไทยนี่รอให้ปัญหาเกิดก่อน แล้ววิ่งตามปัญหา ถ้าทำตามพระองค์ ป่านนี้เราก็จะไม่เดือดร้อนมาก

แม้กระทั่งปัญหาเรื่องเศรษฐกิจ ก็พระราชทานให้ใช้เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผมจะอธิบายในที่นี้ พระเจ้าอยู่หัวทรงประหยัด ใช้ประโยชน์จากสิ่งของต่างๆ อย่างรู้คุณค่าอย่างที่ทราบกัน ยาสีฟัน และฉลองพระบาท เมื่อฉลองพระบาทพื้นเสียไปเปลี่ยนพื้นใหม่ เพราะข้างบนยังดีอยู่นำไปซ่อมไม่ได้ทิ้ง ส่วนของเก่าช่างซ่อมใส่หิ้ง เอาวางบนหิ้งบูชาเลย

ในช่วงปีใหม่ **พระองค์พระราชทาน ส.ค.ส.** ให้กับพวกเรา ทรงทำเอง กว่าจะเสร็จ ใบหนึ่งนานและยุ่งนะ ถ้าใครเล่นคอมพิวเตอร์ จะรู้ว่าไม่ใช่ง่าย ๆ ฉบับล่าสุด ทรงนำคุณทองแดงมาลงด้วย ทุกพระองค์ โปรดสุนัขมาก คุณทองแดง ซื่อสัตย์ สุจริต เป็นสุนัขที่มีลักษณะดีมาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงจำชื่อของสุนัขทรงเลี้ยงได้ครบ

ปัญหาเรื่อง **การเมือง** ก็ทรงแก้ไข จำได้ไหม ช่วงตุลาคม ๒๕๑๖ นี่ พระองค์มีรับสั่ง หยุดเลย มาถึงพฤษภาทมิฬ ตรัสเรียกมาสองคน หยุดกันเลย ใกล้กว่านี่ก็รับสั่ง เมื่อวันที่ ๕ และ ๑๐ ทุกอย่างก็เรียบร้อยไป เมื่อยี่สิบปี สามสิบปี สี่สิบปีนั้น พระเสโทไหลอาบพระพักตร์อย่างนี้ ทรงเหน็ดเหนื่อยอย่างนี้ ก็ไหลอย่างนี้ ไหลไม่รู้จักจบ พวกเราอยากให้พระองค์ทรงเหนื่อยอย่างนี้ไหม คงไม่มีใครอยากเห็น พวกเราต้องช่วยกันทำงาน ถวายงานช่วยรักษาแผ่นดินนี้ร่วมกับพระองค์ ทบทวนความจำกันหน่อย วันที่ ๙ มิถุนายน ปีที่แล้ว จำได้ไหม ทรงขออะไรเราไว้ รับสั่งสั้น ๆ หกเจ็ดนาทีเท่านั้น พระองค์ทรงขอแค่นี้ **จะคิดจะพูดจะทำอะไร เมตตามุ่งดี มุ่งเจริญต่อกันได้ไหม** อย่านั่งทะเลาะกันอยู่ อย่าทำลายมุ่งร้ายกัน บ้านเมืองจะได้สงบ **ช่วยเหลือเกื้อกูลประสานงานประสานประโยชน์** ทำให้งานสำเร็จได้ผลกับตนเอง ได้ผลกับผู้อื่น แล้วก็ได้ผลกับประเทศชาติด้วย เมื่อวานนี้ พระองค์รับสั่งเตือนว่าประเทศชาติรักษาไว้นะ เพราะถ้าไม่มีประเทศชาติจะมานั่งอย่างนี้ได้เหรอ ต่อให้ร่ำรวยมหาศาลยังไง ไม่มีประเทศชาติจะอยู่ ก็จบ เพราะฉะนั้นต้องรักษาส่วนรวม รักษาประเทศชาติไว้ ข้อที่สาม คืออยู่ใน **ความสุจริต** ได้ไหม ยึดกฎเกณฑ์ อย่าฝืนกฎ ฝืนเกณฑ์ ทำผิดกันอยู่เรื่อย คนทุจริตคอรัปชั่น อย่าได้ไหม และข้อสุดท้ายทำอะไร **ใช้เหตุใช้ผล** อย่าใช้อารมณ์เข้าใส่กัน ฟังความคิดคนอื่นเขาบ้าง ไม่ใช่ต่างฝ่ายต่างเอาความคิด

ของตนเองเป็นที่ตั้ง อย่างนี้ทะเลาะกันไม่รู้จักจบ ไม่เหนื่อยกันบ้างเหรอ อันนี้ผมเติมเองนะ เพราะเหนื่อยแทน เห็นเขาทะเลาะกันแล้วเหนื่อยแทนจริง ๆ ขอสี่ข้อนี้

วันที่ ๔ ธันวาคม เย็นนี้ ณ ศาลาดุสิดาลัย ท่านอาจจะขออะไรบ้าง ช่วยจำนะ อย่าแค่ได้ยิน ฟังเลยนะ อาจจะมีประโยคสำคัญ สักสามสี่ประโยค จำไว้ให้แม่น แล้วขอให้ปฏิบัติกันให้ได้ เหมือนอย่างที่ผมทบทวน วันที่ ๙ มิถุนายน ขอแค่นี้ ถวายเถอะ แล้วเมื่อถวายเสร็จแล้ว บ้านเมืองจะได้สงบ บ้านเมืองจะได้มีความสุข ประโยชน์สุขจะได้เกิดขึ้น พวกเราจะได้ไม่ทุกข์ บ้านเมืองสูญสลาย เราก็อยู่ไม่ได้ บ้านพังเมื่อไหร่ ไม่ว่าใครก็อยู่ไม่ได้ทั้งสิ้น ช่วยกันรักษาบ้านรักษาเมืองไว้ เพื่อพระองค์จะได้ทรงหายเหนื่อยบ้าง แปดสิบพรรษาแล้ว ตั้งแต่พรุ่งนี้ไปก็แปดสิบกว่าแล้ว หกสิบกว่าล้านคู่ หกสิบกว่าล้านมือนี่ช่วยกันแบกแผ่นดินไว้หน่อย

ในส่วนสุดท้าย ผมก็อยากจะขอร้อง พระองค์ก็ยังทรงงานอยู่ ไม่ว่าจะประชวรยังไงหรืออะไรนั้น แต่ทรงแข็งแรงขึ้นเยอะ ตอนนี้ใช้ธารพระกรอยากเห็นพระองค์มีความสุขบ้างไหม ช่วยกันทำงาน แล้วผลสุดท้าย พระองค์จะได้ทรงอยู่กับเราชั่วกาลนาน เป็นร่มโพธิ์ร่มไทร แต่ความเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรนั้น พวกเราต้องช่วยกันถวายงาน รักษาแผ่นดิน สมานฉันท์กัน รู้รักสามัคคี อย่างที่พระองค์ทรงสอนไว้ ผมขอจบสิ่งละอันพันละน้อย ที่เล่าสู่กับพวกท่านทั้งหลาย และขอให้ทุกท่านทั้งหลายมีความสุขครับ ขอบคุณมากครับ

เรียบเรียงจากการบรรยายพิเศษ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ ณ อิมแพ็ค เมืองทองธานี

การประกวดผลงานตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำรัสไว้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตให้แก่พสกนิกรชาวไทยมาเป็นเวลากว่า ๓๐ ปี โดยมีแนวคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท และคำนึงถึงความพอประมาณ คือให้ทำอะไรด้วยความพอดี ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ขณะเดียวกันต้องมีเหตุผลในการกระทำและมีการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว คือ มีการเตรียมตัวให้พร้อมที่จะรับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยอาศัยความรู้ ความรอบคอบและคุณธรรม

เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ สำนักงานคณะกรรมพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ได้จัดทำโครงการเฉลิมพระเกียรติ **“๘๐ พรรษา ปวงประชาเป็นสุขศานต์”** โดยกำหนดให้มีการประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อรับพระราชทานถ้วยรางวัลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จำนวน ๕ ด้าน แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ

- ประเภทบุคคล ประกอบด้วย ด้านบุคคลทั่วไปและด้านเกษตรทฤษฎีใหม่
- ประเภทธุรกิจ ประกอบด้วย ด้านธุรกิจขนาดใหญ่ ด้านธุรกิจขนาดกลาง และด้านธุรกิจขนาดย่อม

การประกวดในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเผยแพร่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อคัดเลือกผลสำเร็จของบุคคล และองค์กรภาคธุรกิจที่ได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และบริหารกิจการจนเกิดผลสำเร็จและยั่งยืน เพื่อเป็นตัวอย่างให้แก่บุคคล และองค์กรธุรกิจได้นำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และประกอบธุรกิจของตนเอง อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมและยกย่องบุคคล และองค์กรธุรกิจที่ได้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน และการดำเนินชีวิตจนประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

แนวทางและขั้นตอนการพิจารณาและคัดเลือกผลงานยึดหลักการพิจารณาผลงานทั้ง ๕ ด้าน ประกอบด้วย

๑. คุณสมบัติผู้ส่งผลงาน

๒. คุณลักษณะผลงาน

๓. หลักเกณฑ์ พิจารณาจากการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต บริหารธุรกิจ เพื่อให้เกิดความสมดุลต่อเนื่องและยั่งยืน มีคุณธรรมและจริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร การช่วยเหลือเกื้อกูลและแบ่งปัน การเสียสละ เพื่อส่วนรวม การมีส่วนร่วมกับสังคม ความรู้จักพอเพียงตามศักยภาพของตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และไม่ยึดติดกับสิ่งที่เป็นอบายมุข ซึ่งประกอบด้วย

ส่วนที่ ๑ ประวัติส่วนตัว

ส่วนที่ ๒ การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต การดำรงชีพและการบริหารธุรกิจ ได้แก่

- หลักความพอประมาณ
- ความมีเหตุผล
- การมีภูมิคุ้มกันที่ดี
- ความรอบรู้ความรอบคอบ
- คุณธรรมและจริยธรรม

ผลงานที่ส่งเข้าประกวดทั้ง ๕ ด้านมีดังนี้ ด้านประชาชนทั่วไป จำนวน ๖๗๐ ราย ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน ๓๔๑ ราย ด้านธุรกิจขนาดใหญ่ จำนวน ๒๕ ราย ด้านธุรกิจขนาดกลาง จำนวน ๔๙ ราย และด้านธุรกิจขนาดย่อม จำนวน ๗๑ ราย

ผลการคัดเลือกจากคณะกรรมการตัดสินทั้ง ๕ ด้าน ผู้ชนะการประกวดสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติใช้ในการดำเนินชีวิต และธุรกิจ ได้อย่างสมบูรณ์แบบเห็นผลเป็นรูปธรรม สามารถเป็นตัวอย่างในการเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี

ดังรายละเอียด จากผู้ชนะการประกวดดังนี้

ด้านประชาชนทั่วไป	ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่	ด้านธุรกิจขนาดใหญ่	ด้านธุรกิจขนาดกลาง	ด้านธุรกิจขนาดย่อม
รางวัลชนะเลิศ นายแสนหมั้น อินทรไชยา จังหวัดอุดรธานี	**รางวัลชนะเลิศ** นายจันทร์ที ประทุมภา จังหวัดนครราชสีมา	**รางวัลชนะเลิศ** บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) กรุงเทพมหานคร	**รางวัลชนะเลิศ** บริษัท ชุมพรคาบาน่ารีสอร์ท และศูนย์กีฬาดำน้ำ จังหวัดชุมพร	**รางวัลชนะเลิศ** บริษัท นิธิฟู้ดส์ จำกัด จังหวัดเชียงใหม่
รางวัลรองชนะเลิศ ๑. นายอรุณ วรชุน กรุงเทพมหานคร ๒. นายสมมาตร บุญฤทธิ์ จังหวัดกำแพงเพชร ๓. นายวินัย สุวรรณไตร จังหวัดฉะเชิงเทรา ๔. นายสมปอง อินทร์ชัย จังหวัดระนอง	**รางวัลรองชนะเลิศ** ๑. นายณรงค์ บัวสี กรุงเทพมหานคร ๒. นายบุญเป็ง จันต๊ะภา จังหวัดเชียงราย ๓. นายยวง เขียวนิล จังหวัดนนทบุรี ๔. นางพิมพ์ โถตันคำ จังหวัดสกลนคร ๕. นายสมชาย นิลอนันต์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	**รางวัลรองชนะเลิศ** ๑. บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) กรุงเทพมหานคร ๒. บริษัท โรงแรมบ้านท้องทราย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ๓. บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) กรุงเทพมหานคร ๔. บริษัท ไทยโตชิบา อุตสาหกรรม จำกัด จังหวัดนนทบุรี ๕. บริษัท แพรนด้า จิวเวอรี่ จำกัด (มหาชน) กรุงเทพมหานคร	**รางวัลรองชนะเลิศ** ๑. บริษัท นภดลพานิช จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ ๒. บริษัท บาธรูม ดีไซน์ จำกัด กรุงเทพมหานคร ๓. บริษัท โสมภาสเอ็นจิเนียริ่ง จำกัด จังหวัดมหาสารคาม ๔. บริษัท พิบูลย์ชัยน้ำพริกเผาไทยแม่ประนอม จำกัด กรุงเทพมหานคร	**รางวัลรองชนะเลิศ** ๑. ห้างหุ้นส่วนจำกัด สมศักดิ์แกลงเซอร์วิส จังหวัดระยอง ๒. สุขสวัสดิ์ การทอ จังหวัดกาฬสินธุ์ ๓. สหกรณ์การเกษตรรัตภูมิ จำกัด จังหวัดสงขลา
รางวัลชมเชย จำนวน ๗๕ ราย	**รางวัลชมเชย** จำนวน ๗๐ ราย	**รางวัลชมเชย** ๑. ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) กรุงเทพมหานคร ๒. บริษัท โทเทิ่ล แอ็คแซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) กรุงเทพมหานคร ๓. กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) กรุงเทพมหานคร	**รางวัลชมเชย** จำนวน ๔๑ ราย	**รางวัลชมเชย** จำนวน ๑๗ ราย

จากการประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในครั้งนี้ ทำให้เราได้เห็นตัวอย่างของผู้ที่นำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต และประกอบธุรกิจของตัวเองจนประสบความสำเร็จ เพื่อนำมาเป็นแบบอย่างให้กับบุคคลทั่วไปและเกษตรกร ธุรกิจขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดย่อมให้เกิดความเข้าใจ และสามารถนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตัวเอง อันนำมาซึ่งความมั่นคงในชีวิตและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมต่อไป

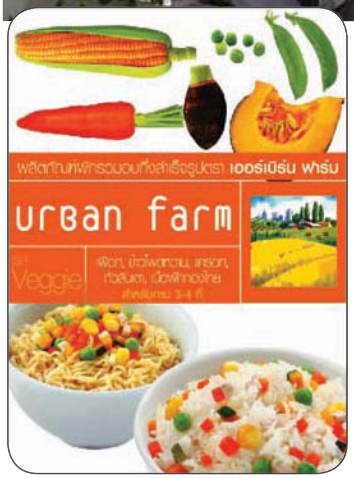

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นหนึ่งแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทานไว้สำหรับเป็นหลักในการดำรงชีวิต ทรงใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้รอดพ้นจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในโลกปัจจุบัน โดยให้ความสำคัญ กับการ **"พออยู่พอกิน"** ดำเนินชีวิตบนทางสายกลาง มีเหตุมีผลและไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต ซึ่งไม่เพียงแต่จะใช้ในชีวิตประจำวันเท่านั้น หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จได้เช่นเดียวกัน และเนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ได้จัดการประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขึ้น

จากการประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้มีผู้ส่งผลงานเข้าร่วมประกวดจำนวนมากจากทุกภูมิภาคของประเทศไทยในทุกด้าน และครั้งนี้ ทำให้ทราบว่ามีผู้ที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต การทำงาน และการบริหารกิจการ จนประสบความสำเร็จเป็นผลชัดเจนเป็นรูปธรรม และเพื่อเป็นแบบอย่างและแนวทางให้กับผู้สนใจได้น้อมนำไปปฏิบัติ สำนักงาน กปร. จึงได้จัดรายการเสวนาผู้การประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง ๕ ด้านขึ้น ณ ศูนย์ประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี ระหว่างวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ถึงวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ เพื่อให้ได้รับทราบถึงการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตในแต่ละด้านจนประสบความสำเร็จโดยประกอบด้วยผู้ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศและรองชนะเลิศพร้อมด้วยคณะกรรมการตัดสินในแต่ละด้าน

การเสวนาประเภทประชาชนทั่วไป

ในทุก ๆ วันที่ดำเนินการเสวนามีหลายประเด็นที่เชื่อว่าน่าสนใจและสามารถเป็นคำตอบให้กับหลายท่านที่อยากจะนำไปใช้บ้างแต่ยังไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นอย่างไร และยังสงสัยว่าจะนำไปใช้ด้านใดได้บ้าง ซึ่งคุณสมชาย องค์ประเสริฐ คณะกรรมการตัดสินการประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านประชาชนทั่วไป ได้สรุปถึงจุดเริ่มต้นของการปฏิบัติตนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงว่า

“ควรมีการปรับคุณธรรม ปรับวิธีคิดในการดำเนินชีวิต ไม่วิ่งตามกระแส ไม่ตามระบบการตลาดมากเกินไป”

การเริ่มต้นของทั้ง**คุณลุงแสนหมั้น อินทรไชยา และคุณลุงอรุณ วรชุน** ซึ่งอยู่ในประเภทประชาชนทั่วไป ต่างเริ่มต้นด้วยการแสวงหาความรู้ ทำความเข้าใจและนำมาทดลองปฏิบัติจริงจนเกิดประสบการณ์ จากนั้นจึงขยายผลและต่อยอดไปสู่การทำงาน ครอบครัว ชุมชน และสังคมเป็นลำดับ อย่าง**คุณลุงอรุณ ข้าราชการบำนาญ อายุ ๗๘ ปี**

“เดิมรับราชการครู เงินเดือนน้อย แต่ก็ได้ยึดหลักซื่อสัตย์ต่อค่าใช้จ่าย และจัดสรรค่าใช้จ่ายตามซองต่างๆ เช่น ค่าอาหาร ค่าสิ่งของเครื่องใช้จำเป็น ค่าพาหนะ จึงทำให้ไม่มีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่าย และมีเหลือเก็บ ในขณะที่เป็นครูที่โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม ก็ได้สร้างเตาหุงข้าวอรุณประดิษฐ์แบบประหยัดเชื้อเพลิง เพื่อเลี้ยงนักเรียนกว่า ๒,๐๐๐ คน ทำให้ลดค่าใช้จ่าย และเวลา นอกจากนี้ ตอนรู้ว่าโรงเรียนประสบปัญหาน้ำท่วมกว่า ๒๐ ปีแล้ว ก็ได้นำแนวคิดเรื่องโครงการแก้มลิงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริ และจากประสบการณ์ที่เคยไปศึกษาดูงานประเทศเนเธอร์แลนด์และสิงคโปร์มาประยุกต์ใช้ในโรงเรียน ทำให้น้ำไม่ท่วมโรงเรียนอีก”

แสนหมั้น อินทรไชยา

ในส่วนของ**คุณลุงแสนหมั้น อินทรไชยา** ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาในชีวิตอย่างหลากหลาย ซึ่งก็ได้เล่าเรื่องราวให้ฟังอย่างย่อ ๆ ว่า

“เกิดที่บ้านดุง จังหวัดอุดรธานี พออายุประมาณ ๑๓ ปีได้บวชเณร จากนั้นไม่นานแม่ป่วย จึงสึกออกมาดูแล พอแม่เสียชีวิตจึงออกมารับช่วงดูแลน้องต่อ ตอนนั้นก็ทำนา ต่อมาเกิดนาล่มเพราะน้ำท่วม เลยเดินทางเข้ากรุงเทพฯ เพื่อหางานทำ ได้ทำที่โรงงานทอผ้า ปั๊มน้ำมัน โรงอิฐบล็อก และเป็นยาม พอทำงานเก็บเงินใช้หนี้ได้หมดแล้ว จึงกลับบ้านมาเริ่มทำเกษตรผสมผสาน”

หลังจากที่ได้น้อมนำแนวพระราชดำริมาใช้กับตนเองจนประสบความสำเร็จแล้ว ก็ได้ขยายมาปฏิบัติสู่ชุมชน โดยเริ่มจากการเป็นแบบอย่าง จากนั้นร่วมกับคนในชุมชนสร้างชุมชนให้เข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ ซึ่งได้ร่วมกันจัดตั้งกฎระเบียบหมู่บ้าน ๑๑ ข้อ เช่น ห้ามตัดต้นไม้ ห้ามจับสัตว์ในที่หวงห้าม หากผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกปรับ นอกจากนี้ยังสรุปข้อคิดที่น่าสนใจซึ่งได้จากประสบการณ์ ดังนี้

“ควรสรรหาทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะทรัพยากรบุคคล เพื่อเป็นตัวอย่างของหมู่บ้าน ทรัพยากรที่เป็นภูมิปัญญา ความรู้ต่างๆ และมีการรวมทุนหมุนเวียนซึ่งไม่ควรพึ่งพารัฐบาลมากเกินไป ทำให้เกิดกลุ่มต่างๆ ขึ้นมากมาย เช่น กลุ่มสวนสมุนไพร กลุ่มธนาคารชุมชน โรงปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด เป็นต้น”

ที่สำคัญทั้งคณะกรรมการและผู้เข้าประกวดได้เห็นพ้องตรงกันว่าต้องให้ความสำคัญกับการออมเงิน

“จากสมการเงินออมที่ว่า รายได้-ค่าใช้จ่าย ที่เหลือจึงออมนั้น ต้องเปลี่ยนเป็น รายได้-เงินออม เหลือจึงจ่าย”

“การออมเงินควรมีพยานในการออม ต้องซื่อสัตย์กับตัวเอง ไม่โกงตัวเอง”

“รู้จักทำ ทำอะไรก็ได้แต่อย่าโกง รู้จักกิน ไม่กินเหล้า ไม่เล่นการพนัน รู้จักใช้ ใช้เงินให้เป็น รู้จักเก็บ ต้องออมเงินไว้ก่อนที่จะไม่มีให้ออม”

ในด้านเกษตรทฤษฎีใหม่ แม้การทำเกษตรกรรม จะเป็นอาชีพหลักที่สำคัญของคนไทยมาช้านาน แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศไทยยังมีฐานะยากจน มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ทำให้มีหนี้สินมาโดยตลอด อย่าง **คุณลุงจันทร์ที ประทุมภา ผู้ชนะเลิศจากการประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเกษตรทฤษฎีใหม่**ก็เป็นผู้หนึ่งที่มีรายได้ไม่พอรายจ่าย

“เดิมทำเกษตร ฐานะดีมาก แต่จากการไม่รู้จักพอ ทำให้มีหนี้สิน ต้องนำทรัพย์สินมาขาย ขายหมดก็ยังไม่พอใช้หนี้ เลยต้องไปทำงานรับจ้างที่ประเทศมาเลเซีย”

จากวิกฤตการณ์ดังกล่าวทำให้ คุณลุงจันทร์ที ปรึกษากันในครอบครัวและคิดหาทางที่จะทำให้ชีวิตดีขึ้นและไม่เป็นเช่นนั้นอีก จึงตัดสินใจที่จะปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตและเริ่มพัฒนาตนเอง

“ได้หาความรู้เพิ่มเติม เพื่อพัฒนาตนเอง และเริ่มทำเกษตรแบบผสมผสาน ขุดสระแรก โดยใช้มือ จอบ และบุ้งกี๋ ใช้แรงงานในครัวเรือนที่มี ๔ คน ใช้เวลา ๓ เดือน จึงเริ่มเก็บกักน้ำได้ ต่อมาได้เข้าอบรมทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ มีการวางแผนการปลูกพืช เพื่อให้มีกินได้ตลอด ปลูกข้าว ปลูกไม้ผล พืชผัก พืชสมุนไพร วางระบบบำนาญชีวิต สร้างความมั่นคงทางด้านอาหารให้กับครอบครัว มีพอกิน เหลือกินแจก เหลือแจกขาย โดยหาตลาดในหมู่บ้านก่อน ถ้าขายไม่หมดก็แปรรูปผลผลิต”

ส่วนของ**คุณลุงยวง เขียวนิล** คิดกับภรรยาว่าอยากทำนา อยากทำเกษตรผสมผสาน เพราะเดิมเป็นลูกจ้างประจำของ กทม. จากนั้นออกมาทำมุ้งลวด เหล็กดัด แล้วโดนโกง อีกทั้งเป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง ได้ไปดูงานที่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี และศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ จังหวัด

การเสวนาประเภทประชาชนทั่วไป

จันทร์ที ประทุมภา

เพชรบุรี แล้วนำออกมาถอดบทเรียน ทั้งนี้ทั้งสองท่านได้ให้คำแนะนำกับผู้ที่เริ่มต้นว่า

"ต้องเริ่มจากการทำกินให้มีกินก่อน เมื่อมีกินแล้วก็จะสามารถพัฒนาแก้ไขปัญหาต่างๆ ไปได้เองอย่างเช่น เลี้ยงกบ เมื่อไม่มีเงินทำบ่อ ก็ให้หาวัสดุอื่นๆ แทน เช่น ยางรถเก่าๆ เอามาเป็นคอนโดให้กบ จากนั้นก็ไปหาซื้อกบตัวละไม่กี่บาทมาเลี้ยงในคอนโดยางรถยนต์ หรืออย่างการเพาะถั่วงอก ก็สามารถนำถุงดำมาใช้แทนได้"

"ควรทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่ควรทำอะไรใหญ่เกินตัว ให้เริ่มจากจุดเล็กๆ ก่อน รายจ่ายที่ไม่จำเป็นก็ไม่ต้องจ่าย อยู่ที่จิตสำนึกของตนเองว่าจะจริงใจ จริงจังหรือไม่"

คุณชนวน รัตนวราหะ อดีตผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หนึ่งในคณะกรรมการตัดสินการประกวด ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการทำเกษตรว่า หากมีความหลากหลาย ก็จะทำให้พึ่งตนเองได้ ไม่ต้องใช้จ่าย เป็นเศรษฐกิจพอเพียง

"ประเทศเรามักทำตามเกษตรแบบฝรั่งมาตลอดระยะเวลา ๕๐ ปี นั่นคือการปลูกพืชเชิงเดี่ยว การใส่ปุ๋ย การใช้เครื่องจักรขนาดใหญ่ ทำให้มองข้ามภูมิปัญญาของคนไทยไป เกษตรกรของคนไทยจึงมีหนี้สินมาโดยตลอด จนกระทั่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ขึ้น โดยทรงชี้แนะการทำเกษตรแบบหลากหลาย มีการพึ่งตนเองก่อน มีแหล่งน้ำในไร่นา และมีการปลูกข้าว ซึ่งจะทำให้คนไทยมีศักดิ์ศรี มีพลังในการต่อรอง และไม่เป็นเบี้ยล่างของใคร"

"มีผู้ที่นำแนวพระราชดำริไปแปลว่า ให้ปลูกทุกอย่างที่ทำกิน กินทุกอย่างที่ปลูก เมื่อออกไปหลังบ้านให้เหมือนกับไปซูเปอร์มาร์เก็ต ถ้าเกษตรกรทำได้แบบนี้ จะเหลือกิน เหลือใช้ มีเหลือเก็บ จะไม่ยากจน เพราะในชีวิตประจำวันไม่ต้องจ่ายเงิน แต่มีรายได้เข้ามาทุกวัน"

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถใช้ได้ทุกคน ที่สำคัญคือต้องไม่ตั้งอยู่ในความประมาท รู้จักประมาณตน มีเหตุผล มีสติไตร่ตรอง หมั่นศึกษาหาความรู้และต้องมีคุณธรรม ซึ่งหลักการเหล่านี้ ไม่ได้ใช้เฉพาะสำหรับบุคคลและเกษตรกรเท่านั้น แต่สามารถนำไปใช้กับการบริหารองค์กรธุรกิจได้อย่างดีเยี่ยมด้วย ดังตัวอย่างของบุคคลภาคธุรกิจทั้ง ๓ ขนาดที่ได้รับรางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้ร่วมเสวนาแลกเปลี่ยนความรู้ในครั้งนี้ด้วย

ศาสตราจารย์ธเนตร นรภูมิพิภัชน์ ประธานกรรมการตัดสินการประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านธุรกิจขนาดย่อม เน้นให้เห็นถึงความเป็นสากลของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในภาคธุรกิจ

"หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นธรรมชาติของการทำงาน เป็นธรรมชาติของการครองชีวิต เป็นธรรมะแบบหนึ่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ประจักษ์แล้วว่าสิ่งเหล่านี้เป็นประโยชน์ ท่านก็เลยหยิบมาแล้วก็ร้อยเรียงจนเกิดเป็นหลัก ๕ ข้อ เป็นองค์ประกอบหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง"

“คนไทยเราโชคดีที่มีในหลวงและได้พระราชทานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับพวกเรา จริงๆแล้วหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสากล เป็นธรรมชาติ ถ้าไปดูในกลุ่มของต่างประเทศที่มีความก้าวหน้าสูงๆ จะพบว่าบริษัทในแต่ละประเทศที่มีความสามารถสูงสุดในการแข่งขัน กล่าวได้เลยว่าใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง บริษัทพวกนี้ไม่ใช่บริษัทยักษ์ใหญ่ บริษัทที่มีความสามารถในการแข่งขันสูง เป็นบริษัทขนาดย่อมทั้งนั้นเลย เป็นบริษัทที่มีคนไม่ต่ำกว่า ๒๐๐ คน เป็นบริษัทที่แทบจะไม่กู้เลย ขยายธุรกิจจากกำไรสะสมเป็นตัวขยาย บริษัทพวกนี้จะดูแลพนักงานดี และวางแผนวางผลิตภัณฑ์ตัวใหม่ จะเอาผู้ขายผลิตภัณฑ์และเครื่องจักรร่วมวางแผนด้วย เขามีความซื่อสัตย์และจริงใจกันขนาดนั้น จะเห็นว่าหลักนี่เกิดขึ้นตามแต่ว่าใครโชคดี พรหมลิขิตมาดี แต่พวกเราไม่ใช่ พวกเรามีในหลวง ได้พระราชทานมาให้เป็นแนวทาง”

คุณสุรพล ทวีเลิศนิธิ จากบริษัทนิธิฟู้ดส์ ซึ่งได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านธุรกิจขนาดย่อม ได้เล่าถึงการดำเนินการแบบยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่า

“เศรษฐกิจพอเพียงต้องค่อยๆ ทำ ทำทีละนิด ไปทดลองตลาดก่อนอย่างเงินทุนก็มีเป็นของเราเป็นส่วนใหญ่ก่อน พยายามรักษาสัดส่วนของเราเวลาขยายก็ค่อย ๆ ทำไปตามกำลัง ขยายการลงทุนช้าหน่อยในการขายนำเราไปนิดหนึ่งก่อน จะรู้สึกว่าเราปลอดภัย”

การเสวนาประเภทธุรกิจขนาดย่อม

“เวลาผมประกวด ผมไม่รู้หรอกว่าผมพอเพียง ส่งเข้าประกวดเพราะจะได้รู้ว่าสถานะของเรา ว่าเราทำงานอย่างไร เพราะในการประกวดจะมีผู้เชี่ยวชาญเข้ามาตรวจดูเรา ในขณะเดียวกันก็จะได้แนะนำเรื่องงานเราด้วย ซึ่งโอกาสอย่างนี้มันมีน้อยมากๆ ผมเป็นโรงงานเกษตรแปรรูป เวลาทำธุรกิจ เราก็พยายามพัฒนาสินค้าของเราตลอดเวลา สินค้าเรามีคุณภาพดีขึ้นเรื่อยๆ เราต้องทำสินค้าให้เป็นเลิศ ถ้าไม่เป็นเลิศเราอยู่ไม่ได้ ขายสินค้าอันดับแรก คุณภาพต้องดี เทคโนโลยีในการผลิตก็ต้องดี ด้านการบริหารจัดการต้องดี ดูแลเอาใจใส่สิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย ชีวอนามัยของพนักงานต้องดูแลให้ดี ของพวกนี้ต้องพัฒนาไปเรื่อยๆ”

เช่นเดียวกับคุณกรทัต คุณวุฒิ จากห้างหุ้นส่วนจำกัดแกลงเซอร์วิส ที่ยึดหลักการขยายธุรกิจอย่างค่อยเป็นค่อยไป จนสามารถยืนหยัดอยู่ได้ ในขณะที่เพื่อนร่วมกิจการปั๊มน้ำมันเกือบ ๕,๐๐๐ แห่งทั่วประเทศต้องเลิกกิจการ

“เพื่อนร่วมกิจการไปกันเยอะ คงทราบ ปั๊มในเมืองไทยมีประมาณ ๑๑,๐๐๐ ปั๊ม ปัจจุบันจะเหลือประมาณ ๖,๐๐๐ ปั๊ม แต่ด้วยว่ามันเป็นที่อยู่ของเราเอง เป็นบ้านของเราเองอยู่ตรงนั้น เราก็ต้องสู้ต่อ บังเอิญโชคดีว่า การคิดต่างๆ ปรึกษาผู้ใหญ่ตลอด ปรึกษาคุณพ่อคุณแม่ตลอด เรามาดูว่าแขกมาถึงบ้านเรา มาถึงเรือนชานเรา เรายังต้อนรับเลย อันนี้ลูกค้าแวะเวียนมาใช้บริการเราต้อนรับเขาดีหรือยัง ใช่ไหมครับ ก็เลยคิดว่า เมื่อเราต้องดูแลลูกค้าให้ดีก็เลยหันมาลองทำห้องน้ำ ไม่มีหินแกรนิตให้ท่านได้ชม ไม่มีให้ท่านได้ใช้ จะเป็นหลังคา

ซีแพคธรรมดา แต่ว่าถูกสุขลักษณะ กรมอนามัยมีหนังสือคู่มือแนะนำ มีอะไรบ้าง เราทำตามนั้น เมื่อทำแล้วห้องน้ำไม่หอม ทำอย่างไร ก็ต้องไปศึกษา มีเทศบาลเป็นพี่เลี้ยงให้ ใช้น้ำจุลินทรีย์ อบรมแม่บ้าน มีห้องน้ำคนพิการนะครับ ผมทำอยู่ ๓-๔ เดือนเท่านั้นเอง ผลการตอบรับถล่มทลาย ลูกค้ามากมายจนห้องน้ำจะรับไม่ไหว พอนานเข้า ลูกค้าเข้าห้องน้ำก็เลี้ยวเข้ามาเติมน้ำมัน แล้วถามว่ามีอะไรทานบ้าง จากจุดนั้นเองที่ผมก็ฟังจากลูกค้าว่าต้องการอะไร ผมก็ขยายร้านกาแฟก่อน ลูกค้าก็ถามอีกว่า มีข้าวทานไหม ผมก็ขยายร้านข้าวแกง ตอนนั้นสินค้า OTOP กำลังดัง เราก็มาเป็นศูนย์ OTOP และมินิมาร์ท ก็ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี แต่เราก็ไม่ลืมจุดที่ลูกค้าเข้ามา ความซื่อสัตย์ ขั้นแรกเลยเราซื่อสัตย์ น้ำมันคุณภาพดีไม่ปลอมปน ผลิตสินค้าหรือผลิตบริการอะไรขึ้นมา ผมจะต้องทำให้ลูกค้าเชื่อถือให้ได้ ใจผมต้องเป็นสาธารณะ หวังดีกับเขา เมื่อลูกค้าเชื่อผมแล้วนี่ ต้องชื่นชมด้วย ถ้าเขาชื่นชมผมแล้ว เขาจะมาใช้ เขาชื่นชมห้องน้ำผมแล้ว เขาก็จะเชื่อกาแฟผม และเขาจะมาใช้บริการกาแฟผม การทำธุรกิจนี้หยุดนิ่งไม่ได้ เราจะอยู่เฉยๆ ไม่ได้ เราต้องคิดตลอด เพื่อหลักในข้อที่ไม่ประมาทไงครับ เมื่อไม่ประมาทแล้ว เราต้องพร้อมเสมอ การขยายของเรา ต้องเป็นโอกาสที่ดีที่เหมาะสม โอกาสที่ว่าต้องใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง"

ในระดับองค์กรใหญ่ๆ ก็สามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในองค์กรได้เช่นเดียวกัน **อาจารย์เกศินี วิฑูรย์ชาติ กรรมการตัดสินการประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านธุรกิจขนาดใหญ่** ได้พูดถึงการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินงานของธุรกิจขนาดใหญ่ว่า

» การเสวนาประเภทธุรกิจขนาดใหญ่

"ในเรื่องของความพอเพียงกับการประกอบธุรกิจนั้นไปด้วยกันได้ ไม่ได้หมายความว่าพอเพียงแล้ว เราจะไม่ทำกำไร เรายังคงทำกำไร ต้องมีการวางแผนและมองประโยชน์ระยะยาว กำไรระยะสั้นอาจจะไม่มี หรือมีน้อยมากๆ แต่กำไรหรือประโยชน์ระยะยาวเป็นสิ่งที่ยั่งยืน เพราะฉะนั้น เราจะต้องดูแลผลประกอบการธุรกิจที่ดำเนินการไปอย่างเป็นขั้นตอนตามแผนที่ได้วางไว้อย่างเป็นระบบ ไม่กระโดดหรือไม่ข้ามขั้นตอน หรือขยายธุรกิจมากเกินไปจนเกินกำลัง หรือดำเนินธุรกิจไปอย่างผิดวัตถุประสงค์ การขยายตัวแบบมีแบบแผนที่ดี คือ มีภูมิคุ้มกันที่ดี อีกอย่างหนึ่ง ในเรื่องของการวางแผนกำลังคนว่า วางแผนสอดคล้องกับการวางธุรกิจหรือไม่ ธุรกิจให้ความใส่ใจกับ Stakeholder ทั้งหลายอย่างสมดุลหรือไม่ การดูแลสังคมก็เช่นกัน เมื่อธุรกิจมีผลตอบแทนมาแล้ว ก็ต้องกลับคืนสู่สังคม เพื่อที่สังคมจะได้ดำรงอยู่ในระยะยาวเช่นกัน"

การดำเนินงานตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของบริษัทขนาดใหญ่ซึ่งได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านธุรกิจขนาดใหญ่ อย่างบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) **คุณรุ่งโรจน์ รังสิโยภาส** ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ ซึ่งเป็นตัวแทนเข้าร่วมเสวนาได้เล่าให้ฟังถึงการดำเนินงานอย่างพอเพียงว่า

"สินค้าที่เราผลิตจะเป็นพื้นฐานที่เราใช้ในชีวิตประจำวัน อย่างซีเมนต์ เราก็ใช้ในการก่อสร้าง เคมีภัณฑ์ก็คือ พลาสติก เราจะใช้ในอุตสาหกรรมหรือชีวิตประจำวัน อย่างเช่น ถุงพลาสติกที่เราใช้กัน อย่างหนึ่งที่เราพยายามจะทำก็คือ การที่เราจะสร้างประโยชน์จากตรงนี้ให้ได้มากที่สุดและสูงสุด ลงทุนอย่างไรที่เราจะสามารถใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุน คิดค้นขึ้นได้เอง ยกตัวอย่างในเรื่องการทำเหมือง เราจะทำเหมืองในลักษณะอย่างไร ขุดแร่หรือขุดหินปูนขึ้นมาใช้แล้ว ไม่เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้ธรรมชาติอยู่ในรูปเดิมมากที่สุด เรายอมใช้วิธีที่เสียค่าใช้จ่ายมากขึ้น พยายามคงสภาพสิ่งแวดล้อมให้เหมือนเดิม นอกจากจะใช้วัตถุดิบแล้ว เราก็ต้องใช้อย่างอื่นด้วย เช่น พลังงาน นอกเหนือจากที่เราพยายามใช้พลังงานธรรมชาติแล้ว เราก็พยายามเอาของเสียมาใช้ เช่น น้ำมันเสีย หรือผลิตภัณฑ์จากเกษตรกรรมมาใช้ เช่นแกลบ ตอนเริ่มต้นเราใช้แค่ ๒-๓ เปอร์เซ็นต์ แต่ปัจจุบันจากพลังงานทั้งหมดที่เราใช้ พลังงาน ๒๐ เปอร์เซ็นต์มาจากพลังงานพวกนี้ ซึ่งเราเรียกว่าเป็นเชื้อเพลิงที่มาจากของเสีย ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่ไร้คุณค่าให้มากที่สุด"

"บริษัทได้ผ่านช่วงของการสร้างตัวขึ้นมาจนถึงช่วงเจริญเติบโต ช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ผ่านช่วงที่เลวร้ายที่สุดของบริษัทมาได้ และเราถือเป็นบทเรียนของเราและมีความสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรามีความดีใจและภูมิใจมาก ๆ ที่ได้มีส่วนร่วมในโครงการนี้"

อีกองค์กรหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นบริษัทใหญ่ที่ดำเนินงานเกี่ยวกับกิจการพลังงานของชาติ **คุณส่งเกียรติ ทานสัมฤทธิ์ ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่** บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ได้สรุปถึงการน้อมนำแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปเป็นหลักในการดำเนินงานว่า

"เศรษฐกิจพอเพียงสามารถใช้ได้และเป็นเรื่องจำเป็น ใช้ได้ในอุตสาหกรรมการตลาด อุตสาหกรรมระดับรากหญ้า และใช้ได้ในระดับชุมชน เป็นหลักปฏิบัติเหมือนกัน และมีความจำเป็นด้วย หลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักที่สำคัญ เป็นแนวทางในการพัฒนาที่ยั่งยืน อย่างธุรกิจของเรา ทำไมถึงบอกว่าเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ เพราะว่าการทำธุรกิจน้ำมันไม่สามารถทำแบบเล็กๆ ได้ เช่นเมื่อต่อท่อน้ำมันก็เป็นท่อขนาดใหญ่ ถ้าเป็นโรงกลั่นก็ต้องเป็นขนาดใหญ่ เพราะว่าถ้าเป็นขนาดเล็กก็จะไม่คุ้มกับการลงทุนขนาดนั้น จึงเป็นหลักความจำเป็น และบนหลักความจำเป็นนั้นตั้งอยู่บนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความเป็นเหตุเป็นผล ภูมิคุ้มกัน แล้วฐานสำคัญ ๒ ฐาน คือ ความรู้คู่คุณธรรม เป็นฐานที่สำคัญมาก ความรู้ ถ้าเรารู้ ก็สามารถที่จะบริหารในสิ่งที่เราไม่รู้ข้างหน้าด้วยความรู้ และจะเห็นว่าสิ่งที่เราสร้างขึ้นมาตั้งแต่ต้นนั้น เราสร้างมันมาจากสิ่งที่เราไม่รู้เลยว่า ใต้ดินทำกันยังไง จนกระทั่งมีความรู้ จึงสามารถที่จะเข้าไปทำงานตรงนี้ได้ แล้วจึงก้าวออกไปทีละก้าวๆ ด้วยความพอประมาณ ไม่ทำอะไรที่เกินตัว หลักอันนี้สามารถใช้ได้แน่นอน ไม่ว่าจะเป็นหลักอุตสาหกรรมการตลาด อุตสาหกรรมรากหญ้า หรือแม้กระทั่งครอบครัวเราเอง หลักนี้ก็ใช้ได้"

“ในเรื่องที่ปูนกับปตท. ทำอยู่ ซึ่งเป็นบริษัทให้เป็นตัวแบบที่ดีในการที่ทำให้คนมาดูว่าการที่บริษัทปูนประกาศนโยบายธรรมาภิบาลทำอะไรบ้าง แผนการขยายการลงทุนของปูนและปตท. นั้นทำอย่างไร การดูแลสังคม ชุมชน สิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องนั้น เขามีวิธีการดูแลอย่างไร อันนี้คือต้นแบบแห่งการเรียนรู้ และทำให้เราตระหนักอยู่ตลอดเวลา ว่าการทำธุรกิจนั้นมิใช่ดูแต่ตัวเราเอง ตั้งแต่เริ่มต้นเลย เราต้องดูสังคม รอบๆ ตัวเราว่าเขามีความสุขหรือไม่ ก็จะนำมาปรับใช้กับทั่วประเทศ”

การเสวนาประเภทธุรกิจขนาดกลาง

ในขณะที่ธุรกิจขนาดกลางอย่าง **ชุมพรคาบาน่า** ซึ่งเจอคลื่นวิกฤตเศรษฐกิจถาโถมลูกแล้วลูกเล่า ซ้ำยังเป็นหนี้จากการกู้เงินมาขยายกิจการถึง ๑๕ ล้าน ก็ผ่านพ้นช่วงเวลาของความเลวร้าย มาพบแสงสว่างได้อีกครั้งด้วยความยึดมั่นในแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คุณวริสรได้เล่าถึงประสบการณ์ในครั้งนั้น จนถึงวันนี้ได้ผ่านพ้นมาอย่างสง่างามด้วยการดำเนินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทอย่างจริงจัง

“ตอนนั้น เรายังไม่รู้ว่าจะต้องทำอะไร ไม่มีอะไรสักอย่างเลย ก็คิดว่างานนี้เสร็จแน่ๆ ชีวิตที่เคยคิดว่าเคยสนุกสนานนี้มันคงหมดไปแล้ว ตอนนั้นไม่มีใครมา เพราะว่าลำบากไปหมด รถคันแรกที่เข้ามา คือ รถของกองงานส่วนพระองค์ ผมรู้สึกทันทีว่า ทุนของความจงรักภักดี คำที่พระเจ้าอยู่หัวเคยตรัสว่า ***ถ้าประชาชนไม่ทิ้งข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะทิ้งประชาชนได้อย่างไร*** *ก็คิดว่า เวลาที่คนไทยลำบาก ไม่มีใครเป็นห่วงคนไทยเท่าพระเจ้าอยู่หัว ก็ได้พบกับคุณดิสธร วัชโรทัย มีโอกาสได้คุย เห็นรถโทรศัพท์ผ่านดาวเทียม ลากสายเข้าห้องพักคุณดิสธร ก็รู้ว่าพระองค์ท่านต้องทรงงานผ่านโทรศัพท์ดาวเทียมอันนี้ก็บอกว่าไหนๆ ผมจะอยู่ไม่ได้แล้ว ผมขอถวายชีวิตให้พระองค์ท่าน เพราะว่าไม่มีใครห่วงเราเท่าพระองค์ท่านอีกแล้ว ค่าใช้จ่ายเท่าไหร่ ผมขอถวายทั้งหมด คุณดิสธรบอกว่า พระองค์ท่านทรงเป็นห่วง และรับสั่งว่า เรานี่ลำบากอยู่แล้วเดี๋ยวจะยิ่งไปกันใหญ่ ก็ให้คิดราคาพิเศษก็พอ ก็คิดว่านี่คือสิ่งที่คนไทยทุกคนก็รู้สึกเหมือนกัน ก็เลยรู้สึกว่า จะถวายตัวให้พระองค์ท่าน ตลอดชีวิตตั้งแต่วันนั้นเลย ผมถวายตัวต่อพระบรมฉายาลักษณ์ ว่าจะทำทุกอย่างสืบสานงานพระองค์ท่าน แล้วจะตั้งใจเรียนรู้ ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ ได้ยินมาหลายครั้งว่า การทำให้ประชาชนมีความสุข พระองค์ท่านก็จะมีความสุขไปด้วย ก็คิดว่าจะอดทน ให้ศรัทธาซึ่งมีเต็มมาโดยตลอด ในการทำธุรกิจชุมพรคาบาน่ารีสอร์ทนับตั้งแต่เจอวิกฤต มีแสงทองส่องเข้ามา เปลี่ยนไปในทิศทางที่ดีขึ้น ปรับใหม่หมดเลย ในเรื่องของการดำเนินธุรกิจ ตัวเองปรับก่อนเป็นอย่างแรก เพราะว่าไหนๆ ก็ไม่รอดแล้ว เราก็เลยไม่ต้องคิดอะไรมาก คือไม่มีอะไรต้องคิดจริงๆ เลย ก็เลยไม่ได้ต้องตั้งความหวังว่าทำแล้วจะได้อะไร วิกฤตของธุรกิจจะเป็นอย่างไร ก็ไม่เป็นไรแล้วก็พนักงานร้อยกว่าคนนี่ อยู่กับเราหมดไม่ทิ้งใครเลยสักคน คนที่ทิ้งเราคือคนที่เงินเดือนสูงๆ เห็นว่าประโยชน์จะไม่คุ้มตรงนั้น เขาก็ไปก่อน ปรากฏว่าคนที่อยู่ทั้งหมดเลย คนท้องถิ่น เราก็ว่า ตรงนี้แหละที่ทำให้ผมคิดว่าจะดูแลเขา*

ถ้าเราอยู่ไม่ได้ อย่างน้อยให้เขามีอาชีพติดตัว มีแนวคิดที่ดีก่อน แล้วก็ค่อยๆ เอาพระราชดำรัสของพระองค์ท่านมาคุยกับพนักงาน แล้วก็บอกถึงแนวคิด เลยว่าเราทำโรงแรม เราอยู่กับเรื่องอยู่ เรื่องกิน เรื่องใช้อยู่แล้ว ก็เลยทำตามหลักเศรษฐศาสตร์พระองค์ท่านว่า เศรษฐกิจพอเพียงต้องพึ่งตนเองให้ได้ ครึ่งหนึ่งหรืออย่างน้อย ๑ ใน ๔ เอาหลักพึ่งตนเองมาเป็นหลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้นแล้วก็พึ่งตนเองได้ เรื่องของการกินต้องกินอย่างปลอดภัย กินแบบไม่ต้องใช้ยาฆ่าแมลง ไม่ต้องใช้สารเคมีหนักๆ เราจะทำระบบการเกษตรธรรมชาติ ให้เรามีพนักงานที่กินอาหารดี ลูกค้าได้ทานอาหารดีเรื่องของการพอใช้ ผลิตของใช้เอง เราก็ทำไบโอดีเซล ทำแก๊สชีวภาพ ทำอะไรหลายๆ อย่างที่ น้ำยาต่างๆ ก็เปลี่ยนเป็นระบบธรรมชาติ ทุกอย่างลดลงได้มาก ปัญญาที่เกิดขึ้นจากการกระทำ เราต้องลงมือทำ หลักคิดเราได้แล้ว หลักวิชาก็ได้ตามพระองค์ท่านแล้ว ก็ต้องลงมือทำ ก็คิดว่าประโยค 'ไม่เคยทิ้งประชาชน' ก็เลยจะไม่ทิ้งเขา ก็เลยเอามาทำโครงการเรียกว่า 'โครงการรอดพอดี' คือ ให้คิดดี และหากิจกรรมให้รอดพอดีไปด้วยกัน และอุ้มชูกันไป อุ้มชูไม่จำกัด ก็ช่วยเหลือกันไป ผมก็เลยมีกิจกรรมที่ค่อยๆ ทำกันมาจนกระทั่งปัจจุบัน มีข้าว ซึ่งเป็นระบบธรรมชาติทั้งหมด ๓๐ ตันต่อปี ซึ่งมีไว้พอกิน แล้วก็ทั้งหมด เราเก็บเอากลับมาใช้นะครับ"

"การทำตามพระองค์ท่าน คือ เรามองว่าวิกฤตเกิดขึ้นกับทุกคนในประเทศไทย สิ่งที่พระองค์ท่านทรงทำนี่ไม่ได้ทำเพื่ออะไร แต่ว่าเราจะมีวิกฤตซึ่งเป็นวิกฤตที่ผมว่า คนส่วนใหญ่อาจจะรู้ แต่ไม่ได้ตระหนักและคิดว่าเราเห็นวิกฤตนั้นชัดเจนขึ้น เราจะต้องทำการเปลี่ยนตัวเองถวายตัวเองถวายตัวให้พระองค์ ทำงานตามแนวพระราชดำริ ก็เลยคิดว่า เราจะต้องปลูกจิตสำนึกและคิดตามพระองค์ท่านด้วย แล้วก็มีการเรียน การสอน การให้ความรู้ การเตือนภัยล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ"

หลายครั้ง ศรัทธาทำให้เกิดแนวคิดใหม่ ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเหมือนอย่างที่**คุณวัชรมงคล จากบาธรูมดีไซน์** ได้เล่าให้ฟังถึงจุดเปลี่ยนของการบริหารธุรกิจที่ปรับสู่การบริหารตามแนววิถีพุทธ ภายหลังได้มีโอกาสเข้าวัดฟังธรรม

"ผมได้มีโอกาสที่จะเข้าไปดูแลเรื่องเหล็กเส้นที่โรงพยาบาล แล้วก็โรงพยาบาลเผอิญตรงข้ามกับวัดชลประทานฯ ครั้งแรกได้เข้าไปฟังเทศน์ หลังจากนั้นเราก็รู้สึกเปลี่ยนความคิด เปลี่ยนโลกทัศน์ไปเลย เราเคยมองว่า ความสุขเกิดจากสิ่งภายนอก เกิดจากการที่เราได้เงิน ได้ทอง ได้วัตถุสิ่งของ แต่หลวงพ่อท่านบอกว่าจริงๆ แล้วมันแค่ให้ความสะดวกสบาย เรามีเงินเยอะ เราสะดวกเยอะ แต่ไม่ได้หมายถึงความสุข ความสุขที่แท้จริง คือความสุขที่เกิดจากความที่มีชีวิตสงบเย็นและเป็นประโยชน์ อันนั้นมันคือหลักของเศรษฐกิจพอเพียง ทำอย่างไรจิตถึงสงบเย็น เมื่อเรารู้สึกพอ เมื่อจิตเรารู้สึกพอ เรารู้สึกว่างานเสร็จ ท่านเปรียบเสมือนแก้วน้ำ ชีวิตเราเหมือนแก้วน้ำ แล้วก็เงินที่เราหามาได้หมด เหมือนกับน้ำที่มาเติมในแก้ว ถ้าเกิดแก้วไม่มีรูรั่ว หรือรั่วนิดหน่อย เราเติมนิดเดียวก็เต็มแล้ว พอเต็มแล้วรู้สึกว่าตัวเราอิ่มแล้ว แล้วมันเหลือ สิ่งที่เราหามาได้มันเหลือ มันเหลือแบ่งไปถึงผู้อื่น แต่เมื่อไหร่ถ้าเกิดว่าจิตไม่รู้จักพอ คือแก้วน้ำมีรูรั่ว เท่าไหร่ก็ไม่เต็ม ร้อยล้าน

พันล้าน หมื่นล้าน ไม่เต็ม สุดท้ายเขาจะไม่คิดถึงผู้อื่น จากจุดนั้นเป็นจุดสำคัญ เราใช้หลักการการบริหารแบบพุทธ พระอาจารย์พุทธทาสที่สวนโมกข์ ท่านแนะให้ใช้หลักการบริหารแบบพุทธ มีอยู่ ๓ ข้อ อันแรก คือ ผลิตให้มาก ใช้แต่พอดี เหลือช่วยผู้อื่น ท่านบอกว่าถ้าเกิดว่าใครทำได้อย่างนี้เศรษฐี ชาวนาก็เป็นเศรษฐีได้ เศรษฐีในที่นี้ แปลว่า ผู้ประเสริฐ ไม่ใช่แปลว่า คนรวย มีเงินเยอะแยะนะครับ เราก็ยึดหลักตรงนั้น คือว่า ผลิตให้มาก เราเรียนทางด้าน Modern Management เราเรียนเรื่อง Balance Score Card สมัยใหม่เข้ามา เอามาประยุกต์ใช้ เรื่องของ KPI ต่างๆ รวมถึงเรื่องของอิทธิบาท ๔ ที่ท่านแนะนำมากๆ คือเรื่องของ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา หลักการเรื่อง ความพอประมาณของเศรษฐกิจพอเพียง เรา Focus เฉพาะเรื่องห้องน้ำ ช่วงนั้นเศรษฐกิจดีมาก มีคนชวนทำหลายๆ อย่าง เราบอกว่าไม่ทำ เราขอทำในสิ่งที่เราถนัด เวลาจะกู้เงิน เวลาจะขยายกิจการ ผมจะขยายโดยเงินที่อยู่ในกระเป๋า จากเงินกำไรก่อน แต่ถ้าจำเป็นต้องกู้ ผมจะไม่กู้เกินเงินในกระเป๋าที่ผมมี คือไม่ให้ Debt ต่อ Equity โชว์เกิน ๑ ปัจจุบันของผมกู้ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ของเงินในกระเป๋าที่มีอยู่ เพราะฉะนั้น วิกฤติจะเป็นอย่างไร ผมก็ไม่ Mind เท่าไหร่ เราไม่มีหนี้สินเยอะ สุดท้ายในเรื่องของพอประมาณ คือ เรื่องของระบบงาน เราต้องการให้แข็งแกร่งเหมือนบ้านที่มีเสาเข็ม เหมือนพระเจ้าอยู่หัวบอก แล้วค่อยต่อเนื่อง"

"หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จริงๆ นี่ผมว่ากว้างไกลมาก เป็นความคิดของในหลวงเรา รวมระหว่างหลักบริหารแบบพุทธ รวมธรรมาภิบาล แต่ว่าหลักการบริหารแบบพุทธ คือใช้แบบพอดี เรื่องของผลิตมาก คือ Efficiency ใช้แบบพอดี Sufficiency เหลือช่วยผู้อื่น คือ Social Responsibly แต่ยังขาดมิติมุมมองหนึ่ง คือ เรื่องของความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง การก้าวทันโลกาภิวัตน์"

ทั้งหมดนี้เป็นส่วนหนึ่งจากการเสวนาในหัวข้อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้ที่ได้รับรางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และคณะกรรมการตัดสินในงานเฉลิมพระเกียรติ "๘๐ พรรษา ปวงประชาเป็น สุขศานต์" ณ ศูนย์ประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี ซึ่งเชื่อว่าสามารถเป็นคำตอบ หรือจุดประกายให้กับผู้ที่สนใจน้อมนำแนวพระราชดำริไปใช้ในการดำรงชีวิตได้เป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้อย่างชัดเจนจากตัวอย่างความสำเร็จที่เกิดขึ้นว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาในการดำรงชีวิต เป็นแนวทางแก้ไขให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง การดำเนินชีวิตบนทางสายกลาง แบบ "พออยู่ พอกิน" มีความขยันหมั่นเพียรในการประกอบสัมมาชีพ รู้จักคิด ใช้ อยู่ กิน อย่างพอเพียง

เหรียญสดุดีพระเกียรติคุณด้านการสงวนรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ

เมื่อวันอังคารที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๓๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมาคมนานาชาติด้านนิเวศวิทยาทางเคมี สหรัฐอเมริกา ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเหรียญสดุดีพระเกียรติคุณด้านการสงวนรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต โดยมีคำประกาศสดุดีพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตามคำแปลอย่างไม่เป็นทางการดังนี้

สมาคมนานาชาติด้านนิเวศวิทยาทางเคมี ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้ขอพระราชทานทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเหรียญสดุดีพระเกียรติคุณด้านการสงวนรักษาความหลากหลายทางชีวภาพแด่ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท

มติของสมาคมนานาชาติด้านนิเวศวิทยาทางเคมีเป็นเครื่องแสดงว่า ได้ประจักษ์ในพระวิริยอุตสาหะอย่างต่อเนื่องและจริงจังในการทรงอุทิศพระองค์ เพื่ออนุรักษ์ระบบนิเวศทางธรรมชาติ อีกทั้งยังทรงริเริ่มโครงการปลูกป่าในประเทศไทย ซึ่งเป็นโครงการต้นแบบที่ดียิ่ง

ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาททรงพระปรีชาสามารถเป็นเลิศในด้านการคุ้มครองระบบนิเวศทางธรรมชาติและทรงจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างรอบคอบ นอกจากนี้ ความสนพระราชหฤทัยในวิศวกรรมศาสตร์มาตั้งแต่ต้น นับเป็นรากฐานแห่งพระปรีชาสามารถในการทรงนำกรรมวิธีทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากโครงการทดลองจำนวนมากมายทั่วพระราชอาณาจักรที่ถือกำเนิดขึ้นจากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระองค์ การส่งเสริมการปลูกพืชทดแทนในหมู่ชาวไทยภูเขาเป็นโครงการหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง มาตรฐานความเป็นอยู่ของพสกนิกรในชนบทและชาวไทยภูเขาจึงดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัดด้วยพระมหากรุณาธิคุณ

การพัฒนาอย่างยั่งยืนซึ่งเป็นผลของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในประเทศไทยปรากฏเป็นรูปธรรมชัดเจน เห็นได้จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่สำคัญหลายโครงการ อาทิ โครงการบำบัดน้ำเสีย โครงการอนุรักษ์แหล่งน้ำตามธรรมชาติให้ปราศจากมลพิษ โครงการชลประทาน และโครงการฝนเทียม ตลอดจนโครงการอนุรักษ์ดิน เป็นต้น นับเป็นเวลากว่า ๓๐ ปี ที่ได้เริ่มโครงการปลูกป่าอย่างกว้างขวางในประเทศไทย ถือว่าเป็นต้นแบบทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างแท้จริง

พระราชปณิธานของใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทที่ได้ทรงยึดถือเสมอมานั้นเป็นที่เข้าใจชัดเจน เมื่อใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทมีพระราชดำรัสเมื่อกว่า ๑๕ ปีมาแล้วว่า **“ความมานะพยายามทั้งทางด้านสติปัญญาและด้านวิทยาการจะต้องประสานกันเพื่อนำไปสู่โครงการและแผนงานซึ่งใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ความรู้ ความสามารถ และแรงงานของประชาชนจำนวนมากที่สุด หากแต่ก่อให้เกิดการทำลายและการสูญเปล่าในปริมาณที่น้อยที่สุด”**

พระราชดำรัสข้างต้นสอดคล้องกับปฏิญญาเกอโตบอร์ของสมาคมนานาชาติด้านนิเวศวิทยาทางเคมีที่ว่า “ผลิตภัณฑ์ทางธรรมชาตินับเป็นขุมทรัพย์อันมีค่ามหาศาลต่อมวลมนุษยชาติ ทว่าอัตราการสูญพันธุ์อย่างน่าตกใจของสัตว์จำนวนหนึ่ง ในขณะนี้กำลังทำลายขุมทรัพย์นี้ลงอย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มว่าจะมีผลกระทบร้ายแรงนานัปการ สมาคมนานาชาติด้านนิเวศวิทยาทางเคมีเรียกร้องให้มีการกำหนดใช้มาตรการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในทุกประเทศทั่วโลกเพื่อหยุดยั้งการสูญพันธุ์ของสัตว์ต่างๆ และให้มีการศึกษาค้นคว้าทางด้านชีวภาพอย่างกว้างขวางเพื่อหาสารเคมีชนิดใหม่ๆ มาใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์ เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม”

สมาคมนานาชาติด้านนิเวศวิทยาทางเคมีเป็นศูนย์รวมความร่วมมือระหว่างนักชีววิทยาและนักเคมีจากทั่วโลก ดังนั้น ปวงข้าพระพุทธเจ้าจึงขอประกาศสดุดีพระเกียรติคุณแห่งใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ผู้ทรงไว้ซึ่งพระวิริยอุตสาหะอย่างต่อเนื่องในการคุ้มครองระบบนิเวศทางธรรมชาติ และในการทรงริเริ่มโครงการปลูกป่าในประเทศไทยซึ่งเป็นโครงการต้นแบบที่ดียิ่ง

เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทที่ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการ ซึ่งนับเป็นแบบอย่างที่ดี สมาคมนานาชาติด้านนิเวศวิทยาทางเคมี จึงขอพระราชทานทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเหรียญสดุดีพระเกียรติคุณด้านการสงวนรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ในโอกาสนี้

ข้อมูลอ้างอิงจากหนังสือประมวลคำประกาศสดุดีพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ของสถาบันและองค์กรต่างประเทศ จัดทำโดย คณะองคมนตรี ปี ๒๕๕๐

บทสรุป เฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ปวงประชาเป็นสุขศานต์

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริฉบับนี้ กองบรรณาธิการ ได้ประมวลกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานในโครงการเฉลิมพระเกียรติ **“๘๐ พรรษา ปวงประชาเป็นสุขศานต์”** ในเขตพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๔ แห่ง ในระหว่างเดือนสิงหาคม - พฤษจิกายน ๒๕๕๐ มานำเสนอ ได้แก่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี

การจัดนิทรรศการในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริทุกแห่งได้นำเสนอผลสำเร็จของการพัฒนา อาทิ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส ได้แก่ **“ป่าพรุเสื่อมโทรม สะสมดินเปรี้ยว แกล้งดินอย่างเดียว พัฒนายั่งยืน”** ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ **“ฟื้นดิน คืนป่า พัฒนาคุณภาพชีวิต”** ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร ได้แก่ **“สร้างป่า เพิ่มน้ำ พัฒนาชีวิตแบบพอเพียง”** และศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี **“การจัดการทรัพยากรชายฝั่ง จากยอดเขาสู่ท้องทะเล”**

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมการประกวดการกล่าวสุนทรพจน์ของนิสิต นักศึกษาระดับอุดมศึกษา การประชันกลอนสดและวาดภาพเฉลิมพระเกียรติของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาทั้ง ๔ แห่ง เพื่อรับใช้พระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี โดยมีผู้ได้รับรางวัลชนะเลิศในประเภทต่างๆ ประกอบด้วย

- **ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ**

รางวัลชนะเลิศจากการกล่าวสุนทรพจน์ ได้แก่ นางสาวกมลชนก สว่างศิลป์ จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

รางวัลชนะเลิศจากการประชันกลอนสด ได้แก่ โรงเรียนคงคาประชารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เขต ๔

รางวัลชนะเลิศจากการประกวดวาดภาพเฉลิมพระเกียรติ ได้แก่ เด็กหญิงปาลฉัตร ยอดมณี จากโรงเรียนฉวางรัชดาภิเษก จังหวัดนครศรีธรรมราช เขต ๒

- **ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ**

รางวัลชนะเลิศจากการกล่าวสุนทรพจน์ ได้แก่ นางสาวสุดารัตน์ วิจิตรเศรษฐกุล จากมหาวิทยาลัยมหิดล จังหวัดนครปฐม

รางวัลชนะเลิศจากการประชันกลอนสด ได้แก่ โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี

รางวัลชนะเลิศจากการประกวดวาดภาพ ได้แก่ เด็กชายภัทร บุญล้อม จากโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง จังหวัดราชบุรี

- **ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ**

รางวัลชนะเลิศจากการกล่าวสุนทรพจน์ ได้แก่ นางสาวอลิสา เล็กวานิชย์ จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

รางวัลชนะเลิศจากการประชันกลอนสด ได้แก่ โรงเรียนโนนสังวิทยาคาร จังหวัดหนองบัวลำภู

รางวัลชนะเลิศจากการประกวดวาดภาพ ได้แก่ เด็กชายจักรกฤษ พันโกฏิ จากโรงเรียนดอนตาลวิทยา จังหวัดมุกดาหาร

- **ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ**

รางวัลชนะเลิศจากการกล่าวสุนทรพจน์ ได้แก่ นายอุดมศักดิ์ บัวสำราญ จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา

รางวัลชนะเลิศจากการประชันกลอนสด ได้แก่ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ จากเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ จังหวัดสมุทรปราการ

รางวัลชนะเลิศจากการประกวดวาดภาพ ได้แก่ เด็กชายจิรชัย จรนิเทศ จากโรงเรียนกันทรลักษณ์วิทยา จังหวัดศรีสะเกษ

การประกวดการกล่าวสุนทรพจน์และประชันกลอนสด ผู้ชนะเลิศและรองชนะเลิศของแต่ละภูมิภาคจะได้เข้าร่วมการแข่งขันในระดับประเทศ ณ ศูนย์ประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี เพื่อชิงถ้วย

พระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งผู้ชนะเลิศการกล่าวสุนทรพจน์ในระดับประเทศ ได้แก่ **นางสาว พิชชากร บาลลา จากมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร** และผู้ชนะเลิศในประชันกลอนสด ได้แก่ **นักเรียนจากโรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช**

และอีกหนึ่งกิจกรรมที่ สำนักงาน กปร. ได้ดำเนินการคือ การจัดสื่อมวลชนสัญจรโดยนำสื่อมวลชนจากส่วนกลาง ทั้งสื่อ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร มาร่วมเฉลิมพระเกียรติและเผยแพร่ผลสำเร็จของศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ สู่สาธารณชนต่อไป

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่สำคัญ ๆ ที่คณะสื่อมวลชนเดินทางไปเยี่ยมชม ประกอบด้วย โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแม่ประจันต์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยสามพาดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดอุดรธานี โครงการประตูระบายน้ำรัตภูมิ จังหวัดสงขลา โครงการอ่างเก็บน้ำคลองหัวช้างอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดพัทลุง โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช และศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี

การดำเนินงานโครงการเฉลิมพระเกียรติ **“๘๐ พรรษา ปวงประชาเป็นสุขศานต์”** ในเขตพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้ง ๖ แห่ง ได้รับความสำเร็จเป็นอย่างดียิ่ง และระหว่างวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน - ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ สำนักงาน กปร. ได้ร่วมกับ มูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงบประมาณ และกรุงเทพมหานคร จัดโครงการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาปวงประชาเป็นสุขศานต์ขึ้น ณ ศูนย์ประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

ภายในงาน ๘๐ พรรษา ปวงประชาเป็นสุขศานต์ ณ ศูนย์ประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี มีกิจกรรมต่างๆ มากมาย อาทิ

- นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ปวงประชาเป็นสุขศานต์ เพื่อแสดงถึงพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตลอด ๘ ทศวรรษแห่งการพัฒนา โดยร้อยเรียงจาก **ทศวรรษที่ ๑** พระบรมราชสมภพ **ทศวรรษที่ ๒** นพมหาจักรีทรงพระปรีชาชาญพูนเพิ่ม **ทศวรรษที่ ๓** แรกเริ่มทรงเรียนรู้เพื่อประชาชน **ทศวรรษที่ ๔** ทรงคิดค้นส่งเสริมการศึกษา และพัฒนางานส่วนพระองค์ **ทศวรรษที่ ๕** กษัตริย์ผู้ทรงงานหนักในการสร้างรากฐานการพัฒนาคน **ทศวรรษที่ ๖** ทรงค้นคว้ารูปแบบการบริหารการจัดการแนวใหม่ **ทศวรรษที่ ๗** ทรงสาธิตการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ น้ำ ดิน ป่า และ **ทศวรรษที่ ๘** ๘๐ พรรษา ปวงประชาเป็นสุขศานต์
- นิทรรศการแสดงผลงานผู้ชนะเลิศระดับประเทศจากการประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง ๕ ด้าน ประกอบด้วย ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่ คือ นายจันทร์ที ประทุมภา ด้านประชาชนทั่วไป คือ นายแสนหมั้น

อินทรไชยา ด้านธุรกิจขนาดใหญ่ คือ บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ด้านธุรกิจขนาดกลาง คือ บริษัทชุมพรคาบาน่ารีสอร์ท และศูนย์กีฬาดำน้ำ และด้านธุรกิจขนาดเล็ก คือ บริษัทนิธิฟู้ดส์ จำกัด

- การแสดงอุโมงค์กาลเวลา โดยมูลนิธิชัยพัฒนา แสดงการพัฒนาอาชีพและทรัพยากรธรรมชาติ จุดเริ่มต้นและวิวัฒนาการของกังหันน้ำชัยพัฒนา และการขยายผลการพัฒนาจากแนวพระราชดำริสู่ราษฎรที่ยั่งยืน

- การแสดงหมู่บ้านพอเพียงและวิถีชีวิต จาก ๔ ภาคทั่วประเทศ ซึ่งจะมีการสาธิตการผลิตชาของชนเผ่าพื้นที่สูง การแกะสลักไม้เป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ของทางภาคเหนือ กิจกรรมการทอผ้าแบบภาคกลาง การสาธิตการสาวเส้นไหม จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การสาธิตการทำเรือกอและจำลอง จากภาคใต้

- แบบจำลองโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อาทิ ฝนหลวง เขื่อนขุนด่านปราการชล ฝายชะลอความชุ่มชื้น หญ้าแฝกพืชมหัศจรรย์ตลอดจนภาพนิมิตมายา การแสดงผลสำเร็จในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

- กรุงเทพเมืองสวรรค์ตามแนวพระราชดำริ โดยกรุงเทพมหานครเป็นการแสดงการบริหารจัดการกรุงเทพมหานครตามแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เช่น เมืองแห่งความปลอดภัย เมืองสิ่งแวดล้อม มหานครแห่งการเรียนรู้ เมืองสุขภาพดี ผู้คนมีความสุข มหานครเปี่ยมเสน่ห์ เมืองแห่งความพอเพียง

- การบรรเทาและป้องกันน้ำท่วม การจราจร การสาธารณสุข การพัฒนาชุมชนตามแนวพระราชดำริ “บวร”

- จอม่านน้ำฉายวีดิทัศน์ พระอัจฉริยภาพด้านการพัฒนาและพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

- ห้องฉายภาพยนตร์ จัดแสดงสารคดีเฉลิมพระเกียรติ ชุด ๖๐ ปี ครองราชย์ ประโยชน์สุขประชาราษฎร์ และชุด ๘ ทศวรรษแห่งการพัฒนา

- การแสดงต้นแบบการพัฒนาและผลสำเร็จจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง ๖ แห่ง

- การแสดง ศิลปะประจำภาคและดนตรีพื้นบ้านจาก ๔ ภาค ทั่วประเทศ การขับร้องประสานเสียงเพลงพระราชนิพนธ์ การแสดงจากศิลปินแห่งชาติ การแสดงจากกองทัพบก กองบัญชาการทหารสูงสุด กองทัพเรือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ การประกวดของเยาวชนในการกล่าวสุนทรพจน์ของนิสิต นักศึกษา การประกวดการประชันกลอนสดของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษารอบชิงชนะเลิศระดับประเทศ

- การเสวนาการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของผู้ชนะการประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ เกษตรทฤษฎีใหม่ ประชาชนทั่วไป ธุรกิจขนาดใหญ่ ธุรกิจขนาดกลาง และธุรกิจขนาดย่อย

- การบรรยายพิเศษจากองคมนตรีและผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี ในหัวข้อ **“เศรษฐกิจพอเพียงกับสภาวะโลกร้อน”** ศาสตราจารย์นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี หัวข้อ **“การเรียนรู้จากหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”** และนายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ในหัวข้อ **“ตามรอยเบื้องพระยุคลบาท”**

นอกจากนี้ยังมีการจำหน่ายสินค้าจากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและสินค้าประจำภาคทั้ง ๖ ภาค ซึ่งนำมาจำหน่ายในราคาถูก และผู้ที่เข้าชมงานจะได้รับของที่ระลึก อาทิ หนังสือประมวลภาพการทรงงาน, หนังสือ ๘๐ พรรษา ปวงประชาเป็นสุขศานต์, แผ่นภาพ ชุด ๘ ทศวรรษแห่งการพัฒนา, หนังสือผลสำเร็จจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หนังสือตามรอยเบื้องพระยุคลบาทด้วยทศพิธราชธรรมและหลักการทรงงาน, เอกสาร ๘ ทศวรรษแห่งการพัฒนา ซึ่งการจัดงาน ๘๐ พรรษา ปวงประชาเป็นสุขศานต์ ถือเป็นการจัดงานเฉลิมพระเกียรติที่ทรงคุณค่า สามารถเผยแพร่พระอัจฉริยภาพและพระมหากรุณาธิคุณไปสู่ประชาชนชาวไทยได้อย่างแพร่หลายยิ่งขึ้น

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๔ ประจำเดือน ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๐

ภาพประกอบปกจากผลงานของเยาวชนที่ชนะการประกวดวาดภาพเฉลิมพระเกียรติ
ในเขตพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

คณะที่ปรึกษา

นายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ
เลขาธิการ กปร.
นายปกรณ์ สัตยวณิช
รองเลขาธิการ กปร.
นายสุวัฒน์ เทพอารักษ์
ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการ
นายโกวิทย์ เพ่งวาณิชย์
ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการ
ม.ล. จิรพันธุ์ ทวีวงศ์
ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการ

บรรณาธิการ

นางสาวศรีนิตย์ บุญทอง
รองเลขาธิการ กปร.

บรรณาธิการบริหาร

นายชัชชัย ภูวิชยสัมฤทธิ์

คณะบรรณาธิการ

นายปวัตร์ นวะมะรัตน
นายประสาท พาศิริ
นายวรกานต์ จุฑานนท์
นายตรีวิทย์ วินิชสำเภาทิพย์
นายนรินทร์ กาญจนฤกษ์
นางสาวจำเนียร เพียรไม่คลาย
นายศุภรัชต์ อินทราวุธ
นายปริญญวัฒน์ วัชรอาภากร
นายวัชระ ทัศภาค

กองบรรณาธิการ

นางศศิพร ปาณิกบุตร
นางวิไล หมอกอรุณ
นางปิยวรรณ ทองคำ
นางสาวสิริวันท์ กลิ่นละมุน
นางสาวรัตนาวดี สำราญสุข
นางสาวณัฐฤดี แสนทวีสุข
นางสาวพิมพ์จันทร์ บุตรเนียร

ฝ่ายภาพ

นายวิชาญ ธีระสืบสกุล
นายทวีศักดิ์ แป้นคุ้มญาติ
นายพิสิทธิ์ วิเชียรทศพร
นางสาวธัญวรรณ เชียงเงิน

ฝ่ายพิสูจน์อักษร

นางสาวสุธิดา พรรณคงษ์
นางสาวมณฑิกา โพธิ์ทอง
นางสาวอนรรฆมนภัส ราศรี

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศ์
๒. เพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศ์ ที่ได้พระราชทานแนวพระราชดำริด้านการพัฒนาประเทศให้บังเกิดความยั่งยืน
๓. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวพระราชดำริและโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้แก่ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสื่อมวลชนให้ได้รับทราบข้อมูลอย่างถูกต้องและกว้างขวางยิ่งขึ้น

ดำเนินการโดย

กองประชาสัมพันธ์
สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
๗๘ ทำเนียบรัฐบาล โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (เดิม)
ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๖๑๙๓-๑๙๙
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๖๒๐๖, ๐ ๒๖๒๙ ๙๑๘๑
http://www.rdpb.go.th e-mail : pr@rdpb.go.th
ตู้ ปณ.๙ ปณฝ.ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๒

โปรดทราบ บทความ ข้อเขียนต่างๆ ในวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน มิใช่เป็นความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

*บทความหรือข้อเขียนในวารสารฉบับนี้ หากมีความประสงค์จะนำไปเผยแพร่ โปรดระบุแหล่งที่มาของข้อมูลด้วย

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จัดทำขึ้นเพื่อแจกจ่าย ห้ามจำหน่าย

เรารัก
ในหลวง
เรารัก
ในหลวง
เรา
รักใน
หลวง
เรารัก
ในหลวง